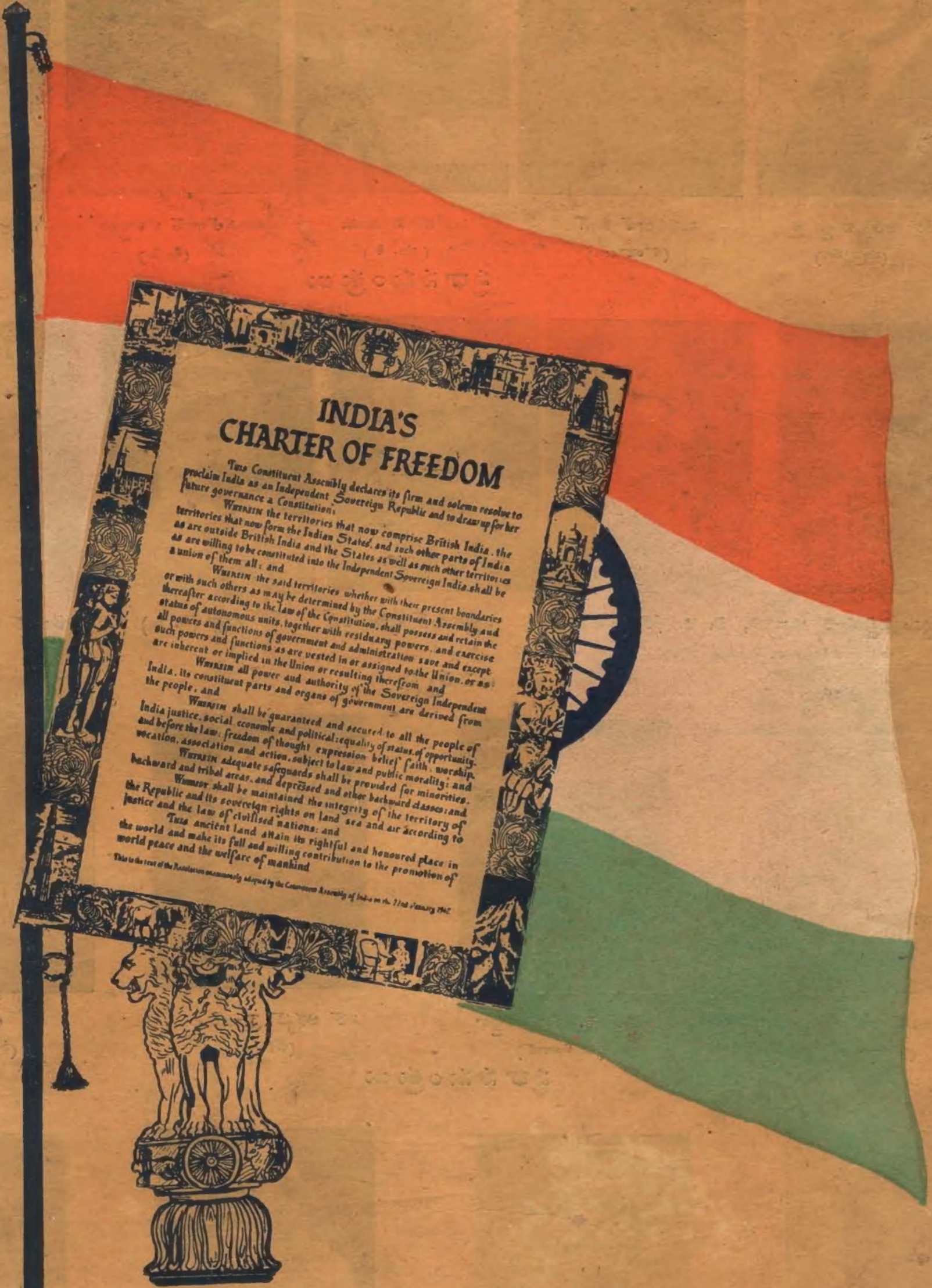

ఆంధ్రపత్రిక

సచిత్రవారపత్రిక

ANDHRA PATRIKA ILLUSTRATED WEEKLY

11-8-48

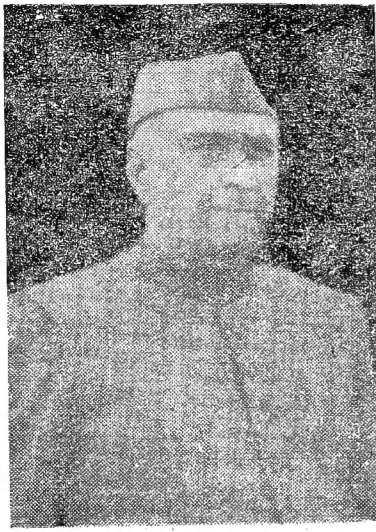
వెల 4 అణాలు

స్వతంత్రభారత అధినివేశరాష్ట్రాల గవర్నర్లు - ప్రధాన మంత్రులు.

గవర్నర్లు

సర్ ఆర్. బాల్ఫూర్ బై
(మద్రాసు.)

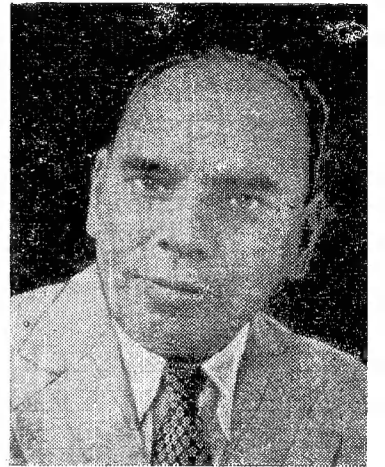
మహారాజ్ సింగ్
(బొంబాయి.)

సరోజినీ నాయుడు
(యు. పి.)
ప్రధాన మంత్రులు

మంగల్ దాస్ పక్వాసా
(సి. పి.)

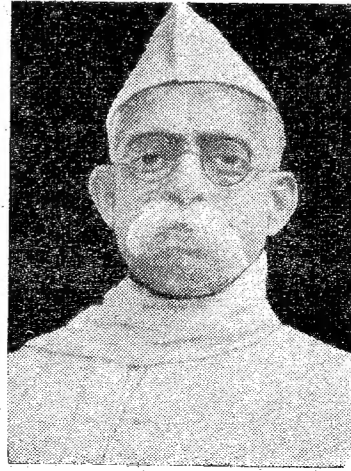
చందూలాల్ త్రివేది
(ఈస్ట్ పంజాబ్)

రామస్వామి రెడ్డియార్ మద్రాసు, బి. జె. ఖేర్ (బొంబాయి)

నల్లభపంత్ (యు. పి.)

శుక్లా (సి. పి.)

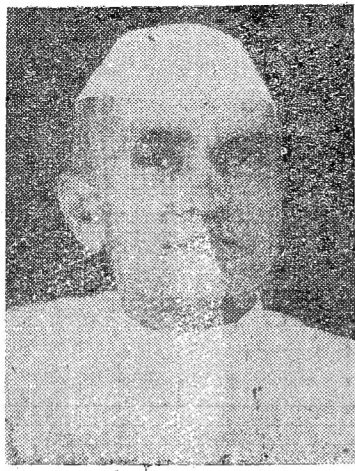

గోపీచంద్ ఛార్జవ (ఈస్ట్ పంజాబ్)

గవర్నర్లు

ఆనంద్ ఆలీ;
(బరీస్సా)

డాక్టర్ కె. యా. కట్టా
(ప. బెంగాల్)

సర్ అక్బర్ హైదరి
(అస్సాం)

ఆనంద్
(బీహార్)

ప్రధాన మంత్రులు

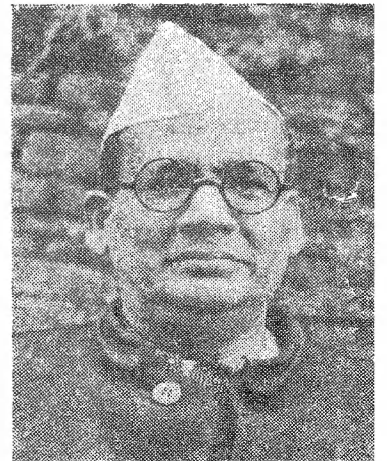
మేహతబ్, (బరీస్సా)

బి. న. చాయ్ (ప. బెంగాల్)

బార్డోలాయ్ (అస్సాం)

శ్రీ కృష్ణసిన్హా (బీహార్)

కంఠపత్రం

సంవత్సర చందా రూ. 12-0-0

విడివృత్తిక అణాలు 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఓరు శేయవి యొనరించిన నరవర ! యప్రియము తన మనఁబున కగు దా

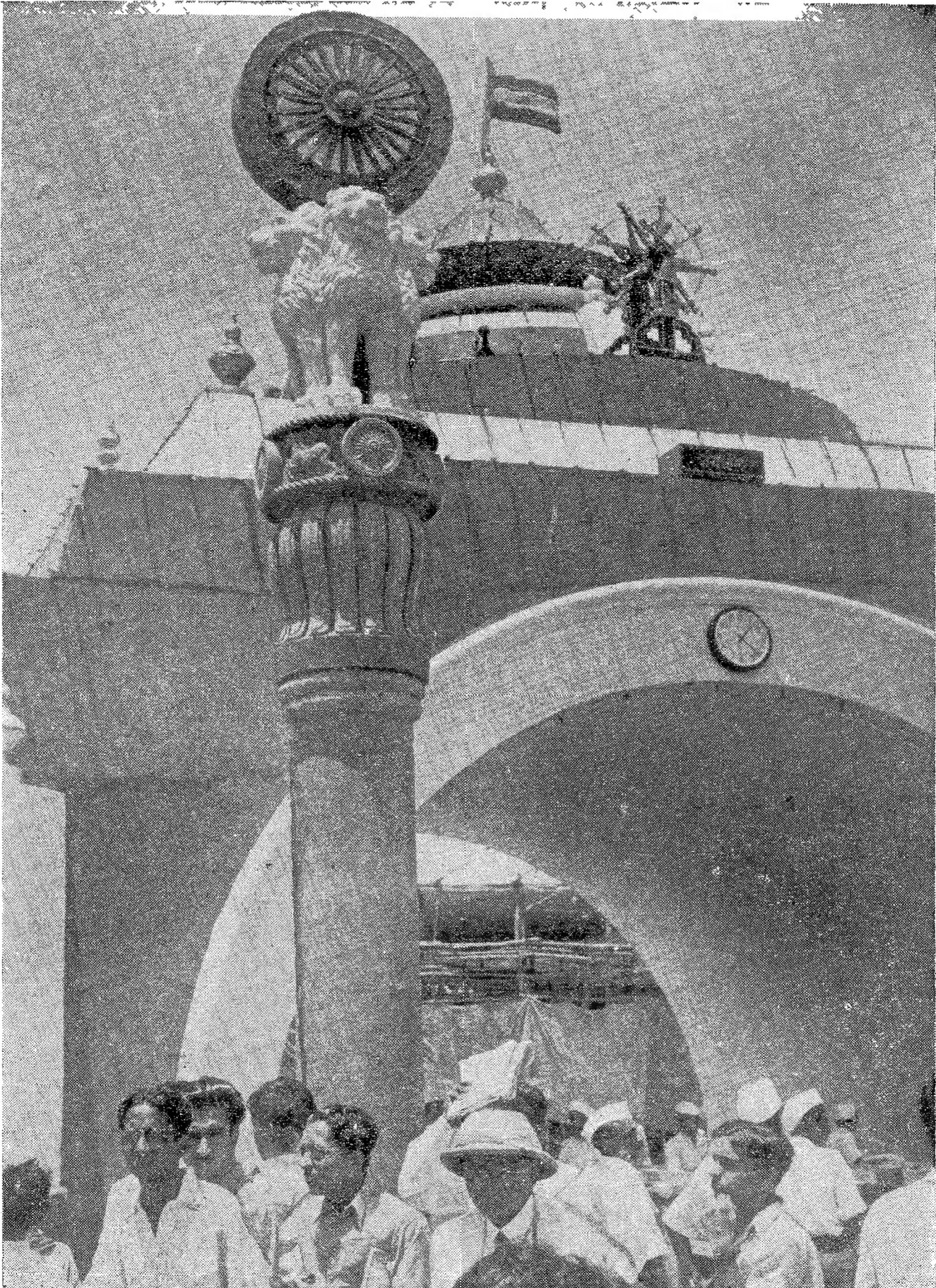
నొరులకు నవి నేయకునికి పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లఁగ. (మహాభారతము)

సంపుటము 40

సంచిక 48

Founder: K. NAGESWARA RAO.

సర్వధారి సంవత్సర శ్రావణ శుద్ధ సప్తమి బుధవారము

“స్వతంత్రభారత్”

ఆంధ్ర పత్రిక

1948-వ సం॥ ఆగస్టు నెల 11-వ తేది బుధవారము

స్వాతంత్ర్యోత్సవము

నిన్న మొన్నవలె నున్నది! కాని భారతదేశము స్వేచ్ఛను పొంది అపుడే ఏడాది గడచినది. ఆగస్టు 15 న యావ ద్భారతప్రజలు ప్రథమ స్వాతంత్ర్య వార్షికోత్సవమును జరుపుకొన నున్నారు.

కడచిన సంవత్సరమున భారత దేశము ఇదివరకు ఏ దేశము కనివిని ఎరుగని విషయ సమస్యల నెదుర్కొనినది. తక్షణ స్వాతంత్ర్య సిద్ధికొరకు జాతీయ నాయకులు దేశవిభజనను అంగీకరించిరి. స్వాతంత్ర్యము సిద్ధించినదను సంతృప్తి కలిగినదికాని, దేశము అష్టాష్టములపాలైనది. విభజనకు అంగీకరించిన పరిష్కార మగు ననుకొన సమస్యలు సమసిపోకపోగా మరింత విషమించినవి. ఈ కష్టము లన్నిటిని అధిగమించుచు దేశము అరాజకము పాలు కాకుండ చూడ గలుగుట యే భారత ప్రభుత్వము సాధింపగలిగిన మహోత్సాహకార్యము. మన నాయకుల మహత్తర ప్రతిభకు ఇంతకన్న వేరు నిదర్శన మక్కరలేదు. బిటను అధికార ప్రదానము చేసి దేశమును ఏ స్థితిలో వదలివెళ్ళిరో గమనించిన ఈ అంశము సులభముగ వ్యక్తము కాగలదు. భారత దేశమును రెండుగ విభజించుట మాత్రమే కాదు. తమ సార్వభౌమాధికారము తిరిగి సంస్థానములకే ప్రాప్తమగునని ప్రకటించి ప్రతి సంస్థానమును సర్వ స్వతంత్రముగ చేసి భారత దేశము అనేక రాజ్యములుగా విడిపోవు ప్రమాదమును సృష్టించిరి. అనగా తాము ప్రథమమున రాజ్యాధిపత్యము వహించినపుడు దేశము ఏ స్థితిలో నున్నదో అదే స్థితియందు వదలివెళ్ళిరి. తాము నిర్మించిన ఏకపరిపాలనా యంత్రమును భగ్నపరచి పోయిరి. దానికితోడుగ లీగు నాయకులు తమ వాగ్దానములకు కట్టుబడి యుండలేదు. వీటి ఫలితము అధికార ప్రధానము జరగిన కొద్దిదినములకే కనుబడ నారంభించినది.

1946 సం॥న లీగు మంత్రివర్గము లున్న రాష్ట్రములందు జరిగిన దురంత

ములు కాంగ్రెసు దేశవిభజనకు అంగీకరించుటకు కారణమైనది. కాని అప్పటికి కూడ ముస్లిములకు సంతృప్తి కలుగలేదు. కాంగ్రెసు మతసూత్రము ననుసరించి దేశవిభజనకు అంగీకరింపలేదు. ద్వితీయ సిద్ధాంతమును ఒప్పుకొనలేదు. ముస్లిములీగు మాత్రము ఆసిద్ధాంతమును కంటిపెట్టుకొనియే వ్యవహరించినది. దాని ఫలితముగ ముస్లిమేతరుల జీవితము పాకిస్థానులో సరక ప్రాయమైనది. ముస్లిములు వారిని పెట్టిన బాధలు మధ్యయుగమునాటి హింసాకాండను జ్ఞప్తికి తెచ్చినవి. దానితో హిందువుల వలన ప్రారంభమైనది. ఇలా వచ్చిన లక్షలాది జనమునకు భారత ప్రభుత్వము నిలువ నీడ చూపవలసివచ్చినది. ఇది భారతదేశ ఆంతరంగిక వ్యవహారములను క్లిష్ట మొనర్చినది. దేశవిభజన దేశములో కలిగించిన నిరసన భావమును కాందిశీకుల అగచాట్లు మరింత తీవ్ర మొనర్చినవి. ప్రతీకార భావము పెరిగిపోయినది. తూర్పు పంజాబునందు ఢిల్లీయందు అల్లరులు ప్రారంభమైనవి భారత ప్రభుత్వము పాకిస్థాను ప్రభుత్వమువలె అల్ప సంఖ్యాకులు బాధపడుచుండగ చూచుచు ఊరకొనలేదు. తన జాతీయ తత్వమునకు నిదర్శనముగ మత విచక్షణ చూపక అల్లరులను అణచివేసినది.

ఈ పరిస్థితియే, చివరకు జాతీయేగాక ప్రపంచమున కంతటికి మహా విషాద భరితమైన సంఘటనకు మూలమైనది. అది గాంధీజీ హత్య. ఆ మహామహుని హత్యచేసిన వ్యక్తి, లీగు ద్వితీయ సిద్ధాంతము ఉద్బవించజేసిన విషశక్తి స్వరూపము. దేశములో చెలరేగిన సంకుచిత హిందూ తత్వమునకు ముస్లిములీగు ప్రోత్సహించిన మత విద్వేషమే కారణము. గాంధీజీ హత్య భారతదేశమునకు తీరని మచ్చ. అయినను ఆయన తన జీవితములో సాధింపనిది మరణమువల్ల సాధించెను. ఆయన మరణము భారతదేశమునకు విషాదము. ఆయనకు శాశ్వత కీర్తిప్రదము. "గాంధీని చంపిన

గుండు ఒక పెట్టున భారతదేశమును ఐక్యపరచిన దని" మాంట బాటా ప్రభువు చెప్పెను. స్వాతంత్ర్య ఉత్సవము జరుపుకొనుచున్న సమయమున గాంధీజీని తలచుకొని కంట తడబెట్టి నిట్టూర్పువిడువని భారతీయు డుండడు.

దేశవిభజనవల్ల వచ్చిన ఈ అంతఃకలహములకు సంస్థానముల సమస్య మరింత తోడైనది. నర్దూర్ వల్ల భాయి పటేల్ అకుంతిత్ కార్యదీక్ష వల్ల సంస్థానము లన్నియు యూనియన్ లో చేరినవి. భారతదేశమునకు రాజకీయ ఏకత్వ మనునది సిద్ధించినది. ఇక పోయిన హైదరాబాద్ మాత్రమే మిగిలినది. హైదరాబాద్ వైఖరికి స్వశక్తి ఆధారమనుటకు వీలులేదు. భారత ప్రభుత్వ వైఖరికి బలహీనత కారణ మనుటకూ వీలులేదు. ఇతర కారణములే అని చెప్పవలసియున్నది. హైదరాబాద్ కు పాకిస్థాన్ అండగ నున్నదని రూఢి అయినది. దానిమూలమున పాకిస్థానుతో సంఘర్షణ రాగూడదని భారతప్రభుత్వము ప్రయత్నించుచున్నది. కాశ్మీర్ వల్ల పాకిస్థానుతో ఇదివరకే యుద్ధము సాగుచున్నది. ఇదిగాక హైదరాబాద్ విషయమున మొన్నటివరకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వ వైఖరి బయటపడలేదు. ఆ సంస్థానముతో సంఘర్షణ వచ్చిన దేశమునందంతట మత పోరాటములు రాకుండగను, అక్కడి ముస్లిమేతరులు వధకావించబడకుండగను చూడవలసియున్నది. భారతప్రభుత్వము హైదరాబాద్ వ్యవహారమున నెమ్మదిగ వ్యవహరించుటకు అదే మూలము. ఇకమిడట పూర్వపద్ధతి కాక నూతన పద్ధతి అలంబించునట్లు భారతప్రధాన మంత్రి, ఉపప్రధానుల ఉపన్యాసములు వ్యక్తముచేసినవి. హైదరాబాద్ యూనియన్ లోవైనా చేరవలెను లేదా అంతరించవలెను. అంతేకాని కలకాలము భారతదేశమునకు ప్రమాద ప్రదేశముగ నుండ వీలులేదు. కేవలము దురుద్దేశముతో పాకిస్థానులో చేరిన జనాభుడకు పట్టిన గతే పట్టగలదు.

కాశ్మీర్ వ్యవహారమును గురించి ఐక్య రాజ్య సమితి దర్బాపు జరుపుచున్నది. పోరాటములో తన నైస్యములు పాల్గొనుచున్నట్లు పాకిస్థాన్ అంగీకరించినట్లు వార్త వచ్చినది. దీనివల్ల భారతదేశము ఐక్యరాజ్య సమితికి చేసిన ఫిర్యాదు సమర్థనీయమైనది. ఆ విధముగ కమిషను తెలిసికొనవలసిన ప్రధాన విషయము తనంతట అదే బయటపడినది. ఇక స్లెవిస్టెటుకు దానికి తగిన ఏర్పాటుకు ఉభయ లను అంగీకరింప చేయవలసియున్నది. కాని స్లెవిస్టెటుకు అంగీకరించుటకు ముందు పాకిస్థాన్ నైస్యములు సంపూర్ణముగ ఉపసంహరించబడి, శాంతి ఏర్పాటు కావలసియున్నది.

మత కలహములు, కాందిశీకుల సంస్థానముల సమస్యతోపాటు కార్మిక

అశాంతి, ఆహారలోపమును భారత ప్రభుత్వము ఎదుర్కొనవలసివచ్చినది. వీని నన్నిటిని సర్దుకొనిపోవుచు కూడ ప్రభుత్వము దేశఅభివృద్ధి, నిర్మాణకార్యక్రమముల విషయమున శ్రద్ధ వహించినది. వాటన్నిటిని అమలునం దుంచక పోవుటకు, పైన తెల్పిన అవా తరములు నిరోధకము లైనవి. పైన చెప్పినట్లు అసలు దేశము అల్లకల్లోలము కాకుండ నిలబెట్టగలుగుట నైహూ ప్రభుత్వము సాధించగలిగిన మహత్తర విషయము. వారు నడపిన కార్యక్రమమంతయు పాతప్రభుత్వ యంత్రముచేతను పాత చట్టముచేతనే సని గమనించవలెను. అంతేకాక నియంతృత్వ పద్ధతులను విస్మరించి సంపూర్ణ ప్రజాప్రభుత్వము లనే మొదటినుండి చివరివరకు అనుసరించిరి. దార్జన్ నముద్వారా ప్రభుత్వమును కూలదోయవలెనని, అశాంతిని ప్రోత్సహించినవానితప్ప ప్రతిపక్షుల నెవరిని అణచివేయలేదు. ప్రజాప్రభుత్వ మనునది భారతదేశములో జయప్రదమగునని ప్రపంచమునకు వెల్లడిఅయినది.

నూతన రాజ్యాంగము పూర్తిఅయి అమలులోనికి వచ్చినగాని భారతదేశ సంపూర్ణ వ్యక్తిత్వము వికసించదు. అపుడుగాని మన విదేశ విధానము ఒక పరిణతిని పరిపూర్ణతను పొందదు.

స్వాతంత్ర్యము వచ్చి సంవత్సరము అయినను దాని ఫలితము అగుపడుట లేదను విమర్శ సామాన్యము. కాని దేశము ఎటువంటి పరిస్థితులను దాటవలసివచ్చినది గమనించిన, మన ఆశయముల పరిమాణమును గమనించిన సమాధానము వేరుగ చెప్పనవసరములేదు.

ప్రపంచములో స్వాతంత్ర్య మందిన దేశముల స్వాతంత్ర్య అనంతర ప్రథమ సంవత్సరములను సమీక్షించి చూచుకొనిన, ప్రస్తుత భారత ప్రభుత్వము ఎంతటి దక్షతతో వ్యవహరించినో సులభముగా తెలిసిరాగలదు. జర్మనీ, దాస్యమునుండి బైటపడ్డ యూరప్ దేశములో ఏ ఒక్కదేశమున కూడ ఇంత వరకూ, సామాన్యము జీవించగలుగుటకు అవకాశములు, భారతదేశమున ఒక సంవత్సరములో కలిగినంత మాత్రము కూడ కలుగలేదు ఆయా దేశములలో జరిగిన, జరుగుచున్న సంక్షోభములతో, అనిశ్చిత పరిస్థితులతో పోల్చిచూచిన, భారత దేశమున ఉన్న పరిస్థితులు స్వర్గతుల్యములుగనే గోచరించును.

స్వాతంత్ర్యము ఆశయ సిద్ధికి సాధనము మాత్రమే. దాని ప్రయోగ ప్రయోజనములు స్వయం శక్తి విచక్షణమిడనే ఆధారపడి యున్నవి. కాబట్టి స్వదేశ అభివృద్ధికి, నశ్వమానవ కల్యాణమునకు తోడ్పడునట్లుగ వ్యవహరించవలెనని ఆగస్టు 15 న ప్రతిజ్ఞ వైకొనుటకన్న ప్రథమ స్వాతంత్ర్య వార్షికోత్సవమును జరుపుటకు ఉత్తమమార్గము లేదు.

నేటి ప్రపంచం:

నెహ్రూ విదేశాంగనీతి

భారతదేశం బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య దాస్యభావాలను ఛేదించుకొని స్వతంత్ర స్థాయిని సాంది ఈ ఆగస్టు 15 వ తేదీతో సరిగా ఒక సంవత్సరం పూర్తి అవుతున్నది. భారతదేశానికి దీన్ని ఒక పర్యవసాగంగా భావించి స్వాతంత్ర్య ప్రథమవార్షికోత్సవాన్ని ఈ తృతీయంతో జరుపుకొంటున్నది. మన స్వాతంత్ర్యం మనం కోరిన విధంగా రాక, భారతవర్షం ఇండియా, పాకిస్తాన్ నేరెండూ ఖండాలుగా చీలిపోయిందనే వ్యర్థ ఒక వైపు, తన ఆమోఘనాయకత్వం ద్వారా దేశస్వాతంత్ర్యాన్ని సాధించిన మహాత్ముడు లేదే అనే గాఢ విషయం మరొక వైపు కాధినున్నప్పటికీ, ఆగస్టు 15 నలభైకోట్లమంది భారతీయులకు అతిపర్యవసానం చెప్పవలసి వుంటుంది. జాతిపిత బాపుజీ ఇహలోకయాత్ర చేసినది ఇంకా సంవత్సరమైనా కాలేదు కాబట్టి స్వాతంత్ర్య దినోత్సవ వేడుకలను ఇతోధికంగా చేసుకోవడమే ఉచితంగాని, అనవసర అల్లహసం కూడదని రాష్ట్రపతి రాజేంద్ర ప్రసాద్ హితోపదేశం చేశారు. రాష్ట్రపతి ఆదేశం యావద్భారతదేశానికి కరోధార్యం.

స్వతంత్రమే స్వర్ణలోక మంటాము. అది ప్రతిజాతికి జన్మహృద్ది. ఆ హక్కు అప్రతిపాత మైనట్టిది. స్వాతంత్ర్యం లేని జాతి స్థితి శీవచ్ఛరం స్థితి లాంటిది. ఏ జాతి చిరకాలం శీవచ్ఛరంగా దాస్యాధికారకూపంలో పడి వుండడానికి ఇవ్వడం. అందువల్ల స్వాతంత్ర్య వాంఛ ప్రతిజాతికి సహజసిద్ధం.

మహాద్వారద్వారా ప్రతిపక్షాలను ప్రతిఘటించి స్వాతంత్ర్యం సాధించడం ఒక ఎత్తూ; సాధించిన స్వాతంత్ర్యాన్ని జాతి అభ్యుదయానికి, ప్రజాక్షేమానికి ఉపయోగపడేట్లు సామర్థ్యంతో నిర్వహించడం ఒకటి. ఒక ఎత్తు. ఏ జాతి అయినప్పటికీ స్వాతంత్ర్యసాధనతో గురుతరమైన బాధ్యతలను ఎదుర్కొనవలసి వస్తుంది. ఆపారత్వగౌరవంగా సాధించిన స్వాతంత్ర్యాన్ని సమస్త బలసంపదతోనూ ఒక వైపు కాపాడుకుంటూ, మరొక వైపు ప్రపంచ రాజ్యక్రేటిలో జాతి ఆత్మగౌరవానికి అనుగుణంగా అభ్యుదయవధాన విశేషక్షి సామర్థ్యాలతో, రాజనీతిపరతతో నడుపువలసి వుంటుంది. ఇది సమగ్ర క్షిణంపన్నులు, స్వార్థ రహితములు, త్యాగధనులు, ప్రతిభా శీలులు, ఉన్నతాశయము అయినవారికి మాత్రమే సాధ్యమనే విషయం.

భారతదేశానికి అద్భుతవకాత్తూ ఇటీవలి అంటు లేదు. అది మన జాతికి మహాత్ముడు ఓట్టి నల్లి కు. మహాత్ముని కిరణంతో సన్నిహితులు, నైతిక ధర్మ ప్రాయణులు అయిన గాంధీప్రభువుల నాయకత్వం మనకు లభ్యమైంది. పండిట్ నెహ్రూ, స్ట్రాఫ్ డేల్, రాజ్ గబాల్, రాజాజీ, డా. బ్రాహ్మి ప్రభువులు సేతు నాయకత్వం వహించి వందలం జాతిపాటి అద్భుతంగా మరచిటి!

ఆకస్మిక స్వాతంత్ర్య ప్రాప్తి ఫలితంగా తలపడిన వివిధప్రతిపక్షాలను ప్రతిఘటించి దేశాన్ని సంఘటితపరచడంలో అసహాయ కూరుడని స్ట్రాఫ్ డేల్ భావించాడు. దేశాన్ని బలిష్ఠం చేయడంలో ఉపద్రాని స్ట్రాఫ్ చేస్తున్నారే వాస్తవంగా ప్రశంసార్హమైనట్టిది; భారతదేశానికి చిరస్మరణీయమైనట్టిది. స్వతంత్ర భారతచరిత్రలో బాపీతో కామధేయం సువర్ణాక్షరాలతో రిభింకం కావడం తథ్యం.

ఇక పోతే, స్వతంత్ర భారతరాజ్య నాకకు కర్ణధారి పండిట్ నెహ్రూ; ఇతడి దృష్టాంతం ఎంత సువిశాలమైనదో, అంత గంభీరమైనట్టిది. స్వదేశానికి అభ్యుదయాలను ఎంత గాఢంగా జాంభిస్తాడో, విశ్వక్రేతుస్సునూ అంతే గాఢంగా, అంతే చిరస్మరణీయం వాంఛిస్తాడు. ప్రపంచంలో ఏజాతికి ఎక్కడ అన్యాయం జరిగినా, ఏ బాధ వాటిల్లినా తనకే తనజాతికే

జరిగిన అన్యాయంగా, బాధగా పరిగణించే విశాల హృదయము నెహ్రూ. అందువల్లనే ఆయన భావాల సరిహద్దులు ప్రపంచవ్యాప్తమైనవి.

పండిట్ నెహ్రూ స్వతంత్ర భారతదేశానికి ప్రధానామాత్యుడేగాక, విదేశాంగమంత్రి కూడా. ఇదివరకే తా నాటించిన అంతర్జాతీయ భావాల ద్వారా ప్రపంచ రాజ్యక్రేటిలో స్వతంత్రభారత గౌరవప్రతివలను ఇనుముడింప జేయడానికి నెహ్రూ సహాయపడుతున్నాడు.

స్వాతంత్ర్యాన్ని సాధించాముగాని దేశ పరిస్థితి అతి అల్పకాలంగా వున్నది; ఒక్క మన దేశపరిస్థితి కాదు; నేటి ప్రపంచపరిస్థితి అతి క్లిష్టంగా వున్నది. ఈ క్లిష్ట పరిణామ వస్థలో దేశీయ, విదేశీయ వ్యవహారాలను సామర్థ్యంతో నడిపి, మన మాతృ స్వాతంత్ర్యాన్ని భూమిమీద చూడడానికి స్ట్రాఫ్ డేల్, పండిట్ నెహ్రూలు ఇద్దరూ భారతదేశానికి అవసరం. వీరు భయాలూ దీర్యమూ ముందు పది కాలాలపాటు సేవచేస్తే జాతికి అదే పరిణామ.

నేటి అల్పకాల స్థితిలో జాతిని అభ్యుదయ పథాన నడపడమంటే ముఖసాధ్యమైన విషయం కాదు. భారతప్రధాని నెహ్రూ అనుసరిస్తున్న విదేశవిధానం నచ్చక విమర్శించేవారు, అసంతృప్తి ప్రకటించేవారు లేకపోలేదు.

విదేశవ్యవహార నిర్వహణలో భారతప్రధానామాత్యుడు అప్పట్ను మైన, సంద్విగ్ధమైన విధానాన్ని అనుసరిస్తున్నారని కొందరు విమర్శిస్తూ అసంతృప్తి ప్రకటిస్తున్నారు. ఈ విమర్శ, అసంతృప్తి పూర్తిగా నిర్లక్ష్యమైనది కాక పోయినా, ప్రస్తుత పరిస్థితులలో ఇంతకంటే గత్యంతరం లేదని ప్రధాని నెహ్రూ వాదన.

ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామం సమాప్తమై ఇప్పటికీ పూర్తిగా మూడు సంవత్సరాలైనా నేటికీ ప్రపంచం ఏమాత్రం కాంతికి నోచుకోలేదు. యుద్ధంలో విజయసాధనకు పరస్పర మిత్ర భావంతో మెలగిన ప్రముఖదేశాలు కాంతి స్థాపన విషయంలో ఏకీభవించలేకపోతున్నవి. స్వీడుప్రాబల్యసాపనకు తీవ్రఅహమామికను ప్రదర్శిస్తున్నవి. లోక కాంతి సంస్థాపనార్థం ఏర్పడిన బౌద్ధిరాజ్యసమితి అగ్రరాజ్య విభేదాలకు నిత్యక్షిణిదారంగా పరిణమించింది.

బ్రిటన్, అమెరికా, ఫ్రాన్సులు ఒకవైపు, సోవియెట్ రష్యా దాని ఉపగ్రహ రాజ్యాలు మరొకవైపు చేరి ప్రపంచరాజ్యాలను పరస్పర విరుద్ధకూటాలుగా రియాయచేస్తున్నవి. ఈవిధంగా ఏర్పడిన ప్రపంచ విభజనతోపాటు దక్షిణాఫ్రికాలో భారతీయులపట్ల, అమెరికాలో నీగ్రోలపట్ల, మధ్య ప్రాచ్య రాజ్యాలలో యూదులపట్ల ప్రత్యర్థుల జాత్యహంకారభావం పెచ్చుపెరిగింది. అసియాఖండంలోని ఇండో చీనీయా, ఇండో చైనీస్ జాతులు డచ్చి, ఫ్రెంచి సామ్రాజ్యాధి పత్యంనుంచి స్వతంత్రమై బయటపడడానికి నేటికీ నిర్విరామసమరం సాగిస్తూనే వున్నవి.

ఇవిగాక చైనాలో పెద్దపెట్టిన అంతర్యుద్ధం, పాలస్తీనాలో యూదు అరబ్ సంఘర్షణ, ప్రపంచమంతటా అరాజకశీల విప్లవభీతి సాగుతున్నది. ఈ పరిస్థితులలో ఇదంతామన ఒక విదేశాంగవిధానాన్ని ఏవిధంగా అనుసరించ గలము మన ప్రధానామాత్యుడు నెహ్రూ ప్రశ్నిస్తున్నాడు.

భారతప్రభుత్వ విదేశాంగవిధానాన్ని విమర్శిస్తూ సభ్యులు అధినితే కాననసభలో గతమార్చి నెల 10-వ తేదీన వేసిన ప్రశ్నలకు సమాధానంగా ఒక దీర్ఘప్రకటన చేస్తూ ప్రపంచంలో ప్రముఖ దేశాలను పేరుగాంచిన అమెరికా, బ్రిటన్, రష్యా, చైనా, ఫ్రాన్సులు ఈనాడు ఏ విదేశాంగ విధానాన్ని అనుసరిస్తున్నారో ఒక్కసారి గమనించ వలసిందని ఉద్ఘోషించాడు. అగ్రరాజ్యాలని చెప్పకుంటూ ఈ దేశాలు అనుసరిస్తున్న విదేశాంగవిధానం ఏ దృష్టితో చూసినా ఏపాటి జయప్రదమైందో ఆలోచించవలసిందని కూడా

నెహ్రూ కోరాడు. వీటిలో ఏ ఒక్కటైనా ప్రపంచ కాంతిస్థాపనకుగాని, మరొక ప్రపంచ సంగ్రామ ప్రమాదాన్ని నివారించడానికి గాని సహాయపడుతున్నవేమో ఆలోచించవలసిందని కూడా అన్నాడు.

ప్రపంచ కాంతిస్థాపన దృష్ట్యా చూసినట్లయితే ఈ అగ్రరాజ్యాలలో ప్రతిఒక్కరూని విదేశవిధానం ఘోరంగా విఫలమైందనే చెప్పక తప్పదు. ఈ అగ్రరాజ్యాలు వైఖరివల్లనే నేటి ప్రపంచదృష్టి ఇంత మరీ అధ్వాన్నంగా పరిణమించిందని కూడా చెప్పవలసి వుంటుంది. ప్రపంచరాజకీయాలలో ప్రముఖదేశాల పిల్లి మొగ్గుల నేటి ఉల్టానీవా అవుతున్నవి.

ప్రస్తుత క్లిష్టపరిస్థితులలో ఒక నిర్దిష్టమైన విదేశాంగ విధానాన్ని అనుసరించడమంటే, ఇటు సోవియెట్ రష్యా, దాని ఉపగ్రహ రాజ్యకూట విధానాన్ని బలపరచడమో, లేదా అటు అమెరికా వాదనను బలపరచడమో అవుతుందిగాని అంతకు భిన్నమేమీకాదు. మనది నన్ను మొన్నటి వరకూ అస్వతంత్ర దేశమే అయినప్పటికీ, అది ప్రాచీనమైన, ఉన్నత ధర్మవిశ్వాసాలు, ఉత్తమ సంప్రదాయాలు గల దేశం. మహాత్ముడు ప్రబోధించిన సత్యాగ్రహంసలనే ప్రధానాస్త్రాలుగా ఉపయోగించి మన జాతీయసంస్థ కాంగ్రెస్ మనకు స్వాతంత్ర్యాన్ని సాధించింది. ప్రపంచాన్ని బాధిస్తున్న వివిధసమస్యలపైనా కాంగ్రెస్ సునిశ్చితమైన భావాలను ఇదివరకే స్పష్టపరచి వున్నది. ప్రస్తుత క్లిష్టపరిస్థితులలో తాత్కాలిక స్వల్ప స్వాగ్రహణజనాన్ని కాట్టించి, ఏ రాజ్యకూటంతోనో చేతులుకలిపి మన ఉన్నతాశయాలన్నిటికీ నీళ్ళుపడలడం ఏపాటి మంచి పని అనిపించుకుంటుంది? విద్యరాజ్య సమితిలో ఇండో చీనీయాసమితి, దక్షిణాఫ్రికాలో భారతీయుల ఇక్కట్లకు సంబంధించిన సమస్య, పాలస్తీనా సమస్య చర్చకు వచ్చినప్పుడు భారత ప్రతినిధి పర్యం భారత ప్రభుత్వ దృష్ట్యాన్ని నిర్ణయంగా వ్యక్తపరిచి, భారత దేశ ఆత్మగౌరవాన్ని నిలబెట్ట గలిగినది. స్వాతంత్ర్యం రాకముందు, వచ్చిన తర్వాత కూడా మనదేశం కొన్ని ఉన్నతాశయాలతో, నైతికసూత్రాలను అనుసరించి పీడితప్రజానీక క్షేమంకోసం పోరాడుతూ వచ్చింది. ప్రపంచ సమావేశాలలో అడుగుపెట్టినపుడల్లా మన ప్రతినిధులు నేటికీ అదే దృష్ట్యాన్ని ఖండితంగా ప్రదర్శిస్తున్నారు. అవకాశవాదాన్ని సాకుగా తీసుకొని ఏ అగ్రరాజ్యపు అంజన్ చేరి ఆయినప్పుడు, కానప్పుడూ ఆ దేశం చెప్పినట్లే నడిచి ఆత్మగౌరవాన్ని చంపుకోవడం పరమనీన మనిషిండుకుంటుంది; తైగా మనదేశ ప్రతిష్ఠకు చెప్పు; మహాత్ముని ప్రబోధానికి పూర్తిగా విరుద్ధం.

అమెరికా, రష్యాలతో పోల్చితూ నే నెరిక సంపద విషయంలో భారతదేశం అతి దుర్లభమైనదే కావచ్చు. అంతమాత్రంచేత ఆ దేశాల బలాన్ని చూసి మనం భయపడవలసిన అగత్యమేమీ లేదు. వీన్నే ప్రధాని నెహ్రూ అధినితే కాననసభలో చక్కగా ఇలా వ్యక్తపరిచాడు:

“మనం నీచమైన, దుర్లభమైన దేశపు పౌరులం కాము. నైతికదృష్ట్యాగాని, తదితర దృష్ట్యాగాని ఏ ప్రముఖదేశాన్ని-అది ఎంత పెద్దదైనప్పటికీ- చూసి భయపడవలసిన అగత్యం మనకు లేదు. నైతికసంపదతో ఏ పెద్ద దేశమైనా మనపై విరుచుకు పడితే ఏమి సంభవిస్తుందో తెలియక నేను ఈమాటలు చెప్పడంలేదు. ఇదివరలో మనం మన జాతీయోద్దయం ద్వారా ప్రపంచ రాజ్యాలలో అతి బలిష్ఠమైన ఒక సామ్రాజ్యాధి పత్యాన్ని ప్రతిఘటించి జయించివున్నాము. ఏ దేశమైనా మనపై యుద్ధానికి వచ్చే ఉపద్రమ సంభవిస్తే, మన పోతపద్ధతిలో దాన్ని ప్రతిఘటించడమే మంచిదిగాని, మన ఉన్నతాశయాలకు స్వస్తిచెప్పి లొంగిపోవడం ఎన్నటికీ పనికిరాదు. అందువల్ల ఏ దేశ నైతికబలాన్ని చూసిగాని, మనం భయపడడం అసంభవం.”

మహాత్ముడు ప్రబోధించిన ఆధ్యాత్మికాత్మ సంపదతో ఎట్టి విపత్తునైనా ఎదుర్కొందానికి భారతదేశం సర్వసన్నద్ధమై వుంటుందని మన రాజ్యాధిపతీ నెహ్రూ ఉద్ఘోషించాడన్నమాట. కేవలం ఆయుధబలప్రయోగంవల్లనే నేటి ప్రతి క్లిష్టసమస్యనూ పరిష్కరించుటానుకున్న అగ్ర రాజ్యాలుకు దీన్ని వాస్తవంగా భారత దేశీయ సహాయగానే భావించాలి. విదేశవ్యవహారాలలో సుస్థిరమైన, సమున్నతమైన విధానాన్ని అనుసరించడానికి పూర్వం నిష్కలంకమైన, దక్షిణ విధానాన్ని అనుసరించడం అవసరమనీ, దేశ ఆంతరంగికవిధానమైన విదేశవిధానం ఆధారపడివుంటుందనీకూడా నెహ్రూ వాదన.

అందుచేతనే 1947 ఆగస్టు 15 తర్వాత దేశంలో చెలరేగిన మత సంక్షోభాలవల్ల అంతర్జాతీయ రంగంలో మన భావాలిక్షిణికి వచ్చిందని, విద్యరాజ్యసమితిలో మన ప్రతినిధులు దక్షిణాఫ్రికా సమస్యపై చర్చ ప్రారంభించినప్పుడు స్పష్టమైన ప్రభుత్వ ప్రతినిధులు భారతదేశంలో ఏర్పడిన మత సంక్షోభాలను పేలుపెట్టి చూపించి ఎదురువాదనతో నిండించడం జరిగిందని కూడా నెహ్రూ అన్నాడు. భారతదేశం సార్వజనీన ప్రజాసామ్యరాజ్యం కావాలనీ, తద్వారానే మన దేశ ప్రతిష్ఠను తిరిగి సాధించడానికి పురుగుదనీ కూడా నెహ్రూ ఆశయం. భారతరాజ్యాంగ పరిషత్తు సరిగా ఇదే ఉద్దేశ్యాన్ని బలపరిచింది. సత్యం ప్రయోజనాలను సాధించడానికి ఇది అట్టే ఉపయోగపడదని కొందరు భావించినప్పటికీ, దూరదృష్టితో చూస్తే ఈ విధానమే మనదేశానికి సమంజసమైనదని ఒప్పుకొనకతప్పదు.

తమకు కావలసిన రాజ్యభాగాన్ని పంచుకొన్నప్పటికీ పాకిస్తాన్ ఇప్పటికీ భారతదేశంవల్ల శత్రుభావంతోనే వ్యవహరిస్తున్నది. నెహ్రూ ప్రభుత్వంపైనా, హిందువులపైనా పాకిస్తాన్ తమ దేశంలోనేగాక అంతర్జాతీయంగా కూడా విపరీతమైన విమత్రచారం సాగిస్తున్నది. కేవలం కల్ల, కపటాలనే ప్రధానసూత్రాలుగా పాకిస్తాన్ పెట్టుకొన్నది. కాశ్మీర్ లో పాకిస్తాన్ విధానాన్ని భారతప్రభుత్వం ఖండించి విద్యరాజ్యసమితికి నివేదించింది. దుండగీళ్ళకు చేసిన మద్దతు విషయమై పాకిస్తాన్ మొదట ఎన్ని అబద్ధాలు ఆడినా చివరకు కాశ్మీర్ రంగంలో తన సేనలే పోరాడుతున్నట్లు ఒప్పుకొనక తప్పలేదు భారతదేశం అనుసరించిన విధానం, చేసిన వాదన అప్రతిపాతమైనదని ఋణాభివేదనానికి ఇదే చాలు. నెహ్రూ ప్రభుత్వ విధానానికి ఇది ఒక ప్రత్యక్షవిజయం.

నేటి వివిధ అంతర్జాతీయ క్లిష్ట పరిస్థితులు నివారణ కావాలంటే, ఏకప్రపంచ వ్యవస్థాపన అవసరమనికూడా నెహ్రూ వాదన.

గత ఏప్రిల్ 4 వ తేదీన అంతర్జాతీయ రేడియో చర్చలో పాల్గొంటూ, “నేడే మన వాత్మకే సంక్షోభస్థితి ఏర్పడింది; విపత్తరం పరమ ఎదుర్కొంటున్న ప్రపంచానికి ఊరేణి మైనా కాంతిలేకపోతున్నది. ఒకవైపు యుద్ధాధిపతి బాధిస్తున్నది; మరొకవైపు యుద్ధసన్నాహాలు జరుగుతున్నవి. సంక్షోభిత మానవాత్మ కాంతికి పరితమిస్తున్నది. దీనికి ఏకప్రపంచ ప్రభుత్వ స్థాపనేపరిష్కార మార్గం... ఏకప్రపంచ ప్రభుత్వం ఏదో విధంగా ఏర్పడితీరుతుందనీ, ఏర్పడితీరాలనే నా దృఢవిశ్వాసం... గత పాతిక సంవత్సరాలుగా మహాత్ముడు ఒక్క భారతదేశ స్వాతంత్ర్య సాధనకేగాక ప్రపంచకాంతిస్థాపనకుకూడా ఆమోఘమైన సేవ చేశాడు. క్లిష్టమైన వివిధప్రపంచ సమస్యలను నైతికసూత్రబద్ధంగా పరిష్కరించడానికి కాంతిపథకులను గాంధీజీ నూదించారు. దాని అనుసరణే ప్రపంచానికి తరబోపాయం” అని అమెరికాను ఉద్దేశించి ఉద్ఘోషించాడు.

జాతీయ అంతర్జాతీయ రంగాలలో భారతదేశానికి మహాత్ముని ప్రబోధమే సర్వాత్మకా అనుసరణీయమైనట్టిది; అదే నవభారత నిర్మాణానికి రక్షకేమ; దాన్నే మన ప్రధాని నెహ్రూ క్షిణంచనలేక అనుసరిస్తున్నాడు.

భాగ్యలక్ష్మి సమస్యాపోటీలు

“4.8.48 తేదీ ఆంధ్రవారపత్రిక లోను, ‘బాల’ ఆగస్టు సంచికలోను, గల మా సమస్య పతకము No 1 న 16 క్రెడుగ ‘ము’ చెనుకను 18 అడ్డుగ ‘దు’ పైనను గల గడి నల్ల గడియని పోటీదారులు గ్రహించురుగా! బ్రాహ్మపరపాటు మేనేజరు, శ్రీ కామేశ్వరం.”

అలా... వేదాంతిని? వాసిరి ఇవానోవిచ్ అసహాయంగా ఏడిచాడు. అతని చెక్కుల మీదకించి కన్నీరు ధారలు గట్టి ప్రవహించింది. గంటగంటకీ బజర్లో పరిస్థితి మరిపోతోంది. వ్యాధి వేగంగా తన ప్రభావాన్ని ఋజువు పరుస్తోంది. కేవల సంబంధమయిన విషయం సంక్రమించిన వ్యాధులు అల్లాగే అతితొందరగా రోగిని నశింపచేస్తుంటాయి. అయినా అతనికి పూర్తిగా తెలివి పోలేదు. ఇతరులు అన్న మాటలు అతనికి అర్థమవుతాయి. అతను రోగంతో ఇంకా వెనక లాడుకున్నాడు. "నా తెలివి పోవడం నా కెంత మాత్రం ఇష్టంలేదు." పట్ల గట్టిగా బిగించి అతడు గొణుకుంటాడు. "ఏమిటి పరిస్థితి అంతా!" ఒకప్పుడు చటుక్కున అంటుంటాడు. "ఏది చూస్తాను, ఎనిమిదిలోంచి పది తీసేయ్యి. ఎంత మిగులుతుంది?" వాసిరి ఇవానోవిచ్ ఏదో ఆవహించినట్లు ఇటూఅటూ పచారుస్తాడు. ఏదో ఒక ముందు అనుకుంటాడు, తరువాత ఇంకొకటి అనుకుంటాడు. చివరికి ఏదీ కాకుండా కొడుకుకాళ్ళమీద దుప్పటికప్పి ఊరుకుంటాడు. "మంచుగడ్డ చెయ్యకమ్మ... కక్కలే... కడుపు మీద ఆవముద్దపట్టు... రక్తం తీసేయ్యాలి." ఇల్లా ఏదో తనలో తను అనుకుంటూ ఉంటాడు. వైద్యుడిని కనిపెట్టుకుని ఉండి పొమ్మని ప్రార్థించాడు. ఆ వైద్యుడు చికిత్సవిషయంలో అతనితో ఏకీభవించాడు. నిమగ్నం రోగిని తాగమని విధించాడు. తరువాత తన కొక పొగగొట్టుకున్నాడు. కాస్త "శ్రేష్ఠిత్వం చేసి, శ్రుతి చేసి" అంటే బ్రాండ్ అన్నమాట - కాకాలనీ అడిగాడు. ఆరినా ప్లాస్టిక్ గది గుమ్మందగ్గర ఒక చిన్న మొక్కల పీటమీద కూర్చుండి. అప్పుడప్పుడు దైవప్రారసమట్టుకు తేలి వెళుతూ ఉండేది. కొద్ది రోజులక్రితం ఒక అద్దం ఆమె చేతిలోనించి పడి పగిలిపోయింది. ఇది ఒక అపకరణమని ఆమె గట్టి నమ్మకం. ఆకస్మాత్తుగా ఆమెను ఓదార్చలేకపోయింది. టి.హెచ్. ఓడికాస్టో సరిదగ్గరకు వెళ్ళాడు. కాంతింతా బజర్లో బాధపడ్డాడు. జ్వరం తీవ్రత ఎక్కువయింది. తెల్లవారే సమయానికి కొంచెం తగ్గింది. ఆరినా ప్లాస్టిక్ ని తన తల దువ్వకుని అతను అడిగాడు. ఆమె చేతిని పెట్టుకుని అద్దుకున్నాడు. రెండు గుక్కలు టీ తాగాడు.

వాసిరి ఇవానోవిచ్ కొంచెం తేరుకున్నాడు. "భగవంతుడి దయ!" అన్నాడు చాలా సార్లు. "క్షమనమయం వస్తోంది. దగ్గరగా వచ్చే సేది."

"మాడు! ఎల్లా అంటున్నాడో," బజర్లో గొణుకున్నాడు. "మాటలు ఎంత పని చేస్తాయి! అతనికి మాట దొరికింది. 'క్షమనమయం' అనుకున్నాడు. దానితో సంర్భ పడుకున్నాడు. చాలా ఆశ్చర్యకరమయిన విషయం. మాటలు మనిషికి ఎంత సంర్భ ప్తి నిస్తాయో! అతన్ని కొట్టనక్కరలేదు. తిట్టనక్కరలేదు - మార్పు అనండి. అతను చాలా బాధపడిపోతాడు. అతను తెలివయినవాడనండి చాలు. అతని సంతోషానికి అంతు ఉండదు - మీరు దెబ్బ ఎగ్గి పోయినా సరే."

వెనకటి అపహాసం ఈ మాటల్లో ధ్వనించడంతో వాసిరి ఇవానోవిచ్ హృదయం చాలా కరిగిపోయింది.

"బాగుంది, చాలా బాగా, అన్నావు!" అన్నాడు, ఒక ఉపన్యాసాన్ని మెచ్చుకుంటున్నట్టుగా.

బజర్లో విషాదంగా చిరునవ్వు నవ్వాడు.

"అయితే నీ అభిప్రాయం ఏమిటి," అన్నాడు "ప్రమాదం దాటిపోయిందంటావా? ఇంకా వస్తోందంటావా?"

"నీ పరిస్థితి ఇప్పుడు బాగుంది. నా కల్లా కనబడుతోంది. అంచేత నాకు కొంచెం సంతోషంగా ఉంది," అన్నాడు వాసిరి ఇవానోవిచ్.

"సరే బాగుంది. సంతోషాలు అసమయంలో రావు. ఆమెకు - జ్ఞాపకం ఉందా? - ఆమెకు కలుగు పంపావా?"

"ఆ. వెంటనే పంపించాను."

కాని పరిస్థితి అల్లా అట్టేనేపు నిలబడలేదు. జ్వరం తన దాడి మళ్ళీ ప్రారంభించింది. వాసిరి ఇవానోవిచ్ బజర్లో పక్కని కూర్చున్నాడు. ఏదో ప్రత్యేకమయిన ఆదర్శాల్తో బాధపడుతున్నట్లు కూర్చున్నాడు ఆ ముసిలి తండ్రి. ఏదో మాట్లాడానికి చాలాసార్లు ప్రారంభించబోయాడు. కాని అతనికి సాధ్యంకాలేదు.

"యవ్ గనీ," చివరికి అతను ఎల్లాగో అనగలిగాడు, "ఒక్కగాన ఒక్క కొడుకువురా!"

ఎప్పుడూ అలవాటులేని ఈ ధోరణి బజర్లోని కొంత కదిపింది. అతను కొద్దిగా తల తిప్పాడు. అతని మనస్సుని ఆవరించిన మగతలో నించి అతి ప్రయత్నంతో లేచుకుని అన్నాడు, "ఏమన్నావు నాన్నా?"

"యవ్ గనీ," అన్నాడు వాసిరి ఇవానోవిచ్. మంచం పక్కని మోకరించి కూర్చున్నాడు. కాని బజర్లో కళ్ళు మూసుకుని పడుకున్నాడు.

"యవ్ గనీ, నీ కిప్పుడు కాస్త నయంగా ఉంది. భగవంతుడి దయ. నీకు నయమవుతుంది. మీ అమ్మకీ నాకు కాస్త మనశ్శాంతిగా ఉంటుంది. కృతజ్ఞుడుగా నువ్వు చెయ్యకలసిన పని ఒక్కటి చెయ్యి. నీతో ఇది చెప్పమంటే నాకు ఎల్లా ఉంటుందో వేరే చెప్పనక్కరలేదు. కాని అంతకంటే ఘోరం... కాళ్ళరేగా... యవ్ గనీ... కొంచెం ఆలోచించు ఎంత..."

ముసలితండ్రి గొంతుక రద్ద మయిపోయింది. కళ్ళు మూసికొన్నా బజర్లో ముఖమీద చిత్రమయిన భావం స్ఫురించింది.

"నేను చెయ్యగలిగిన అసలు, నీకు అందుకల్ల ఏమయినా తప్పిపోయిందే," చివరికి అతను అనగలిగాడు, "అయితే అంత తొందరపడవలసిన అవసరం లేదని నాకు తోస్తోంది. నాకు కాస్త నయంగా ఉందని నువ్వే అంటున్నావుగా."

"నీజమే యవ్ గనీ, తప్పకుండా నయమవుతోంది. కాని ఎవరికి తెలుసు? అంతా భగవంతుడి చేతిలో ఉంది. ఎవరి ధర్మం వారు నిర్వర్తించడంలో..."

"వద్దు, నీ నింకా చూస్తాను," అన్నాడు బజర్లో. "ప్రమాదం దగ్గరకు వచ్చిందన్నావు. నేనూ ఒప్పుకుంటాను. మనం అనుకున్నది పొరబాటులే సరే! స్వప్నాత్మకమైనవారే తరపున వాళ్ళే ఆ ధర్మం నిర్వర్తిస్తారు. నీకు తెలుసుగా"

"యవ్ గనీ, నిన్ను బ్రతిమాలుకుంటాను."

"నే నింకా చూస్తాను. ఇప్పుడింక నిద్ర పోతాను. న నింక మట్టించుకు." అతను తన తల మళ్ళీ తలగడిమీద వాల్చాడు.

ముసలితండ్రి మంచం పక్కనించి లేచాడు. తన గడ్డాన్ని గట్టిగా కట్టికొని కట్టుకుంటూ కూర్చున్నాడు, కళ్ళు కొరకట్టుంటూ...

మెత్తనికమానులమీద కూర్చోలేకయిన గుర్రపు బిగ్గి, పల్లెటూ కిక్కిరిస్తూ ఉన్నాయి. ఆ చప్పుడు చటుక్కున అతని చెవిని పడింది. తేలికయిన ఆ చక్రాల చప్పుడు అంతకంతకు దగ్గరగా వస్తోంది. వాసిరి ఇవానోవిచ్ ఒక్క గంటలో కిక్కిరిస్తూ వెళ్ళాడు. అతని వాటిలోకి ఒక నాలుగుగుర్రాల బిగ్గి, ఇద్దగు కూర్చోడానికి పీయినది వచ్చి ఉంది. దాని ఆగం ఏమిటో అయినా అలోచించకండా, అర్థతేని ఆనందంతో పొంగుతూ అతను కిక్కినవ్యక్తిలోకి పరుగెత్తాడు..... దాని బల్బుకు ఒకడు బండితెలుపు తెరిచి కట్టుకున్నాడు. నల్లటి ముసుగు వేసుకున్న ఒక స్త్రీ బండిలోనించి దిగింది.

"నేను ఓడికాస్టో సరిని," అంది ఆమె. "యవ్ గనీ వాసిరిచ్ ఇంకా బ్రతికిఉన్నారా? మీరు వారి రెండిగారా? నే నొక వైద్యుడిని కూడా తీసుకువచ్చాను."

"వేరతలాగ దిగి వెళ్ళారు," ఆమె చేతిని అతి ఆదర్శంగా పెట్టుకు తాకించాడు. ఆనా సర్టిఫైడ్ కూడా వచ్చిన వైద్యుడు గంభీరంగా బండిలోనించి దిగాడు. పొట్టిగా జర్మన్ చేతి యుడి మాదిరిగా ఉన్నాడు. కళ్ళతోడు, పెట్టుకున్నాడు. "ఇంకా ప్రాణం ఉంది, మా యవ్ గనీ ఇంకా బతికిఉన్నాడు. ఇంక వాడికి ఫరవాలేదు. ఏమే! ఇల్లారా! స్వర్గంలో నించి దిగివచ్చింది ఈ తల్లి."

"ఏమిటి? ఏమిటి అంటున్నారు!" ముసలి తల్లి తడుముకుంటూ కంఠంలా లోపలినుంచి బయటికి వచ్చింది. ఆమెకు ఏమీ అర్థంకాలేదు. ఆనా సర్టిఫైడ్ కాళ్ళమీద వాలిపోయి, ఆమె చీర అంచుల్ని పిచ్చిమనిషిలాగ పెట్టుకు అద్దుకోడం ప్రారంభించింది.

"ఏమిటి, ఇదంతా!" ఆనా సర్టిఫైడ్ ఆమెను వారించడానికి ప్రయత్నించింది. కాని ఆరినా ప్లాస్టిక్ ఆమెను రెక్కచెయ్యలేదు. వాసిరి ఇవానోవిచ్ ఊరే "జేత! జేత!" అంటూ నిలబడిపోయాడు.

"కోగి ఏడి? ఎక్కడున్నాడు," అన్నాడు వైద్యుడు చివరికి విసుగుగా.

వాసిరి ఇవానోవిచ్ కొంచెం తేరుకున్నాడు.

"రండి, రండి. ఇల్లారండి, నేనూ వైద్యుడినీ," అన్నాడు వెనకటి అలవాటు కొద్ది.

"అహ!" అన్నాడు ఆ జర్మన్ వైద్యుడు నవ్వుతూ.

వాసిరి ఇవానోవిచ్ అతన్ని పతనమందిరం లోకి తీసుకు వెళ్ళాడు, "ఆనా సర్టిఫైడ్ ఓడికాస్టో పంపిన వైద్యుడు," అన్నాడు కొడుకు చెవికి దగ్గరగా వంగి. "ఆమె కూడా వచ్చాడు."

"బజర్లో చటుక్కున కళ్ళు తెరిచాడు.

"ఏమన్నావు?"

"ఆనా సర్టిఫైడ్ ఇక్కడికి వచ్చా రన్నాను, కూడా ఒక వైద్యుడిని తీసుకు వచ్చారు నీ కోసం."

"ఇక్కడికి వచ్చారా?... నేను చూడాలి,"

బజర్లో చూపులు గదిలో నాలుగుమాత్రంకా ప్రవరించాయి.

"అల్లాగే చూద్దామని యవ్ గనీ, ముందు ఈ వైద్యుడితో మనం సంప్రదించాలి. సిడోర్ సిడోర్ (అతనే జిల్లా వైద్యుడు) వచ్చి వెళ్ళిన దగ్గరనుంచి అన్ని సంగతులూ పీకీ చెబుతాను తరవాత పీరి సలహా అడుగుదాం."

బజర్లో ఆ జర్మన్ వైద్యుడిని చూశాడు. "అయితే తొందరగా కానీ. లాటిక్ మాత్రం మాట్లాడకు. నాకు కొన్ని మాటలు వచ్చును, 'చావు' వంటివి."

అన్నాడే అనచరుడయిన ఆ వైద్యుడు జర్మన్ భాషలో ఏదో ప్రారంభించాడు, ఇవానో విచ్ వేపు తిరిగి.

"నాకు... మనం ర వ్యక్త భాష లో నే మాట్లాడదాం; అన్నాడు వాసిరి ఇవానోవిచ్. "ఓహో! అదా, సరే..... తప్పకుండా."

సంప్రదింపు ప్రారంభమయింది.

అరగంట గడిచినతరవాత వాసిరి ఇవానో విచ్, ఆనా సర్టిఫైడ్ ఆ గదిలోకి తీసుకు వచ్చాడు. వైద్యుడు, ఈ లోగా ఆమెతో మెల్లగా రోగి ఇంక తేలికొడ మనేది అసంభవమని చెప్పివేశాడు.

ఆమె బజర్లోని చూసింది..... కదలకుండా గుమ్మంలో నిలబడిపోయింది. జ్వరంతో ఉచ్చిన ఆ కళ్ళూ, మృత్యువు ఆసన్నమయిన ఆ ముఖం మనకా తనమీద కేంద్రీకృతమయి; ఆచూపు ఆమెను నిశ్చేతనంలా మెళుకాయి. ఆమె సెరకడిపోయింది - ఇల్లగా గడ్డకట్టి ఊసి! సలపని సెరకే. అతన్ని నిజంగా తను ప్రేమించే ఉన్నట్లుంటే తన కల్లా అనిపించదని ఒక ఊహ ఆమె మెడలో మెరపులాగ మెరిసింది.

"ధన్యవాదాలు," అతను బాధగా అన్నాడు. "ఇదంతా నేను అనుకోలేదు. నా మీద దయ కనపరిచారు. మీ రన్నట్లుగానే నల్లీ మనం కలుసుకున్నాం."

"ఆనా సర్టిఫైడ్ చాలా దయ గలవారు," వాసిరి ఇవానోవిచ్ అన్నాడు.

"నాన్నా! నవ్వు వెళ్ళు. ఆనా సర్టిఫైడ్, ఈ నా పరిస్థితిని మన్నిస్తూ రనుకుంటాను"; అన్నాడు తన తర్రాన్ని చూపిస్తూ.

వాసిరి ఇవానోవిచ్ వెలిపోయాడు.

"సరే! ధన్యవాదాలు" బజర్లో మళ్ళీ అన్నాడు. "ఇదంతా రాజీవితో జరిగింది. మహారాజులు అప్పుడప్పుడు మృత్యువు ఆసన్నమయిన ప్రాణుల్ని కూడా చూసారని అంటారు."

"యవ్ గనీ వాసిరిచ్, నా ఆశ..."

"ఆనా సర్టిఫైడ్, మనం నిజం చెప్పకుండాం. నాపని అయిపోయింది. నేను చక్రంకింక పడి పోయాను. అంచేత భావినిగురించిన చింత అనవసరం. చావు అనేది చాలా పురాతనమయిన వింత. కాని అది ప్రతీదీకీ కొత్తగా పాతకల్గి రిస్తుంది. ఇంతవరకు నాకు జంకు లేదు..... కాని ఇంక తెలివి తప్పతోంది, ఇంతతరవాత ఆఖరు!" అతను తనచేతిని నీరసంగా విసిరాడు. "మీతో ఏం చెప్పాలనుకున్నాను? ఒకప్పుడు మిమ్మల్ని ప్రేమించాను. అప్పుడుకూడా అండలో అర్థం ఏమీ లేదు. ఇప్పుడు అసలే లేదు. ప్రేమ ఒక రూపం. నారూపం అప్పుడే చిలికిపోతోంది. మీరెంత అందంగా ఉన్నార! అల్లా అక్కడ నిలబడితే, అంత చక్కగా..."

ఆనా సర్టిఫైడ్ అనుకోకుండానే అడిగిపడింది. "కంఠం పడకండి, మరేం ఫరవాలేదు... అక్కడ కూర్చోండి. దగ్గరగా రాకండి; నాజు అంటువ్యాధి."

ఆనా సర్టిఫైడ్ తొందరగా నడిచి అతను పడుకున్న మంచంపక్కని కుప్పిలో కూర్చుంది.

(19 వ పేజీ చూడండి)

నెరసిన వెంట్రుకల జ్వరము

రంగుపూయనక్కరలేదు. అయ్యేదవికిక్క తెల్లని రంగును మార్చి కాళ్ళరముగా వెంట్రుకలకు నలుపు నిచ్చును. గుణం కావిచో, దబ్బు వామనచేయబడును. తెలుపు కొంచెమై యుండిన రూ 2-8-0 మధ్యకరమై యుండిన రూ 3-8-0 పూర్తిగాయుండిన రూ 5-0-0.

గమనింపు: ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి పోషణ నిచ్చు బోషదము.

Dinraksh Aushadhalaya,
No. 214 P. O. Rajdhanavar (Hazaribagh)

రాచరికానికి తుది సామంతులు

శ్రీ భోగరాజు పట్టాభిషిక్తారామయ్య

భోగరాజు పట్టాభిషిక్తారామయ్య పంతులు

శ్రీ. శ. 1086 లో, విలియం, ది కాంకరర్, నార్మన్ డీ నుంచి వెల్స్ లో వచ్చి, ఆర్మీయల్ రాజును జయించుటతో, ఇంగ్లండులో బేరన్స్ (మన్నెదొరల) ప్రభుత్వం ఏర్పడింది. ఇంకా ఏమైనా మిగిలి ఉంటే, హెరాలడ్ రాజును, విభిన్న సమానుడైన అతని తమ్ముడు టాన్స్ లిగ్ ను కూడా విలియం జయించుటతో, ఆ విధమైన రాచరికము నామరూపాలు లేకుండా నిశ్చయమైపోయింది.

నూత్న విధానంలో రాచరికం ఆచరణలోకి వచ్చింది. ఆ పరిస్థితుల మార్పుతో, పౌరసత్వ స్వాతంత్ర్య హక్కుల కేసానికి అనుకూలమైన వాతావరణం అంటూ ఒకటి ముందు ఏర్పడింది. కాని, పౌరస్వాతంత్ర్య హక్కులు, బీజరూపాన్ని అంకురించగలిగేందుకు మళ్ళీ దాదాపు ఒకటిన్నర శతాబ్దం పట్టింది. 1215 లో బేరన్లు (సామంతరాజులు కింగ్ జాక్ ను "రక్మియాడ్" రంగం గంటలో ఏర్పి, "ప్రాథమిక హక్కులు" అంటూ కొన్నింటిని గుర్తించి, వాటిని తప్పనిసరిగా పాటించేట్లు చేశారు. 7 శతాబ్దాల క్రింద ప్రప్రథమంగా తయారైన ఆ ప్రాథమిక హక్కుల పత్రాన్ని, "మా గ్నా కార్టా" ఈనాటికి, నవీనరాజ్యాంగా నిర్మాణ ప్రతాల తయారుకు, ఆధారంగానూ, కాస్తా క్రంగానూ, ప్రమాణంగానూ తీసుకొంటారు.

కాలం గడచినకొద్దీ, పౌరసత్వపు హక్కుల పరిమితుకూడా విస్తృతమయింది. ఇక తర్వాతకు వచ్చి స్టాంబూజ్ నెట్ వంక పరిపాలననుంచి, హనోవర్ వంక పరిపాలన వరకూ (విండ్సర్ వంకనుని, ఆ ధునిక ప్రయోగము) బ్రిటన్ చరిత్రను చూస్తే—ప్రజలు తమ హక్కుల కోసం, తమ మానప్రాణాలు, తమ ఆస్తులు భద్రంగా ఉండగల పరిస్థితుల కోసం, తమ స్వాతంత్ర్యము వృద్ధిపొందటం కోసం, ప్రజాస్వామ్యం వృద్ధిపొందటం కోసం, తమ భావాల వెలిబుచ్చుకోగల హక్కు కోసం, తమకు ప్రతి వ్యక్తికి వోటు ఉండేందుకు తమ ప్రజా ప్రాతినిధ్య సంస్థలకు ప్రభుత్వంగములో ఉచిత స్థానము కలిగేందుకు, కార్మికులకు ధనికవర్గం పైనా, తదితర పరంపరాగత ఆధికార వర్గాల పైనా విజయము లభించేందుకు—ఏటన్నిటికోసమనీ, నిరంతర పోరాటాన్ని సాగిస్తూ క్రమక్రమంగా విజయ మందుకొంటూ వచ్చిన ప్రజల చరిత్రగా, బ్రిటన్ చరిత్రను గోచరిస్తుంది.

ఈనాడు ఇంగ్లండు చరిత్రను సింహావలోకనం చేసుకోవటంలో, పూర్వం రోమనులు ఇంగ్లండును జయించటాన్ని, తరువాత సప్తరాజన్య నాయకాధికారాన్ని, విటనాజి మోట్ (Witanagemot) సంస్థను, వార్స్ ఆఫ్ శోకిస్ ని చార్లెస్ రాజవంశస్థును, వోటింగ్ హక్కును ప్రజా విస్తృత పర మొనర్పటానికి, పౌరసత్వపు హక్కుల కాసనాన్ని (Bill of Right), రాజాధికారంకన్నా పార్లమెంటు ఆధికారం మిన్న అన్న మాత్రాచరణను, చట్టబద్ధ విధానం లోనే రాజ్యాంగ కాసనం అమలు జరగవలసిన విధానాభివృద్ధిని, ప్రజల టాటుకున్న విస్తృత ప్రభావాన్ని, ఇన్నిటినీ విస్మరించి, బాంక్ ఆఫ్ ఇంగ్లండును, డేక్ ప్రథమ పరిశ్రమ అయిన బాగ్ల పరిశ్రమను, ప్రజాపరం చేసిన కార్మిక ప్రభుత్వ ఆధికారాన్ని చూత్రమే. ఇట్టేకళ్ళ ముందర చూసి ఊర్కొంటాము.

ఎక్కడో ఇంగ్లండులో, ఏనాడో కథ పూర్తిఅయిన బ్రిటిష్ బేరన్ల కథకూ, భారత దేశంలో ఉన్న మనకూ సంబంధ మేమిటి?

ఇంగ్లండులోని బేరన్లపద్ధతి, ఈ సామంత రాజత్వమే, పూర్వదత్త విధానానికి ప్రాతిపదిక ఏదో మనకు అవగాహన చెయ్యగలుగుతాయి. ఆ సామంత రాచరిక సోపానంలో నెట్లు, ఫైవ్ ల్, టెనంట్ లూ—ఇత్యాదులంతా మెట్లుమెట్లుగా నిలుస్తారు. ఈనాటి రాజరికంలో, చక్రవర్తి, రాజు, రాజక్రింద అర్హతలవారీగా డ్యూకలు, వారి తర్వాత, ఎర్ల్స్, లేక మార్క్విస్సులు, వైకౌంట్లు, తర్వాత బేరన్లు, సి. బి. జి. లు;

సి. బి. లు; ఇంక ఆక్రమంలోనే ఇండియాలో జి. సి. యస్. ఐ. లు; కె. సి. యస్. ఐ. లు; జి. సి. ఐ. ఈ. లు; కె. సి. ఐ. ఈ. లు, సి. యస్. ఐ. లు; సి. ఐ. ఈ. లు, ఓ. బి. యా. లు; యం. బి. యా. లు, ఇత్యాది మహా లక్ష చిన్న చిన్న విరుదాలు, ఇన్నీ ఈ రాచరిక సోపానానికి మెట్లుమెట్లుగా తయారయిపోయాయి. ఇప్పటి ఈ విరుదావళుల రాచరిక క్రమమంతా, మనుషటి పూర్వదత్త బేరన్ విధానాల ప్రతిబింబమే. మళ్ళీ ఆ పూర్వదత్త స్వరూపాన్ని భారత సంస్థానాలలో ప్రత్యక్షంచేసి నిలిపేందుకే, వీటి నిక్కడ బ్రిటిష్ వారు ప్రవేశపెట్టారు. భారత సంస్థానాలలో కూడా పూర్వంనుంచీ ఉంటున్న సామంతవిరుదావళిక్రమంలోనూ, అధికారం లోనూ, ఈ కొత్తరకపు పూర్వదత్త సంస్థానం అతికినట్లుగా సరిపడి ఆమరిపోయింది. మహారాజులు, రాజులు, మహారాజులు, రాజులు, భావూర్లు, నవాబులు, వీరు యావన్యం, ఈ కొత్త విరుదలును, ఈ ఇంగ్లండునుంచి తెచ్చిన ఎరువు ఆధారాలను వెంటనే, తమ పాగాలకు సింగారింతుకొని అలంకరించుకొన్నారు.

భారతదేశంలోని సామంతరాజ విధానం ఈ విధంగా, బ్రిటిష్ పూర్వదత్తప్రాపులో తమ పూర్వదత్తాన్ని పెంపొందించుకొని, తమ రాచరికవర్గాన్ని, హోదానూ, పెజెప్పిన బ్రిటిష్ రాచరికవర్గంతోటి హోదాతోటి మెలయించి, బ్రిటిష్ పూర్వదత్తానికి, వారసత్వపు హక్కు దారులుగా నిలిచి, పూర్వదత్తాన్ని నిలబెట్టారు. ఈ విధంగా, ఈ భారతీయ "బేరన్లు" 1818 లో పీషవల పరిపాలన ఆంతమయిననాటి నుంచి, 1947 ఆగస్టు 15 న బ్రిటిష్ పరిపాలన ఆంతమయ్యేదాకా, పూర్వదత్తానికి స్థావరం కల్పించుకొని తాము పీఠం వేసుకొని కూర్చున్నాము. కాని యధార్థానికి బ్రిటన్ ఇండియాను ఇంకా వదలివెళ్లేలేదు. బ్రిటిష్ లార్డుస్, ప్రత్యక్షముగా కల్పించుకొని, నిరంకుశపాలనా రాజకీయ రంగంలో చరంగపు ఎత్తులు వేస్తూ, సంస్థానాధీశులను, చదరంగపు బంట్లుగా ఉపయోగించుకొందమనీ, తమ నిరంకుశ విధానాన్ని నిలబెట్టు కోటానికి, ఉబలాటపడుతూ ఆదుర్దా చూపిస్తూనే ఉన్నారు. ఇందులో మొదటి ఎత్తు, సంస్థానాలమీద వాళ్ళు చేసిన ప్రకటన ఆ ప్రకటన తారీఖు 12 మే, 1946 అని ఉంది. ప్రజలందరికీ ప్రకటన అందించటం, 1946 మే 22 న జరిగింది. ఆ ప్రకటనలోని ఒక్క కలం గీతతో

ఇండియాలో 562 "ఎస్టేట్స్", (uistors) తయారైనాయి. బ్రిటిష్ చక్రవర్తిత్వాధికారం సంస్థానాలకు లేదని వదలుకొంటూ, ఆ విషయాన్ని మాత్రం భారతీయ నాయకులకు సకాలంలో తెలియపర్చకుండా, మంత్రివర్గ ప్రజాళికకు కాంగ్రెస్ ఆమోదం వెల్లడించబోతోందని నిశ్చయమయ్యాక ఈ రహస్యం వెలుపెట్టారు. సంస్థానాధీశులకు మాత్రం ఈ విషయం ముందే తెలియపర్చటం అయింది. ఇలా ఒక పక్షానికి విషయం పూర్తిగా వెలుపెట్టి, మరో పక్షం వాళ్ళకు కావాలనే ఏమీ చెప్పకుండా దాచిన పరిస్థితుల్లో, మంత్రివర్గ ప్రజాళిక రాజభాగాలు జరిగాయి. ఆ వేళ వాళ్ళు అల్లా చేయబట్టే, సంస్థానాధీశులు రెచ్చిపోవటం, ప్రస్తుత మోదరాబాద్ పరిస్థితి ఇంత విషమించటం, జానాబ్, ఇందూర్, భోపాల్, జోధ్ పూర్, పాటియాలాలను పద్మరావటానికి ఇంత రథస జరగటం ఇన్నీ అయ్యాయి. కాని సర్దార్ వల్లభ్ యశ్వేత్ అనలంబించిన మహా ప్రతిభాయంతమైన రాజకీయో, ఒరి స్సా, చటింగ్ డ్, డక్కన్, గుజరాతీలలో చిన్న చిన్న సంస్థానాలు, ఓ 27 కలిసి సారాప్ర్రంగాను, కొన్ని బుందేల్ ఖండ్, మాల్యా, హిమచల్ ప్రదేశ్ సంస్థాన కూటాలుగాను, ఆఖరికి పంజాబ్ సంస్థానాల కూటమిగాను తయారయ్యాయి. ఈ కూటములను ఏర్పరచటంలో, సర్దార్ పటేల్, అఖండమైన తెలివి, ఉచితానుచితజ్ఞానము, దేనికి తగ్గ విధానంలో దాన్ని సమన్వయం చేశాని, అవగాహన చేసుకొని సంచరించే వివేకాన్ని అపారంగా చూపించాడు. వీల్లును దోవకు మలుపుకు రావటం, అతిచిన్న మాత్రాన్ని, "కేలెరిగి వాతపెట్టటాన్ని" చక్కగా ఉపయోగించాడు. పీడికిలి ఇనుప పీడికిలి అయినా, పైన పట్టుపంచుకం పోడిగి సంస్థానాధీశులతో వ్యవహరించి, బ్రిటిష్ వాళ్ళు దొంగపోటువల్ల తెచ్చిన దుష్ఫలితాలన్నిటినీ రూపుమాపేసి, బ్రిటిష్ చాణక్యనీతిని తలదన్నిన చాణక్యనీతిని ప్రదర్శించాడు పటేల్. పంజాబ్ సంస్థాన కూటమిని ఏర్పరచిరి. బ్రహ్మాండమైన ఉత్సవంతో ప్రారంభించటంతో, ఈ భారతీయ బేరన్ల పతనం పూర్తి అయి, శతాబ్దాలు బానిసత్వం అనుభవించి అనుభవించి ఉన్న భారత దేశం మళ్ళీ సంపూర్ణంగా స్వతంత్ర భూమి అయింది. నూట ఏళ్ల ఏళ్లుగా, బ్రిటన్ స్థాపించి

ప్రాచీనబ్రిటిష్ పోషించిన పూర్వదత్తం యొక్క కేషచిహ్నులకూడా అంతరించాయి.

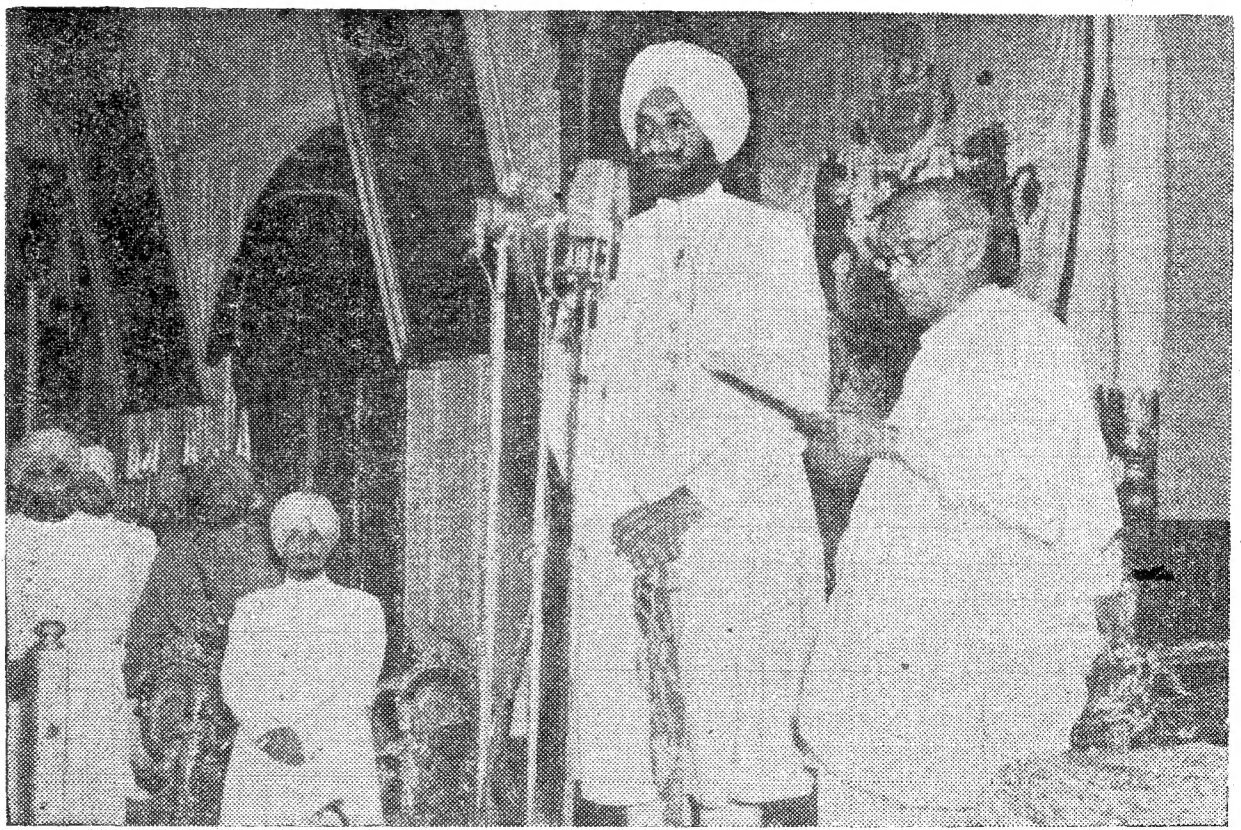
ఈ బేరన్లలో పాటియాలా సంస్థానాధిపతి చివరివాడనవచ్చును.

భారత ప్రభుత్వ సంస్థాన కాఖామంత్రి, ఆ ఉక్కుమనిషి సర్దార్ వల్లభాయీపటేల్, గంభీర స్వరంలో, నుబోధకమూ సరళమూ అయిన వాక్యాల్లో, ఈ చివరి బేరన్ విషయం లేడియోలో ప్రసంగిస్తూంటే, విన్నవార్యందరికీ, ఈ పాటియాలా మహారాజు, పటేల్ ఆయనపై కురిపించిన ప్రశంసా వరానికి నిజంగా పాత్రుడై ఉంటే,—ఆయన ఈ మధ్యచేసిన ఘనకార్యాల వలన మాత్రమే కాకుండా, అద్యతన భవిష్యత్తు విషయంలో కూడా సమబుద్ధితో ప్రవర్తించగలిగి ఉండి—ఆ ప్రశంసకు యధార్థంగా పాత్రుడై ఉంటే, భారత జాతి ఇంతకన్నా కూడా చాలా బాగా అనందించగలిగేది కదా!

ప్రధాన మంత్రిగాని, మంత్రివర్గంగాని లేని సంస్థాన కూటమి చరిత్ర మళ్ళీ చరిత్రచర్యణం అనటం అపేక్షణీయంకాదు. సంస్థాన కూటమిలో తెల్లకు రావట్టింది, తా నొక్కడూ, తన ప్రజలు మాత్రమేననీ, తనతోటి సంస్థానాల ప్రజలూ, చివరికి భారతమంత్రివర్గమూ కూడా, అంత తెల్లచెయ్యలసిన విషయాలు కావనే పాటియాలా మహారాజా అనుకోక పోయి ఉన్నట్లుయితే, సర్దార్ పటేల్ దీని స్వరంతో తీమార్పణ చెప్పకొని వినతి చేసుకోవలసిన దురవస్థ ఉండేదికాదు.

ఈ సంస్థాన కూటమిలో, త్రైవర్గంగా తగాదా సాగుతూంది. ఈ పూర్వదత్త ప్రాతినిధ్యంలో చివరివాడైన బేరన్, ఈ మహారాజా, తన స్వాధికారము, తన నిరంకుశ పరి

(21 వ పేజీ చూడుడు)

జులై 15 న పాటియాలా, తూర్పుపంజాబు సంస్థానముల రాజప్రముఖ్ గా పాటియాలా మహారాజాచే భారత ఉపప్రధాని, సంస్థానకాఖామాత్యుడు సర్దార్ పటేల్ ప్రమాణస్వీకారం చేయించారు. సర్దార్ పటేల్, రాజప్రముఖ్ పాటియాలా మహారాజా, ఉపరాజప్రముఖ్ కపుర్తలా మహారాజా వరుసగా నిలబడి ఉన్నారు.

లోకమాన్య తిలక్

ఆగస్టు 1 తేదినాడు లోకమాన్య బాలగంగాధరతిలక్ వరంతి ఉత్సవం. స్వతంత్రభారతావనిలో, మొదటిసారి, ఆ జయంత్యుత్సవం బొంబేరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ సంఘంచారు జరిపినప్పటి చిత్రం.

భారతదేశం తన ప్రథమస్వాతంత్ర్య సంగ్రామ తుర వార్షికోత్సవం జరుపుకొనెంది. ఈ తరుణంలో మన స్వాతంత్ర్యసమర శ్రేణిలో అగ్రణ్యులైన నాయకులను స్మరించుకోటంలో, లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలక్, ఆగ్రజేణిలో నిలుస్తాడు.

“స్వరాజ్యం నా జన్మహక్కు” అని ప్రకటన మంగా ప్రకటించి ప్రజానీకానికి ప్రబోధంచేసిన వాడు లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలక్. 1947 ఆగస్టు 15 కు భారత ప్రజానీకమంతా కూడా, స్వాతంత్ర్యసిద్ధిలో సంపూర్ణ ఫలం అందుకొన్న స్వాతంత్ర్యసమరారంభంలో తిలక్ ఒకడు. అడవులు, కొండలు, రాళ్ళుగా ఉన్న ఊసర శ్రేణులను తిలక్ చేతుల్లోకి తీసుకువచ్చి, తరువాతి జనానికి కృషియోగంగా చేసిన ప్రథమ కర్తవ్యమేమిటా, స్వాతంత్ర్య బీజాలను, పారతంత్ర్యముతో ముగిసివేసి, ఊసర శ్రేణులను పోయిన భారత ప్రజాస్వాద్యులలో మొలక లెత్తించ గలిగేందుకు, హృదయాలను దున్ని, రాళ్ళు రక్తులను తొలగించి, స్వాతంత్ర్య భావబీజాలకు పడునైన సీతలా! తెచ్చినవా రా ప్రథమ స్వాతంత్ర్యోద్యమనాయకులు. వారిపనిని వారి తర్వాత తాన పూనుకొని, మహాత్ముడు యావ ద్భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యముఖంగా నడిపించి, ప్రజలందరికీ 1947 ఆగస్టు 15 కు స్వాతంత్ర్యము సమకూర్చిపెట్టాడు.

బాలగంగాధర తిలక్ 1856, జూలై 28 వ తారీఖున జన్మించాడు. 1920 జూలై 31 వ తారీఖున 12-40 గంటలకు ఆస్థమించాడు.

ఆయన జీవితం అంతా, దేశసేవకే అంకితం చేయబడింది. దేశంకోసమే బ్రతికాడు. దేశం కోసమే ప్రాణాలు విడిచాడు.

లా పరిక్షలో ఉత్తీర్ణుడయ్యాక, కేవలం కులాసాజీవనం గడుపుకొంటూ, స్వలాభం కోసం బ్రతకటమంటే ఆయనకు అసహ్యమేసింది. తన జీవితమంతా మాతృదేశసేవలో వినియోగిస్తానని ప్రమాణం స్వీకరించాడు. “కేశరి”, “మహారాటా” పత్రికలను స్థాపించాడు. “న్యూ ఇంగ్లీషు స్కూల్”, “డెక్లెక్ ఎడ్యుకేషనల్ సొసైటీ” సంస్థలను స్థాపించాడు. ఈనాడూ సంస్థలు మహాత్ముని తీర్థిలో ఉన్నాయి.

తిలక్ మహాపండితుడు. విశేషశాలి. అత్యధిక దూరదృష్టితో, విద్యాబోధనల దేశానికి విశేషాన్ని, ప్రబోధాన్ని కల్పించుచున్న అనాడే చూచి, అందుకు పునాదులు నిర్మించాడు.

చాడు. స్వయంకృషి, స్వయంసేవ, ఆత్మగౌరవము, ఇవి ప్రజల్లో పెంపొందించటానికి ప్రబోధమే నిలిచాడు. ఆయన బోధనలు, ఉపన్యాసాలు అన్నీ కూడా దేశానికి సంపదలై నిలచాయి.

స్వాతంత్ర్య సంగ్రామ ప్రారంభం

19 వ శతాబ్దంలోనే భారతదేశంలో కొంత రాజకీయచైతన్యం కల్పించిన ముఖ నిజమే. కాని ఆ చైతన్యానికి ఉద్యమస్వరూపం ఇచ్చిన మొదటివాడు తిలక్. ఆ రోజులలో ‘రాజకీయ విప్లవకారులు’ అని అనుకోబడే వారంతా ఏదో ఒకటి రెండు నూత్న సంస్కరణలు రాజ్యాంగవిధానంలోనూ, పరిపాలనలోనూ జరగాలని కోరుతూ, విన్నపాలు, వినతులు బ్రిటిషుప్రభుత్వానికి పంపుకొనే తరహాలో ముత్రమే ఉండేవారు. ఇలాంటి చర్చలకే, రామేనుజ్జోషాలు (interesting debates) ‘కాస్త ఉల్లాసం కల్పించే చర్చ’ అని అన్నాడు. కాని తిలక్ ఆగమంతో, తిలక్ రాజకీయ పంథాలోని రాషిడితో ఈ “ఉల్లాసమైన చర్చలే”, “మా జన్మహక్కు” అనే నినాదంగా మారాయి. ఆ రోజుల్లో ఈ మాక్కుల నిర్వచనం తెచ్చిన ప్రబోధం చూసి, అనాటి బ్రిటిషుభూపాలకవర్గానికి “రాజవిద్రోహ ప్రేరేపణలుగా” భయం పుట్టించి, జనంలో ఈ విద్రోహం మరి పెరిగి పోతున్నందుకు వాళ్ళలో అలజడి కల్పించాయి. ప్రజల్లో ప్రబోధం పెరిగిపోవడంతో, రాచరికపువారి దండనీతి పెరగవలసివచ్చింది.

ఉద్యమా న్నడచేందుకు దండనీతి ప్రయోగమూ, ప్రజలలో స్వాతంత్ర్యప్రబోధమూ కూడా, ఒకదా న్నొకటి రెచ్చగొట్టుకుంటూ పెరుగసాగాయి.

ఈ రాజద్రోహనేరంక్రింద మొట్టమొదట నేరస్థుడుగా లెక్కకు వచ్చి జైలుకు వెళ్ళటం, తిలక్ కు సంభవించింది. 1897 లో 18 నెలల పాటు కఠిన కారాగారవాస శిక్ష విధించి, జైలు చీకటికోణంలో ఆయన్ని బంధించారు. 1908 లో ఆరేళ్ళు మళ్ళీ కారాగార శిక్షకు పాత్రుడయ్యాడు. ఈ విధంగా, ప్రభుత్వానికి వినతిపత్రాలిచ్చుకొనే ఉద్యమం, నిరంకుశ పరప్రభుత్వంతో స్వాతంత్ర్యకోసం, సాగించే సంగ్రామోద్యమంగా మారింది. అంత వరకు రాజకీయప్రబోధము అంటే, చదువుకొన్న ఏ కొద్దిమందో పడకవర్సీలలో కూర్చుని, విలా

సంగా చర్చలు సాగించటంగా ఉండేది కాని తిలక్ తన శిఖారావంతో పేద ప్రజాబాహుళ్యాన్ని, మధ్యతరగతివారిని, అందరినీ స్వాతంత్ర్య సంగ్రామంలో పీరులనుగా భాగస్వాములనుగా చేశాడు. అంతకంతకు తిలక్ ఉద్యమం తీవ్రతరం కా సాగింది.

ఆ విధంగా, కేవలం విద్యాశిఖుల భావనా పీఠిలో విలాసవిషయంగా ఉన్న స్వాతంత్ర్యోద్యమ, సామాన్యప్రజకు అందరికీ ప్రబోధమొనర్చి, దేశప్రజలందరికీ స్వాతంత్ర్య విభావను కల్పించిన ప్రథముడు తిలక్. అందుకనే మహాత్మా గాంధీ ఆయనను, “నవ్యభారతనిర్మాత” అని సరిగ్గా అన్నాడు.

తిలక్ కేవలం రాజకీయనాయకుడే కాదు. మహాపండితుడు. ప్రతిభావంతుడు. జ్ఞాని. విద్య ద్వైతబ్రహ్మడు. ఆయా కాస్తాల్లో ఆ జన్మాంతము కృషి చేస్తూ నూతన విషయాలను పరిశోధిస్తూ జీవితం గడిపాడు. పూర్వార్య చారిత్రక యుగ విషయాన్ని గురించి, తిలక్ రచించిన గ్రంథాలు, అపూర్వగ్రంథాలుగా శాశ్వతంగా నిలిచిపోతాయి. వైదికయుగ చరిత్రలో ఆయన పరిశోధనలు, ఆయన అపారప్రతిభకు తార్కాణంగా నిలుస్తాయి. 1879 లో మొదటిసారి జైలుకు వెళ్ళే పూర్వమే, “ఓరియంట్” అనే ఒక గ్రంథాన్ని తిలక్ ఆంగ్లంలో ప్రచురించాడు. వేదాల ప్రాచీనతను, ప్రాశస్త్యాన్ని ఆ గ్రంథ పరిశోధనవల్ల నిరూపించిచూపాడు. తర్వాత జైలులో ఉన్నప్పుడు, “ఆర్యుల దృవనివాసం” “Arctic Home in the Vedas” తయారు చేసి, జైలునుంచి బైటిక వచ్చాక ప్రచురించాడు.

ఈ రెండు గ్రంథాలూ యూరప్ లోనూ, అమెరికాలోనూ చాలా కుతూహలాన్ని, ఆదరాన్ని కల్పించాయి. అసలు తిలక్ ను త్వరగా జైలునుంచి వదలటానికి, మాన్యుయల్, విప్లొ రియారాజితో, తిలక్ వ్రాసిన “ఓరియంట్”ను గురించి సంభాషించటంకూడా ఒక ముఖ్య కారణమని చెప్పకంటారు.

రెండోమారు తిలక్ ను మళ్ళీ కారాగారంలో పెట్టినప్పుడు, (మాండలేలో) తన మహారాష్ట్ర భాషలో “గీతారహస్యం” రచించటం సాగించాడు. తిలక్ విడుదలఅయిన తర్వాత 1914 లో ఆ ఉద్యోగము ప్రకటితమయింది. ఈ గ్రంథాన్ని గురించి అరవిందభూష్ ఇల్లా వ్రాశాడు: “భగవద్గీతపై తిలక్ భాష్యం-కేవలం ఏదో వ్యాఖ్యానం అని తోసేయవలసింది కాదు. అది మళ్ళీ ఒక

సహజ ప్రతిభావంతమైన బోధనాగ్రంథము. గీతా బోధనలను తన స్వయంప్రతిభతో, మళ్ళీ ఒక ఉద్యోగంగా చూపించి రచించాడు తిలక్. ఈ భాష్యము పురాణగ్రంథముగా నిలచి పోగలదు—”అని వ్రాశాడు.

వీరపూజ

తిలక్ కు పూర్వపీరులన్న భక్తి మొండు. పూర్వ పీరస్థులతో జాతి నుత్తేజితం చెయ్యటానికి ప్రయత్నించాడు. గణపతి ఉత్సవాలు, శివాజీ జయంతి ఉత్సవములను మొట్టమొదట మహారాష్ట్రదేశంలో ప్రారంభించి, పీరపురుషురాధన జాతిలో గల్పించి, జాతిని ధీరోత్సాహ పూరితంచేశాడు. శివాజీ జయంతి జరుపటంలో, ముస్లిం ప్రాతికూల్యముగాని, బ్రిటిష్ ప్రాతికూల్యముగాని ఎంతమాత్రం లేదనీ, శివాజీలోని

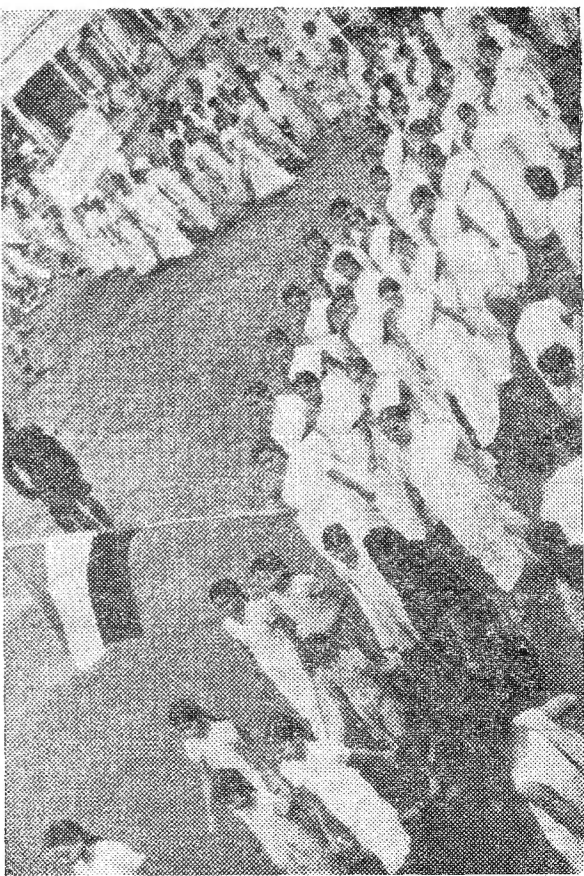
శ్రీ హె. యల్. మన్సాఖాని

పీరగుణమే ఆదర్శంగా చేసుకొని, ప్రజలు పీరులు కాగలందుకు ఉద్దేశింపబడినవి మాత్రమేనని అనేకసార్లు తిలక్ వివరించాడు.

1906 జూన్ 24, మరాఠాపత్రిక సంచికలో “శివాజీ జాతీయపీరుడా” అన్న కీర్తికతో వ్రాసిన వ్యాసంలో, “పీరపురుషురాధనము” మానవుని స్వభావము. ఆ భక్తిభావము మానవులలో పురాతనముగా వేళ్ళు పాడుకొని పోయినది. కాని భారతదేశమునకు కాగల భవిష్యత్ న్నాయకుడు, భారత భాగంలో ఏ మూలనుంచి అయినా రావచ్చు. ఏ వర్గంలోనుంచి అయినా రావచ్చు—అతడు మహాత్ముడీయ్యడే అవుతాడేమో! ఎవరు చెప్పగలరు?” అని వ్రాశాడు.

ఇరువదియవ శతాబ్దపు తొలి ఉపక్రమంలోనే, తిలక్ ప్రభావాన్ని భారతదేశం గ్రహించ సాగింది. రాజద్రోహనేరానికి అప్పటికే ఆయన జైలుకు వెళ్ళాడు. 1905 దాటినతర్వాత కాంగ్రెసులో ప్రప్రథమ నాయకునిగా దేశం ఆయన్ను గణించసాగింది. కాలం గడిచిన కొద్దీ, భారత ప్రజాసమాహారంలో గూడా, రాజకీయ చైతన్యమూ, ప్రబోధమూ, పెరుగుతూ వచ్చింది. తిలక్ గొప్పతనాన్ని, దేశాని కాయన అవశ్యకతనూ, దేశం ఇతోధికంగా గుర్తింపసాగింది. ఆయన సమకాలికులలో, ఆయన స్వాతంత్ర్య సమరవిధానాలతో చాలామంది ఏకీభవించలేక పోయారు. కాని మహా ధైర్యంతోనూ, ఆచం

(21 వ పేజీ చూడుడు)

బొంబాయిలో తిలక్ వరంతి ఉత్సవంనాడు దేశసేవికలు ముందు నడస్తూ ఊరేగింపు నడుపుతూన్న దృశ్యం.

సందర్భంలో దివ్యస్మృతులు

మహాత్మా గాంధీ

ప్రపంచ భవిష్యత్తుకై 20 వ శతాబ్దమున ప్రపంచ స్వామి తత్పూర్వపరశతాబ్దములకు పోలికగా ఉండటం కష్టం. ఈ ప్రత్యేకత నేటి పాశ్చాత్య నాగరికతావిప్లవవలన కాదు. ఆయుశ్యమువలననూ కాదు. ఆహారసామగ్రి విలసిల్లిన శతాబ్దములు ఉండటంవల్లనే ఈ శతాబ్దానికి ప్రత్యేకత!

ప్రపంచ మహాపురుషులలో గాంధీ కున్న స్థానము తక్కినవా రెవరికీ లేదు. ఇది సమీప స్థులమై పరికిస్తూండటంవల్ల కల్గిన దృష్టిద్రవ్యము గాదు. నిజానికి సమీపస్థులమై ఉండటంవల్లనే ఆ ప్రభావాన్ని తగినంత సంపూర్ణంగా అవలంబించ లేకుండా ఉన్నామేమో కూడా.

గాంధీ భారతీయస్వాతంత్ర్యదాత. కాని కేవలం భారతీయులకు స్వాతంత్ర్యము కూర్చి పెట్టటానికి అయితే గాంధీ అంతటివాడు అవ సరమై ఉండకపోవచ్చును. ఏ సామాన్యజాతీయ, పశ్చిమదేశీయ, ఈశాన్యము పనికి చాలే ఉండి ఉండురు. ఒక జాతీయ, ప్రపంచంలో అంతరిత పెద్ద భాగంగా పరిగణనలోకి వస్తున్నాడు, ఎంత విశాల జనపదమైనా ఒకదేశానికి, స్వాతంత్ర్యం కూర్చి పెట్టటానికి అయితే గాంధీ అంతటి పరి పూర్ణవ్యక్తి, ప్రకృతిక క స ర మై ఉం డి ఉండేవాడు కాదు. సత్యతాచరిత్రలో స్యజే కాలకు స్వాతంత్ర్యము సంపాదించిపెట్టిన పీఠులూ, పూర్వయుగాలనుంచీ కూడా మనకు దొరుకు తూనే ఉం టా రు. కా నీ, వా రెవరితోనైనా గాంధీజీని పోల్చుకొని చూడండి: సామాన్యంగా, ఎంతటి గొప్ప ఆధుని కుడినైనా పూర్వ మహాపురుషులతో పోల్చి చూసుకొంటే, అజ్ఞేయగుణవిభాసితుడుగా ద్రవ్య కల్పించే పూర్వ మహాపురుషుని ముందు ఆధునిక మహావ్యక్తి పేలవం గానే కన్పిస్తాడు. కానీ ఒక్క గాంధీ విషయంలో ఈ తారతమ్య పరీక్ష విఫలత ఫలితాన్నిస్తుంది. క్రీస్తు, బుద్ధుడు, మహమ్మద్, సాత్రిటిస్-పెల్లెండుకు, మహాపురు షులుగా మనం గణిస్తున్న పూర్వయువులలో ఏ ఒక్కరినైనా గాంధీతో పోల్చుకొని ఆలోచించి చూస్తే, త్రాసు గాంధీపై పే మొగుతుంది. ఒక్కొక్కరిలోనూ సంపూర్ణ పురుషత్వాన్ని కొక్కొక్క లోటు కనబడుతుంది.

సర్వప్రపంచానికై వారి సందేశా బుద్ధి శించబడ్డా, సర్వ ప్రపంచానికీ అనువైన ధృవంలో, ఆ సందేశాలు ప్రపంచం మూల లకు వారు వారి జీవితకాలాల్లో అందించలేక పోయారు. ఆనాటి ప్రపంచం దిక్కుదిక్కులా ప్రజలు ఆ సందేశాన్ని, గాంధీజీ కాలంలో, ఆయన సందేశానికై ప్రపంచప్రజలు మూల మూలలో, ఆత్రంతో ఎదురు చూసినట్లు చూడ లేకపోయారు. నాటికీ నేటికీ ఉన్న అవకాశాలలో భేదము కొంత ఉండవచ్చు. కాని సందేశ కార్యము మాత్రం అదే. దేశకాలపాత్రాల అవధునుదాటి, యుగయుగాలుగా వస్తున్న సర్వప్రపంచ మానవస్వభావాలలోని ప్రగతి తృప్తిన తీర్చటానికై, ప్రకృతి ఎప్పటికప్పుడు, సృష్టించుకొంటూ వస్తున్న సృష్టజల ప్రవా హమే ఆ సందేశకార్యము. పూర్వపురుషు లందరిలోకన్నా, గాంధీలో ఆ సందేశ ప్రవా హము ప్రపంచాన్నంతటా ముంచెత్తింది.

తక్కిన పూర్వ మహా పురుషులలో, సా మాన్య మా న వు డు గాంధీతో వలె సామీచీన్యము ననుభవించలేదు—దైహికముగ కాదు, జీవితచరిత్రపరముగ. వారి కళ్ళు వింటూంటే, వారి జన్మ, బాల్యము, పెంపు, వారి చర్యలు, భావణములు, భావములు అన్నీకూడా, ఏదో మన కందు బాటుకానివి, మనకు సామాన్యము కానివి, మన నిత్యజీవితంలో సంబంధములేనివి కానట్లుగా కనబడుతాయి. ధర్మనిర్వచన ము ఒక తేలికావచ్చును. వారు చెప్పేదే “సత్యం వద”, “ధర్మం చర”, “అహింసా పరమో ధర్మః” ఇత్యాదులే కావచ్చును. కాని నిత్యజీవితసంఘర్షణలలో, ఈ సత్య, ధర్మ, అహింసల స్వరూప మేదో, గాంధీజీని చరిత్రలో తెలిపినట్లు, ఎంత ఉత్తమకవిత్వపూరితంగా ఉన్నా, ఎంత వాదనాబలయుతమైన విశ్లేషణలతో ఉన్నా, వారి బోధనలలో అనుభూతమటం కష్టం.

మనకు చాలామందిజీవితకథ లున్నాయి కానీ, గాంధీ “ఆత్మకథ”వంటిది లేదు. ఇంత సమీపంలో ఇకముందు ఉండగలగటం కూడా కష్టం. తక్కినవారి జీవితపుటాలే కథగా వారు చెప్పకొన్నవో, ఇతరులు చెప్పకొన్నవో ఉన్నాయి. గాంధీ తన కథకు “సత్యాగ్రహణ ములో నా అనుభవా”లని పేరుపెట్టి రచించాడు. కాని “ఆత్మకథ” అని అంతగా అనదగ్గది తక్కిన మరే “స్వీయజీవితచరిత్రము” లేదు. అసలు ఆత్మ అంటే ఏమిటో ఎన్ని వేదాలు, భగవద్గీతలూ చదివినా తెలియనిదికూడా, లీలగానైనా మానవునిలో “ఆత్మ” అంటే ఏమిటో ఆ కథ చదువు తూంటే గోచరిస్తుంది. ఆ “ఆత్మ” మానవ సామాన్యత “ఆత్మ”వంటిదే అనీ, తత్సంబంధకమే అనీ, “దేహయాత్రలో” ఆ ఆత్మకు కల్గే ఇబ్బం దులూ, దాటగలిగినవోట్లూ, దాటలేని చిహ్నులూ ఆ ఆత్మగడిచిన గతులూ అన్నీ మన “ఆత్మలకు” నిత్యం సంభవించేవనీ, మనలో కాస్త దార్శని కముంటే మన ఆత్మ నడవగలిగిన గతులూ అవనీ అనిపిస్తాయి.

“ప్రతిభావంతుల ప్రతిభ వారి ప్రత్యేక గుణము. వారి లోపములు మాత్రమే వారికి మనకు సామాన్యములు” అని శ్రీ వివేకానందు డొకచోట నిర్వచించాడు. అనగా ప్రతిభా కాలలలో లోపముల నెన్ని అవి మనకు ఉన్నాయని నీచసంతోషా న్నునుభవించేవారిని మందలించినా వారి దుర్గుణాలనుకాక వారి ప్రతి భను పూజించవలసిన అవశ్యకతను చూపిస్తూ ఆయన ఆ ప్రబోధాన్నిచ్చాడు. కాని గాంధీ ఆత్మకథ చదువుతుంటే, ఆ “ప్రతిభ” ఆయన ప్రత్యేక గుణమనీ, మన కందు బాటు కాదనీ ఏమాత్రము అనిపించదు. మనలో సామాన్యత కుండవలసిన తెలివితేలు లతోతప్ప ఎక్కువ తెలివితేలులతో జన్మించి నట్లు గాంధీ జీవితంలో ఎక్కడా కనిపించదు. ఆయన జన్మకు, మన కెవరికీ లేని ప్రత్యేక వాతావరణ మేదీ ఉన్నట్లు కనిపించదు. మనకు లేని ప్రత్యేక విప్లవ పరిస్థితులే ఆ మనస్సును, మన మనస్సులకన్నా నిత్య మొనర్చినట్లు కన బడదు.

జీవిత ప్రయాణారంభంలో, గాంధీ మన కున్నంతమాత్రం, దైహిక, మానసిక, పరికర సంపదతోనే బయలుదేరాడు. మనకున్న సమ చిత్రావాలూ, దురాశలూ, లోభాలూ, స్వార్థపర త్వాలూ, అరిష్టద్యర్శనూ, అన్నీ ఆయనకు జన్మనీధంగా మనకువలెనే సంక్రమించాయి. ఆ ప్రయాణారంభంలో “ఎప్పుడూ అబద్ధం ఆడకూడదు. అస్వాయం చెయ్యకూడదు. పరు లను హింసించకూడదు. దైవాన్ని, తలిదండ్రు లను పూజించాలి. ఇతరులను నో వ్య చేయ కూడదు. ఎవరికీ అవకాశము లేకపెట్టకూడదు. ఎప్పుడూ న్యాయబుద్ధితోనే ఉండాలి” ఇత్యాది పెద్దబాలిగీతీ నీతులు మన కెంత తెలుసునో ఆయనకూ అంటే తెలుసును. కాని మన కంద రికీ అవి పెద్దబాలిగీతీలో నీతులు మాత్రం గానీ, జీవితంతో సంపూర్ణసంబంధం లేనివిగానీ, నత్త త్రాలలాగా దూరాన్నుంచి పూజించాల్సినవి గానీ, ఒకవేళ బ్రతుకు తెరువుకు కొంత కొంత ఆస్కారంగా తీసుకొన్నా, ఆసాంతం ఆచరించ టానికి అనువుకానివి, యోగ్యులుకానివి గానీ కనబడి, జీవితపురుషుల బలం సంపాదించుకో లేక పెద్ద బాలిగీతీ ఈడుకుమాత్రమే కావలసిన నీతులుగానే అలాగారిపోయాయి.

గాంధీమాత్రం అవే యథార్థాలుగా కనబడి జీవితానికి పట్టు గొమ్ములుగా కనబడ్డాయి. వాటిని అవలంబనగా చేసుకొని ఆచరించటంలో జీవి

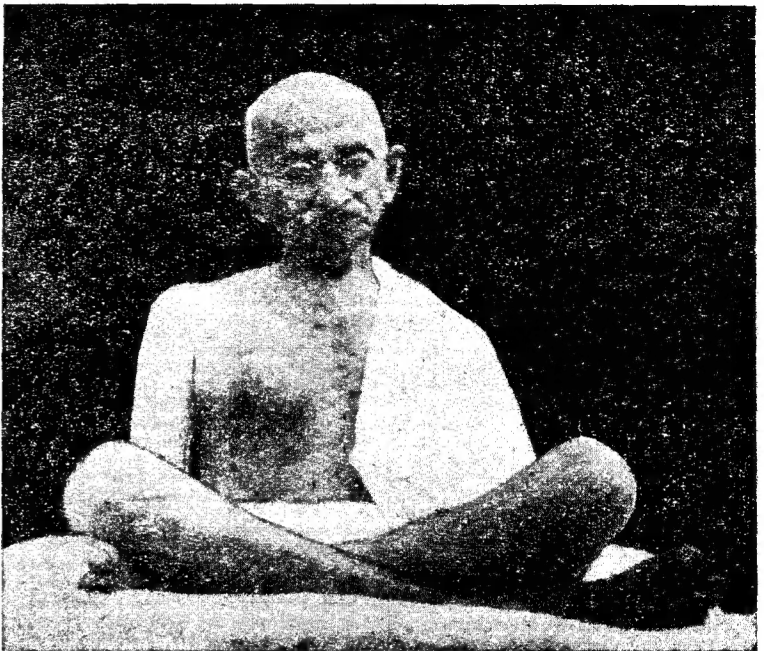
తానికి వచ్చే పురుషులన్నీ ఆయనకూ వచ్చాయి. ఆ పురుషులు, తొలితానుకు తక్కిన మానవ లోకం, వాటి ఆశ్రయం వదిలేసి, వాటిని అణగ ద్రొక్కేసి అరిష్టద్యర్శన దాస్యంలో, అంతకన్నా ముఖంగా జీవితం గడపటం సాగిస్తుంది. గాంధీ ఆ సూత్రాలనే ఆచరించనగా జీవించాడు. ఈ గాంధీ మాన, జీవిత ఆచారాలవల్ల కలిగే బాధలను, అవ మానాలను అన్నిటిని అనుభవించాడు. కాని అవే అవలంబనం అన్న నమ్మకంలో దృఢ త్వము ఏమాత్రము సడలించుకోలేదు. ఆత్మకథ చదువుతుంటే, ఇంకొంచెం మనస్సు గట్టితనం తెచ్చుకొని, ఇంకొంచెం దైర్ఘ్యంతో “సత్య ధర్మ అహింసల” ఆలంబనతో సంచరించ గలిగిఉంటే, మన జీవితంలో అనేక మాట్లు సంభవించిన, ఆ జీవిత పుట్టలలాంటి పుట్టలలో ఆయన లాగే సత్యసభంలో న్యవహ రించగలిగేవార్యం కదా అనిపిస్తుంది.

జీవితంలో ఆయనకు వచ్చిన సమస్యలూ, ఆయనకు జరిగిన అవమానాలూ, లోట్లూ, కష్టాలూ, లేమీ, అన్నీకూడా నిత్యం సామాన్య మానవులమైన మన అందరి జీవితాలలోనూ ప్రతి నిత్యం జరుగుతుండేవిగా ఉండే గాథ కనకనే గాంధీ ఆత్మకథ ప్రతివారికీ అంత సన్నిహితంగా కనుబడుతుంది. ఆయన త్రొక్కిన పుంతలే త్రొక్కటానికి గల సౌకర్యా లేవో అక్కడకన బడుతాయి. అసలు ఆ సత్యసభాన్నీ నడవాలా, అక్కడేదా అని అనుమానమే ఎక్కడైనా కలిగితే, ఆ జీవితానికి అయాచితంగా ప్రపంచంలో కలిగిన ఔన్నత్యమే ఆ అనుమానాన్ని పటాపంచలు చేస్తుంది. కేవలం గొప్పతన మనే కాదు. ఆ విధమైన ఆచరణవల్ల ఆ జీవితానికి చిక్కిన మనశ్శాంతి, ధృతి, నిత్యజననదృష్టి, వీటిలోభంతోనైనా, ఆయనమార్గం అనుకరించి తీరాలని, సంకల్పమైనా ఎప్పటికప్పుడు ప్రతి మానవుని మనస్సులోనూ ఆ “ఆత్మకథ” కల్పించ గల్గుతుంది. ఆ సత్యసభంలో కాలు జారినప్పు డల్లా ధృతి చెడి నిస్పృహమైన మన మనస్సులకు, ఎన్నిమాట్లు కాలిజారిపోయి కూడా దైర్ఘ్యంతో పునఃప్రయత్నాని కా “మహాత్మ” పూనుకొంటో ఆ “ఆత్మకథ” వల్ల జ్ఞాపకంవచ్చి, ఆ నిస్పృ హను, నీరసాన్ని పోగొట్టి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ఆత్మగౌరవాన్ని, దైర్ఘ్యాన్ని పురికొల్పి, మళ్ళీ మళ్ళీ ఆ మార్గంలోనే నడవగలగటానికి మనకు దైర్ఘ్యం వస్తుంది.

ఒక్క దేశస్వాతంత్ర్య విషయకమైన జీవి తంగా గాంధీజీవితం గడచిఉంటే, సామాన్య మానవునికి, ప్రపంచచరిత్రలో ఒకపంక్తిగా తప్ప ఆ జీవితావసరం ఉండేదికాదు. నిత్యజీవిత సామాన్యగుణ మంతగా ఆ జీవితంలో భాసించటం వల్లనే, దేశకాలపాత్రాతీతమై, సర్వకాల సర్వ మానవ హృదయసామీచీన్యతను ఆ జీవిత ముల వర్చుకొన్నది.

గాంధీ తుదిసంవత్సరాల జీవితాన్ని పరికించు కొంటేనేరవు, నిజంగా గాంధీ. కారణజన్ము డన్న విషయం స్ఫుటంగా గోచరించదు. ఆ కారణం కేవల భారతస్వాతంత్ర్యము కాదనీ కూడా వెంటనే గోచరిస్తుంది.

ప్రథమ ప్రపంచపరిగ్రాహనంతరం నుంచే, ప్రపంచదేశాలన్నీటిలోనూ, సంకుచిత మన

స్ఫుటా, స్వార్థపరతా, స్వనియంతృత్వ ఆధి కారవాంచాపూరితులూ అయిన నాయకులు బయలుదేరి, ప్రజాసామాన్యం అనుభవిస్తూన్న దుఃఖాలకూ, దారిద్ర్యాలకూ, కృతకకార జాలను కల్పించి, ప్రతి పరజాతీయునీ వానికి కారకునిగా రూపిస్తూ, జాతి విద్వేషవిజాలను సర్వప్రపంచ ప్రజల హృదయాల లోనూ చల్లి, జాతివిద్వేషం వైశాచిక రూప మందుకాణిట్లు చేశారు. ప్రపంచజాతులన్నిటి లోనూ ఈ పరస్పరజాతిద్వేషము, అపారంగా పెరిగిపోయి, హద్దుల నన్నిటిని తొలగించుకొని, వికృతతాండవ మొనర్చ సాగింది. జాతులను, జాతులను ఏకముతంగా నిర్మూలించుమాటానీ “జాతిద్వేషము”, “జాతి నిర్మూలనము”— ప్రపంచ జాతులన్నీ అవలంబనగా చేసుకొనే దుష్కలము ప్రాప్తించింది. అంతకుమునుపు స్పర్ధ, ద్వేషము, పగా, ఇత్యాదిగుణాలు సామాన్య మానవులమధ్య కారణసహితంగాతప్ప ఉండేవి కావు. అదైనా పరిమితులలోనే, చిన్న చిన్న పరి ఘటలలో మాత్రమే ఉండేవి. కాని, ఏ ఒక్కజాతి లోనో జన్మించటమే, గెండవ జాతివారందరిని నరికేవేయటానికి తగంత కారణముగా మానవుడు అవగాహన చేసుకోసాగిన దుర్దినాలు వచ్చాయి. ఆ దౌష్ట్యాన్ని ఆహింసా ఆయుధంతో ఎదిరించటానికి మానవ ప్రకృతి గాంధీ అంతటి పురుషుణ్ణి సృష్టించుకొంది. ఆ ఆకారణజాతి విద్వేషమునే దుష్టశక్తిని, హింసాతాండవాన్ని, తన అహింసా ఆయుధంతో, నాకాలంలో గాంధీ ఎదిర్చి జయించాడు. చివరకు ఆ ద్వేషానికే బలి అయిపోయాడు. కాని ఆ విద్వేషవికృంఖలా చరణాన్ని తన మృతితోనే సాధించి జయించాడు. గాంధీ చనిపోయినతర్వాత విస్తృత భారతావనిలో ఆ జాతివిద్వేషము తన వికృత తాండవాన్ని సంహరించుకొంది. తక్కిన ప్రపంచము, మృతితో ఆయన సాధించిన మానవ సాహిత్యాన్నిచూసి, ఆ ప్రపక్తబోధ లకై ఇవ్వకు తపోతపా చూపిస్తోంది.

మానవుని ఆత్మగీతం పాడదలచుకొంటే, అతడెంతటి నికృష్టుడైనా, నీచుడైనా సరే, ఆ ఆత్మగీతి ఒక మహా కావ్యమై సర్వపురాణ సారసంగ్రహాన్ని పుణికించుకొన్న రస కావ్యమై విలసిల్లుతుంది, అన్నాడు విక్టరు హూగో. గాంధీ ఆత్మకథలో, లోకోత్తర పురుషుని ఆత్మగతు లేవో, ఆయన జీవితంతో మనకంది, సర్వపురాణాలకన్న, అన్ని కవిత్వాల కన్నకూడా శ్రేష్టమైన కావ్యమై మనకు కావ్యక సంపదగా నిలచాయి.

మనకున్న ప్రకృతిస్వభావసంపదతోనే, “సత్యసభాన్ని” ఆజీవితాంతము నడవగలిగిన వ్యక్తి, యుగ యుగాల కూడేకదేశాలకూ లోకోత్తర పురుషుడుగా ఎల్లా అవగలడో గాంధీ చూపించాడు. ఈ ప్రాకృతికమానవ స్వభావం లోని విశాలావకాశాన్ని ప్రపంచ సర్వస్వా నికీ చాటిచూపిన గాంధీవంటి “సంపూర్ణమాన వుడు” ఇంతవరకూ “స భూతో—నభవిష్యతి” మాత్రము కాకుండు గాక!

మనకున్న ప్రకృతిస్వభావసంపదతోనే, “సత్యసభాన్ని” ఆజీవితాంతము నడవగలిగిన వ్యక్తి, యుగ యుగాల కూడేకదేశాలకూ లోకోత్తర పురుషుడుగా ఎల్లా అవగలడో గాంధీ చూపించాడు. ఈ ప్రాకృతికమానవ స్వభావం లోని విశాలావకాశాన్ని ప్రపంచ సర్వస్వా నికీ చాటిచూపిన గాంధీవంటి “సంపూర్ణమాన వుడు” ఇంతవరకూ “స భూతో—నభవిష్యతి” మాత్రము కాకుండు గాక!

స్వరాజ్యమా? సురాజ్యమా?

శ్రీ నందూరి రామకృష్ణమాచార్య

ప్రస్తుత భారతదేశంలోని ప్రజలు చరిత్రాత్మకమైన ఒక మహాయుగానికి సమకాలినులు. ఈ పురుషాంతరంలోని ప్రజలు అర్యాచీన ద్వితీయప్రపంచ మహాసంగ్రామంలో మృత్యు దేవతవికటాబ్జహాసనిలయతాంతరం దర్శించారు. 'ఆటంబాంబునకు సమకాలినులు', మానవ చరిత్రలో అత్యున్నత సన్నివేశం; ఆ ప్రస్తుతస్థానం చేసి ధీరభక్తివీరించి కాని స్వాతంత్ర్యాన్ని భారతావని సంపాదించటం గాంచారు. అనాది సిద్ధంగా ఆఖండంగా ఉన్న భారతదేశానికి పాకిస్తాన్ భారతదేశానికి రెండు స్వతంత్ర రాజ్యాలు చీలి పాక్షాత్కరించటం చూచారు. ఉత్తర హిందూదేశంలో స్త్రీ బాలవృద్ధవివేక లేకుండా మతదురహంకారవికాసం ఘోర హత్యానగ్ననాట్యం ఆశ్రుపూరితశత్రుత్వంలో అవతరించారు. హింసాజ్వరంతో అధిపతినానికీ బారిపోయే మనవ బాటికీ అహింసాసిద్ధాంతం ప్రబోధించిన అమృత మూరి గాంధీమహాత్ముడు విశ్వమానవ కల్యాణ వేదిక ఆధిపతించి దురావేశకల్పకర్మకమైన కుపాక్షికుండుకు బలి దాన ముకటం ప్రత్యక్షంగా అనుభవించారు. భావికాలంలో పురుషాంతరాల తరబడి జిజ్ఞాసువులు ఈ యుగంలోని ప్రజల హృదయానుభూతులను విస్తృత విలీనశత్రుత్వంలో అనుభవించారు.

నేటి రాజకీయ వాతావరణంలో క్రమ్మకొనే కారుసుబ్బలు, సంఘాన్ని కలత పెట్టే ఘోరమూరుతాలు ప్రజలలో వ్యాపించే మాత్సర్య మాలు భావిచరిత్రలో మెఱపు తీగలవలె కాంతి ప్రవాహాలు చిమ్మి అదృశ్యరమణీయంగా స్వర్ణమాత్రావశిష్టంగా నిలిచి ఉంటాయి. ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామం, ఆటంబాంబు గాంధీజీ అవతార విరమణ, భారత స్వాతంత్ర్యం వర్తమాన చరిత్రలోని సన్నివేశాలను ఆలోచనా పూర్వకంగా అనుభవించే మనమే ఆశ్చర్య చకితులమై పోతాము.

ధర్మచక్రం

నేడు స్వతంత్ర భారత విశాలసంఖ్యలో ధర్మచక్రం చిత్రించిన త్రివర్ణపతాకం కన్నులకు మిరుమిట్లు గొల్పుతూ ప్రకాశిస్తోంది. స్వాతంత్ర్యోత్సవ శుభ సమయంలో భారత పౌరులు కర్పూర నీరాజనాలతో జాతీయపతాకను పల్లె పల్లెల ప్రతిష్ఠిస్తున్నారు. ఖండ ఖండాంతరాలలో భారతీయ ప్రతినిధుల హర్యక్షేపాలపై త్రివర్ణపతాకం స్పృశ్యం చేస్తోంది. సముద్రాలలో భారత నౌకలు జాతీయ పతాకంతో విశ్వ విహారం చేస్తున్నాయి. యువ భారత హృదయం నవనవోన్మేష నిత్యగర్వస్ఫూర్తితో స్పందిస్తోంది. ఒకనాడు మానవ కల్యాణాశ్వక్షియై రాజ్యాన్ని, భాగాన్ని త్యజించి బుద్ధుడై గౌరవమహర్షి వారణాశి డేత్రంలో మృగదా వనంలో ధర్మచక్రం త్రిప్పినాడు. ఆశోకుడు ధర్మ విజగీషా తత్పరుడై ధర్మచక్రం శిఖరా వహించాడు. ధర్మచక్రాన్ని నింపాళం, కళింగ, సువర్ణద్వీపం, చంప (నేటి ఇండో చీనా), శ్యామరుద్ధ (సయాం), కామరూప (అస్సాం), సువర్ణ భూమి (మలయా), చీనా, జపాను ఇత్యాది దేశ దేశాలు కాల క్రమంలో శిఖరా వహించి ఆరాధించాయి. నేటికీ గూడ ప్రాచ్యదేశాలు అవంతమస్తకాలతో భారత పతాక పాక్షాత్కరించగానే ధర్మచక్రాన్ని ఆరాధిస్తారు. ధర్మచక్రం హింసామయమైన దౌర్జన్యపాశానిక ప్రవృత్తులను సంహరించగల దివ్యాయుధ చిహ్నం. పరపీడనానికి, జాతిహింసకారానికి లాంఛనం కాదు. విజ్ఞానజ్యోతి, దయామృత వాహిని కలసి ధర్మచక్రమై ప్రాచ్యజగత్తును హృదయ సమ్మోహితం చేసిన ఆర్య శక్తి. ధర్మచక్రం ప్రాచీనచరిత్రలోనూ ప్రాచ్యదేశానికి ధర్మ నాయకత్వం వహించి దీనజనోద్ధరణకై అమృత వర్షం కురిపించి నూత్న ప్రపంచం కరుణా జ్యోతిస్సు ధవళితమై భాసిం చేట్టు చేస్తుందని భారత యువకుల హృదయాకాంక్ష.

భారత భూమికి స్వాతంత్ర్యం లభించింది. స్వాతంత్ర్యం మన సమస్యలన్నిటిని పరిష్కరించే ఏకైక సులభ సాధనమని సామ్రాజ్యవాద శృంఖలాబద్ధమైయున్న భారత జాతి విశ్వ సింఛింది. కాని స్వాతంత్ర్యం పరిష్కరించిన వాటి కంటే క్రొత్తగా తెచ్చిపెట్టిన సమస్యలే నేడు ఎక్కువగా కనిపిస్తున్నాయి.

సంస్థానాలు

స్వాతంత్ర్యసాయణలైన సామ్రాజ్యవాదుల చేతిలో క్షిలు బొమ్మలై నిరంకుశ ప్రభుత్వం సాగించిన సంస్థానాధీశులు ఎందరో నిరుడు ఆగస్టు పదిహేనున స్వతంత్రులైనారు. భారత దేశానికి స్వాతంత్ర్యం లభించటం ఎంత ఆనంద దాయకమో వీరికి మాడ అట్టి స్వాతంత్ర్యం

వలసిన విధ్యుక్త ధర్మమునకంటే తాత్కాలికమైన ప్రయోజనాన్ని అర్జించారని రాజనీతి, చరిత్ర భవిష్యత్కాంక్షలలో నిర్ణయింపగలదు.

మౌన రాబాదు

మౌనరాబాదు సమస్యను గుర్చి మననానుభూతులు భారతదేశములో ఉలుములు ఉలుములు తున్నారు. మౌనరాబాదు రాజకీయనాయకులు పిడుగులుగురుస్తున్నారు. జిమ్మా భూభటే విశేష మాత్రాన 'కాలక్' సంస్థానం పాకిస్తాన్ లో చేరినది. మననానుభూతి నిత్య గంభీర గర్జనలు, బృహహితనినాదాలు, హేషారావాలు నిరుపయోగా లగుచున్నాయి.

ఒక చీనా పత్రిక ఆగ్రరాజ్య పంచకమును ఈ క్రిందివిధంగా సమీక్షించింది: 'ఫ్రెంచివారు చెప్పి వెంటనే చేస్తారు. బ్రిటిషువారు చెప్పటం చెయ్యటం ఏకకాలమండే నిర్వహిస్తారు.

లభించటం అంత శోచనీయం ఎన్నో సంస్థానాలు కేంద్ర భారత ప్రభుత్వంలో లీనమై పోయాయి. కాని సంస్థాన ప్రభువులు కిరీటాలు ఇంకా చారిత్రిక శిథిలాలకేమిటగా గాక కొంత ప్రభుత్వ దండాలగా నిలిచి ఉండటం విమోచన హేతువు. స్వతంత్రతాదృశ్యంగా ప్రభావవంతమైన భారతదేశ పటంలో చీకటి మచ్చలు నిలిచి ఉండటం స్వాతంత్ర్యానికి కళంకం. క్రిస్తుప్రతి పాదసలలో అమాత్యత్రయ నూచసలలో రక్షణ, విదేశాంగములను కేంద్రాయత్తం చేయటానికి ఈ కీలు బొమ్మలన్నియు తలలాడించినవి. స్వాతంత్ర్యోదయమునకు ముందే సంస్థానములన్నియు పాకిస్తాన్ లో గాని, భారత దేశములో గాని కేంద్ర ప్రభుత్వములకు విదేశాంగరక్షణ వ్యవహారములను అర్పించ వలెనని విధించి ఉధృయ రాజ్యముల మధ్య కలహకారణమైన సంస్థాన విషయము వాయువ్యరాష్ట్రమునందు వలెనే ముందే ప్రజానిర్ణయానుసారముగ పరిష్కరించ వలసినది. ఈ విషయమున అగ్రనాయకులు సమగ్ర ప్రజాసమదాయముకు నెడ నిర్వహింప

అమెరికావారు చేసి, తరువాత చెప్ప తారు. రష్యావారు చేస్తారు. అసలు చెప్పనే చెప్పరు. చీనావారు చెప్పటమే తప్ప చెయ్యరు. ఈ అనుక్రమణికలో భారతీయ ప్రభుత్వము ప్రేమిస్తాదే తిరిగి చెప్పడం తప్ప ఏమీ చేయటం లేదని తోస్తున్నది.

ప్రాథమిక మానవ స్వత్వాలు (Fundamental Rights of Man)

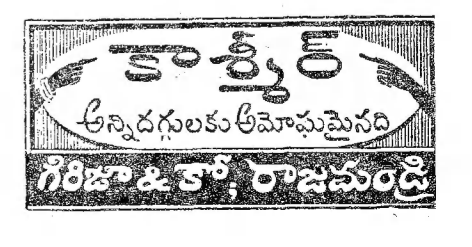
బ్రిటిష్ నాయకులు తలకొక విధముగా భాషిస్తారు. కాని ఒక్కవిధంగా నిర్వహిస్తారు. భారతనాయకులు ఏకవాక్యతగా మాట్లాడుతారు. తలకొక విధంగా చేస్తారు. ఇది మన రాజనీతిలోని విశిష్టత. మాటలకు చేతలకు సామరస్యం లేక పోవటమే నిజమైన వైఫల్యం. దాస్యశృంఖలాలతో కృశించి ఏ స్వాతంత్ర్య జీవితపథంకోసం సత్యాగ్రహం సాగించామో నేడు ప్రజానీకానికి ఆ స్వాతంత్ర్య జీవితపథం కొరవడుతోంది. ప్రతి మానవునకు ఏ రాజకీయపథానికి చెందినను, ఆత వ్యక్తి స్వాతంత్ర్యం కొరవడగూడదు. ఏ వ్యక్తి

నైనా విచారణ లేకుండా తా రా గారం లో ఉంచటం అధర్మం. ఋషిపు చెయ్యలేని శేరం కోసం ప్రభుత్వానికి ఏ వ్యక్తియొక్క స్వాతంత్ర్యాన్ని అపహరించే హక్కు లేదు. ఈ ధర్మం బ్రిటిషువారి చరిత్రలో నిరంకుశ ప్రభువులను ఎదిర్చి సంపాదించుకొని, నేటికీ సమచిత్తంగా సంరక్షించుకోగలుగుతున్నది. స్వాతంత్ర్యాన్ని చాలాకాలం అనుభవించిన స్వేచ్ఛాశీలులైన బ్రిటిషువారినుండి భారతీయులు నేర్చుకొన వలసిన గుణపాఠములు కొన్ని ఉన్నాయి. అచ్చట ఈమధ్య తన మోటారుకారును నేగ తరంగా నడిపిన కారణంచే ఒక ప్రభుత్వమంత్రి జరిమానా చెల్లించుకోవలసివచ్చినది. ప్రభుత్వ ఆదాయవ్యయ నివేదికలోని అంశములను కొలది నిమగ్నులు ముందు అప్రతర్కితముగ వెల్లడించిన కారణంచే ఆధికమంత్రి డాల్టను తన పదవికి రాజీనామా నివ్వ వలసివచ్చింది. ప్రభుత్వ నిర్వహణలో ప్రజామంత్రులు, కాసన సభ్యులు నూత్న సేవాప్రజాళికకు బద్ధులై త్రికరణబద్ధంగా కాసనసభామూర్త్యులలో భారత దేశమునకు అగ్రస్థానం నెలకొల్పాలి. ప్రతి పౌరునకు వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యం ఉండాలి.

ఇది స్వరాజ్యమా? సురాజ్యమా?

సురాజ్యమే స్వరాజ్యంకంటే వాంఛనీయం. జాతిమతకుల లింగవివక్షిత లేని 'పౌరరాజ్యమే' (secular state) స్వతంత్రభారత మని అగ్ర నాయకులు ఉపన్యాసవేదికలపై గంభీర గర్జనలతో ఘోషిస్తున్నారు. 'పుట్టుకచే ఏమానవుడు ఏ గౌరవప్రపత్తులకు పదవి కాంక్షించు నిషేధం ఉండగూడదు. స్వతంత్రపౌర రాజ్యంలో అన్నిరాష్ట్రాలు ఈ సూత్రానికి విరుద్ధమైన అవవాదాలే. మాటికి గుడ్డుకు కలపు ఉండకూడదు. ప్రతిభారతపౌరునకు, నిరుపేదకుకూడా సమానావకాశాలు లభింపజేయటమే మా ఆదర్శం' అన్నారు అగ్రనాయకులు. వారి అభిభాషణలకు ఆచరణకు మధ్య మహా సముద్రాలు ఘోషిల్లుచున్నాయి. రైతులు, నిరుపేదలు, కర్షకులు, మాలిలు ముఖించే ప్రజా రాజ్యం అన్నారు. నిరుపేదక నిష్ఠ జీవితావసరాలు లేక, పెచ్చుపెరిగే ధరలలో ఉచ్చాస్యసనిశ్వాసాలు ఊపిరి పీల్చలేక వివణ్ణుడై పోతున్నాడు. స్వాతంత్ర్యమే పరపిడన పరాయణత్వం సహింపని అమృతలాంఛనం మాధర్మచక్రం అన్నారు. సరే, ధర్మచక్రానికి జైజై! సమత, స్వాతంత్ర్యం, సౌఖ్యం నూచించే త్రివర్ణధ్వజానికి జై! జై! కాని త్రివర్ణశఖల మధ్య భాసిందే ధర్మచక్రగౌరవము రక్షింపవలసిన బాధ్యత, పవిత్రధర్మం, యువకుల భుజాగ్రాల మీద నెలకొని ఉన్నవి. లేదా, త్రివర్ణశఖలు కుడిచి, బ్లాకుమార్క్స్ ట్యు నూచించే చీకటిరంగు పులిమి, ధర్మచక్రస్థానంలో ధనాధ్యుల జేబులు నింపి ప్రపంచవాతావరణంలో స్వేచ్ఛాగగనంలో బొగ్గు పులుసుపాగలు గ్రమ్మే ప్యాక్టరీ గొట్టం ప్రతిష్ఠించి చీకటిజెండాను ప్రతిష్ఠించటం మంచిది. అప్పుడు ఆత్మసంపదకు జగద్యంపనకు తావుండదు. స్వతంత్రభారత ప్రతిష్ఠను కాపాడి దరిద్రనారాయణ నేన చేసి మహాత్ముని ఆత్మకు శ్రద్ధాంజలి నర్పించాలంటే ప్రభుత్వభవనాలపై, కుమారానాయకులహృదయాంతరాళాలలో అదృశ్యంగా ఎగిరే ఈ చీకటిజెండాను నిర్మూలించి ధర్మచక్రం చిత్రించిన త్రివర్ణపతాకను ప్రతిష్ఠించాలి.

"జైహింద్,"
"జై! ధర్మచక్రం చిత్రిస్తంత్ర భారత పతాకమ-జై-!!!"

ఏకాంకరూపిక :

కవి రచించిన స్వతంత్ర గీతాలు

రచన: శ్రీ రావులపర్తి భద్రరాజు.

1 వ దృశ్యం

[ఆగస్టు 15 వ తేది. ఉదయం, 7 గంటలు. ఊరంతా స్వాతంత్ర్య దినోత్సవాల్లో పెళ్ళిపెళ్ళాడుతోంది. కవిగారి యిల్లు. కవి గుట్టుపెట్టి నిద్రపోతుంటాడు. కవి భార్య సూర్యలక్ష్మి వాటిలి ఊడుస్తూ భర్తను లేపడానికి వస్తుంది.]

సూర్యలక్ష్మి: ఏమండోయ్...మిమ్మల్ని ఏడుగంటలైనా యింకా లేవరా ఏమిటి? (నిపు తట్టుతుంది.)

కవి: (అవలీనా బద్దకంగా లేచి) అబ్బబ్బా, తెల్లారేందో లేదో ఇప్పుడేం కొంత మునిగిందని చీపురుకట్టుతో ఎదురుగా రావాలి?

సూర్య: బాగానే ఉంది మీలోటి... మీరేగా పెందరాళి లేవమన్నది? మళ్ళా కేకలు కూడా ఎందుకు?

కవి: మరి తెల్లారకుండా చీపురు చేత్తో తుచ్చుకుని నా కళ్ళబద్దోద్దని ఇది ఎన్నోసారి చెప్పడం?

సూర్య: దాసీమనిషి రాండే...నాకు తప్పు కుండా ఈ చాకిరి.

కవి: ఏమిటి, దాసీది రానేలేదు! ఏం క్షమించి దానికి?...దాసి దుష్టతగా!

సూర్య: రాలేదు.

కవి: ఎంచే తంటావు?

సూర్య: (కోపంగా) ఏమో! ఎంచేతో... రమ్మని కలురంపండి!

కవి: ఆ...అదీ సంగతి...మనకి ఈ వాళ్ళ స్వాతంత్ర్యం వచ్చిందికదూ, అంతే దానికూడా కేపు. ఈ రోజున అన్ని ఆఫీసులు, దుకాణాలతోబాటు దానికి కేలకే! దేశమంతా సంతోషంగా పండగ చేసుకుంటుంటే, విన్నావా? సూర్య: ఇంకేం నాకే యీ రోజున కేలవు లేకపోతే. కానీ వ్వండి. (విసుగ్గా, వాటిలి ఊడుస్తూ చప్పుడు వినబడుతుంది.)

కవి: లక్ష్మీ, యిలారా...కోపం ఎందుకు? ఈవారే ఉత్సాహంగా ఉండాలి. ఆ చేతులోడి అవతల పా రి య్యి ముందు...ఆ...అది నీ చేతిలో ఉండదగిన వస్తువు కాదు. ఇలా వొచ్చిపోతే, (దగ్గర కూచోబెట్టుకుంటాడు)

సూర్య: సరిపోయింది...ఇలా కూచుంటే పొచిమొహాన్ని పట్టాల జరుగుతాయండీ?

కవి: కనకేం? నాటంట్ల బండే జరుగుతాయా గాని, కూచోట సంగతి వెలుతా. (సూర్యలక్ష్మి కవి ప్రక్కనే కూర్చుంటుంది) గాంధీగారేం చెప్పారో తెలుసా! మనకి లభించే స్వాతంత్ర్యం చిరస్థాయిగా ఉండటానికి యీవారే దేవుడికి భక్తితో పూజలు పుసకారాల చేసి కాక పాకాలతో ఉగాదిలా జరుపుకోమన్నారయవన్నది భారతీయుల్ని కూడా.

సూర్య: అయితే మనిల్లో కూడా పండగన్న మాటే!

కవి: కాకేం...దివ్యంగా...చూడూ... ఈ మధురక్షణంలోనే స్వతంత్రభారతీయ పాలుగు పద్యం ముక్కలకూడా రానేనుకుని తరించాలని చూస్తున్నా.

సూర్య: ఈ అదావిలో మీరు పద్యాలు కూడా రాస్తారా!

కవి: ఆ...ఏమైనా సరే రాసుకు తీరాలి. అంచేత నవ్వు కాఫీ దేవతనిత్వరగా తయారు చెయ్యాలి. ఈ లోగా నేను గోదావరికి వెళ్లి అవశిష్టలన్నీ తీర్చుకుని పుష్పలతో పది నిమిషాల్లో చక్కావస్తా.

(ఇద్దరూ నిష్క్రమిస్తారు)

2 వ దృశ్యం

[కవి సావిత్రి శేడీల్ ముందు కర్చిలో కూర్చుని ఏదో రాయోతూ కాఫీకోసం ఎదురుచూస్తుంటాడు]

కవి: (స్వగతం) ఇంకా కాఫీ లేదు, నాంచా లేదు..... అట్టే, అక్షరం ముక్తై నా

కాగితంమీద పడం లేండే తేలిక కానిన్ని కాఫీనీళ్లు పాట్లలో పడితేగాని తుడుగుగా తీలం కూర్చోలేము—అదేం కాపమాగాని. (కానీపు యిటు అటు చూసి) అబ్బ, యింకా రాండే చెప్పా! (బిగ్గరగా) ఇదిగో..... నిన్ను.....ఏం చేస్తున్నావు లోపల.....తోంద రగా రావాలి.

సూర్య: ఒస్తున్నా (లోపలినుంచి సన్నగా వినిపిస్తుంది).....ఇదిగో కాఫీ.

కవి: అమ్మయ్య! యిలా లే.....కాఫీ లేవడానికి ఇంత ఆలస్యమా?

సూర్య: మీరు ఆలస్యంగా వచ్చారు, చల్లారిపోతుందని ఇప్పుడే కాచాను.

కవి: ఏమోగాని, కళ్ళ కాస కాఫీ వడితే కాని ఏ పని చెయ్యలేం కదా!.....ఇదిగో, ఈ రోజుల్లో కాఫీ తాగినా దుంటాడా? అందులోనూ కవిగారే కాఫీ అంటే కల్ప తరుణం. కాఫీలోనే ఉండి కవిత్వంకూడా. (కవి కాఫీ ఊసుకుంటూ తాగుకున్న చప్పుడు) కాఫీ అంటే కవిత్వాన్ని ప్రసాదించే దన్నాడు మా కవి సోదరుడొకడు. బాగా చెప్పాడు. నేడు అక్షరంగా ఆవరించేదే అది. అంచేత కవి అనే వాడు కాఫీ తాగి తీరాలి. (కాఫీ పూర్తిచేసి, గ్లాసు బల్లమీద పెట్టిన చప్పుడు)..... చూడూ, వంట ప్రయత్నం ఏమిటి?

సూర్య: ఏం వండమన్నాగో చెప్పండి, అట్టే నాన్నక.

కవి: ఇవారే పిండి వంట బొబ్బట్టుట, చూస్తోమరి, నీచేతి బొబ్బట్టు తిని చాలా కాల మైంది. అవైతే కవిత్వంకూడా ఆ పాకాన్నీ పడి జనరంజకంగా ఉండదా!

సూర్య: చాలాల్లా ఊరుకోండి..... ఏమిటా మాటలు? ఎక్కయినా వింటే నవ్వు తారు. ఇంట్లో గోధుమిండి లేండే బొబ్బట్టెలా చెయ్యమ చెప్పండి?

కవి: పోనీలే యింత గొడవ వెండుకు, గార్లు కానీ.

సూర్య: సరే లేండి, అవి ఎలాగో చేసా కాని, గుంటూరు నించి మల్లారాయణగారొచ్చాట్టేమిటి? ఏం వనిమిద ఒచ్చాడో, మనింటికి రానేలేదు నుమండి!

కవి: ఇండాక నేను గోదావరి నుంచి వస్తూంటే కనబడ్డాడుగా!

సూర్య: కనపడి ఏమన్నాడేమిటి?

కవి: ఏమిండి, మల్లి మామూలు భోరణే. వాళ్ళ మనసురాల్ని మారమ్మడికి చేసుకోమని కాల్పుకు తింటున్నాడు.

సూర్య: పిల్ల, చీకట్లో కళ్లు పొడుచు తున్నా కనపడదు. ఎందుకొచ్చిన వెళ్ళిందీ.

కవి: అదీ నిజమే.....గంటన్న రనే పు రోడ్డుమీద నిలబెట్టి ఇదే గొడవ. ఎలాగో ఆ ఘటాన్ని ఒడుల్చుకు వొచ్చే సరికి తల ప్రాణం తోక్కొచ్చింది.....ఇవారే ఏదో ముక్కలకూడా కలవుగదా, పద్యాలో దిబ్బ రాసుకోవచ్చునంటే ఏదో ఒకటి అడ్డం వస్తూనే ఉంది.....ఊం. (విసుగ్గా మూలుగు తాడు)

సూర్య: మరో మంచిసంబంధం చూడండి, అరనూ పెలికి సిద్ధంగా ఉన్నాడు.

కవి: సరే, ఇంక రాసుకోవాలి, నవ్వు గేటతలుపులు గడియవేసి లోపలికి వెళ్లు. అప్పుడే పదిన్నర. మన నేనుగా డెక్కడికి పోయాడూ?

సూర్య: చంద్రశేఖరంగారి పిల్లల్లో అడు తుంటున్నాడు.

కవి: సరే, వస్తాడనే నీవని చూడు.

సూర్య: (మానంగా వెడుతుంది; కలుపు గడియవేసిన చప్పుడు).

కవి: (స్వగతం) అమ్మయ్య...ఎ వ రూ లేరు...నిష్పంతగా పద్యాలు రాసుకోవచ్చు... ఈ దిక్కుమాలిన పేపర్ ఉద్యోగం చేసి బాగు

పడవా డెవడు. అంతకన్న యీ ఊల్లో అయ్యగ దగ్గర ఇద్దన పిండి రున్న కామయ్య బాగుపడ్డాడంటే తప్పేముంది! (గేటుదగ్గర చప్పుడు)...అబ్బా, మల్లి ఎక్కడో వచ్చాడు తుఫానులాగ (తలపు తీసిన చప్పుడు)

వేణు: నాన్నగారూ, రాన్నగారూ!... మరేం...మరేమనూ.. (కంగారుగా)

కవి: ఏమిటా నాన్నా, ఎక్కడి కల్లావు?

వరుగె తిప్పడానా ఏమిటి! ఆలా ఒగురస్తావో? వేణు: నాన్నారూ...నాకు డెక్క బండి కొనియ్యండి (వీధిలో డెక్క బండి చప్పుడు) అడుగోనండి అబ్బి వచ్చాడు.

కవి: ఇప్పుడుకాకు, కల్లొనినా, మాకావా రాసుకుంటున్నా... ఓ బబ్బి, వెల్లిపో. (బిగ్గరగా) అక్కణ్ణేను.

వేణు: ఉ ఊం...ఇప్పుడే కావాలి... (బిక్కి మొగం కని ఏడిపులకించుకుంటాడు.)

కవి: పరిగ్గా రాసుకునే సమయానికి వచ్చేడు వెంకి వెగవ. వీడు వీడుపు ప్రారంభించాడంటే నేమకలో రైలు కూసేవకూ వదలదు.....(బిగ్గరగా) అమ్మదగ్గరికి పో..... పెద్దప్పేమం ఎవ్వానూ.....ఇక్కడ నున్నా వంటే తంతాను.

వేణు! ఇప్పుడే కొనియ్యండి నాన్నా... డెక్క బండి..... ఆ... (ఏడుస్తూ మారాం చేస్తాడు. కొడుకువీడుపు విని సూర్యలక్ష్మి చక్కావస్తుంది)

సూర్య: ఏమిబండి పిల్లాణ్ణి ఆలా ఏడిపిస్తా? పిల్లల్ని ఎలా ఊరుకోబెట్టాలో తెలికు. బాబూ, నాదగ్గరికి గా..... కుగ్రాడిమిదా మీకోపం... పైగా కవిత్వాలూ, బల్లలు విరిగేలా ఉపవాదాలు చూడొస్తే నాస్తే.

కవి: ఏం చెయ్యమన్నావు? రాసుకొనే సమయం కనిపెట్టి వస్తాడు వెంకి వెగవ.

సూర్య: ఊరికే వాడేం చేసేదని ఆలా కల్పెల్ల చేస్తారు? నాల్గండి ఆరా సేవిల్లో, కట్టిపెట్టి ముంగు భోజనానికి లేవండి, తిరవార బాగా రాసుకోవచ్చు.....నేను అనక మంచి డెక్క బండి కొంటామలే రా వేణు.

కవి: వాణ్ణి ముందు లోపలికి తీసుకెళ్ళి నాకో చెంబుతో నీళ్ళు పట్టుకురా. (సూర్య లక్ష్మి లోపలికి వెళ్తుంది) (స్వగతం) అదిగో 12 1/2 కూడా అయిపోతుంది. ఇంకా రాసేమిటి! నా బొంద. పద్యాలు బుర్రలో పరుగులేడు తున్నా యిగాని, కాగితంమీద మాత్రము పడలేదు. ఓరి! భగవంతుడా!... (బరువుగా నిశ్వాసము)

ఏమి అవస్థ తెచ్చిపెట్టావో. నా యంత్రం పార్కుదగ్గర భారతీయులకు స్వాతంత్ర్యము సిద్ధించిన సందర్భంలో ఈ గ్రామవాసులు చేసే జమీరంగసభకు అధ్యక్షత వహిస్తానని అనాలోచిరంగా మాట నిచ్చేను. తగినంత బందోబస్తు లేకుండా అక్కడ కల్లి ఏమి మాట్లాడను? (అలోచిస్తూ) ఆ...ఫరవాలేదు. ఏవో నాలుగు

మాటలు వ్యంగ్యంగా విసిరేసేమంటే చాలు. దాంతోటి ప్రేక్షకులలోంచి కరతాళధ్వనులు ప్రతిధ్వనించవలసిందే. (గేటు వద్ద చప్పుడు) నాలుగు మెతుకులు నోట పడేదామంటే మళ్ళీ ఎవడో సిగ్గం.

(స్వతంత్ర దినోత్సవ నిర్వాహక సభ్యుడు కవి దగ్గరకు వచ్చును.)

సభ్యుడు: కవిగారూ!.....నమస్తే.

కవి: ఏమోయి కాస్త్రీ! ఏమిటి విశేషాలు?

సభ్యుడు: మిమ్మల్ని త్వరగా భోజనంచేసి హాస్కూలు భవనానికి రమ్మని సభ్యులందరి తరపున కోరుతున్నాను. సరిగ్గా 2 గంటలకి ఊల్లో పెద్దలందరికీ టీ-పార్టీ, బడిపిలకి మితాయి వంతుకము, తర్వాత పార్కులో సభా ప్రారంభం జరుగుతుంది. కనక తమరు సిద్ధంగా వుండాలి. కారు పంపుతున్నా.

కవి: ఆ...ఇంతటి దానికి కా రెండు కయ్యో!

సభ్యుడు: ఆదేమన్న మాటండోయ్. కవి గారూ!

కవి: సరే నీ యిష్టం. (తొక్కిరిస్తూ) (లోపలినుంచి భోజనానికి రమ్మని కేక పన్నగా వినిపిస్తుంది)

సభ్యుడు: భోజనానికి వెళ్ళండి.....కెలవు మరి.

కవి: మంచిది.

3 వ దృశ్యం

[కవి భోజనంచేసినచి తడకమర్చిలో కూర్చుని ఉంటాడు. ఇంతలో వీధిలో కారు ఆగిన చప్పుడు]

కవి: కానీపు వచ్చాడు రాసుకోదాని కై నా క్యవధి లేకుండా అప్పుడే కారు వచ్చి కూచుంది. అక్కడికి వెడితే వీకటివడేవరకూ ఎలాగూ రాలేం. వివా చెట్టుకింది వ్యాయ వాదిలా, నేనే దొరికాను యీ ఊరివార్ల కవి సన్మానాని.. హూ హూ హూ..... (వకా శేముగా) ఇదిగో చూడూ, లక్ష్మీ! చవ్వన తిమలపాకులు చుట్టియ్యి.

సూర్య: ఇవిగో చుట్టే ఉంచాను.

(గడిమూరం రెండు కొడుకుంది)

కారుద్రోవగు: (సరకాకొడుతూ) అయ్యో, టై మైంది, రండిసార్.

[కవి కారుకు తాడు, చప్పుడు చేస్తూ కారు వెల్లిపోతుంది]

... ..

[కారు హాస్కూలు భవనముందు ఆగు తుంది. జమీందారుగారు, ఇంకా ఇతర సభ్యులు కవిగారిని ఆహ్వానించడానికి కారుదగ్గరకు వెడతారు]

జమీందార: కవిగారూ, నమస్తే..... దయచేయండి.

కవి: (కారుతలుపు వేస్తూ దిగి) చిత్రం, చిత్రం.....జమీందారుగారే స్వయంగా వచ్చేరు. నా అదృష్టం వేరే చెప్పాలా!

జమీం: ఆ, దానికేం లేండి.

కవి: ముఖస్తుతి! కాదండోయ్ నేనంటు న్నది, తమించాలి.

జమీం: కాదు కాదు, ఎంతమాటన్నార!

(18 వ పేజీ చూడుడు)

తా జే మ హ ల్ బీ డీ లు

న కు క టి కే ర (ప్రఖ్యాతులు కలిగినవి)

No. 1, Strong Jodi Beedi

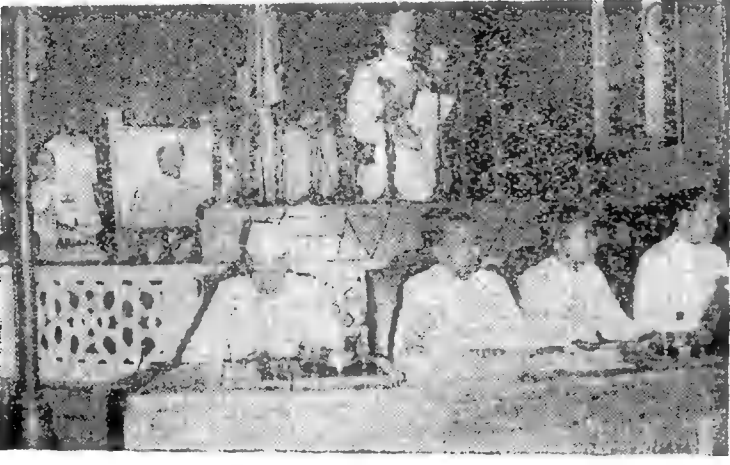
తాజ్ మహల్
రాజ్ మహల్
మాగ్గక్ర ప్రి
మార్కెట్ బీడి

Syed Kader, Pensioned Havildar, Beedi Merchant
Pension Line, Washermenpet, Madras.
అశ్వత్థామగారి పంపణి, అలలుతూర్, బీడి, మాగ్గక్ర ప్రి.
బెడలెన్ గలన, బెడలెన్ గలన, బెడలెన్ గలన.

శ్రీ. తా. జే. మ. హ. ల్. బీ. డీ. లు

ఇంతకు సాటిలేని గాను శ్రేష్టమైనవిగాను పున్నవి. వనికమాలిన నకలు బిడిలకు మోసపోవద్దు. వివరములకు: మాన్యుఫ్యాక్చరరు:

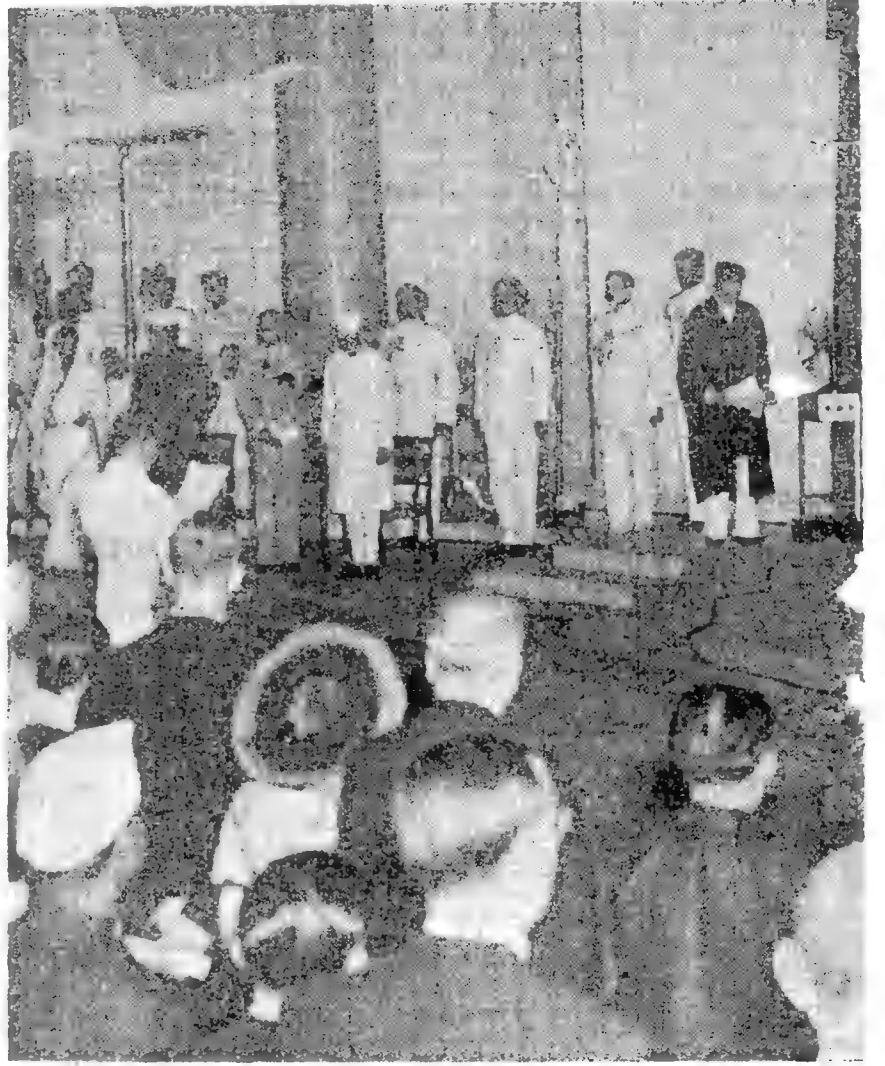
మె స ర్యు స య్య ద్ భా ద ర్,
వామర్ మకాపేట, : : మద్రాసు 21.

1947 ఆగస్టు 15 న బ్రిటిష్ వారు మనదేశాన్ని మన కప్పుగించి ప్రకటించారు.

మన రాజ్యాధి కారం మనం స్వీకరించాము.

తర్వాత మన భారతీయునే మన గవర్నరు జనరల్ గా నియమించుకొని వ

యాపద్ధారతైక్యతకు విశేషస్థానాలుగా ఉన్న సంస్థాన శాసనాన్ని, విశ్వపరచి, బరీయమైన కూటాలుగా తీర్చాము.

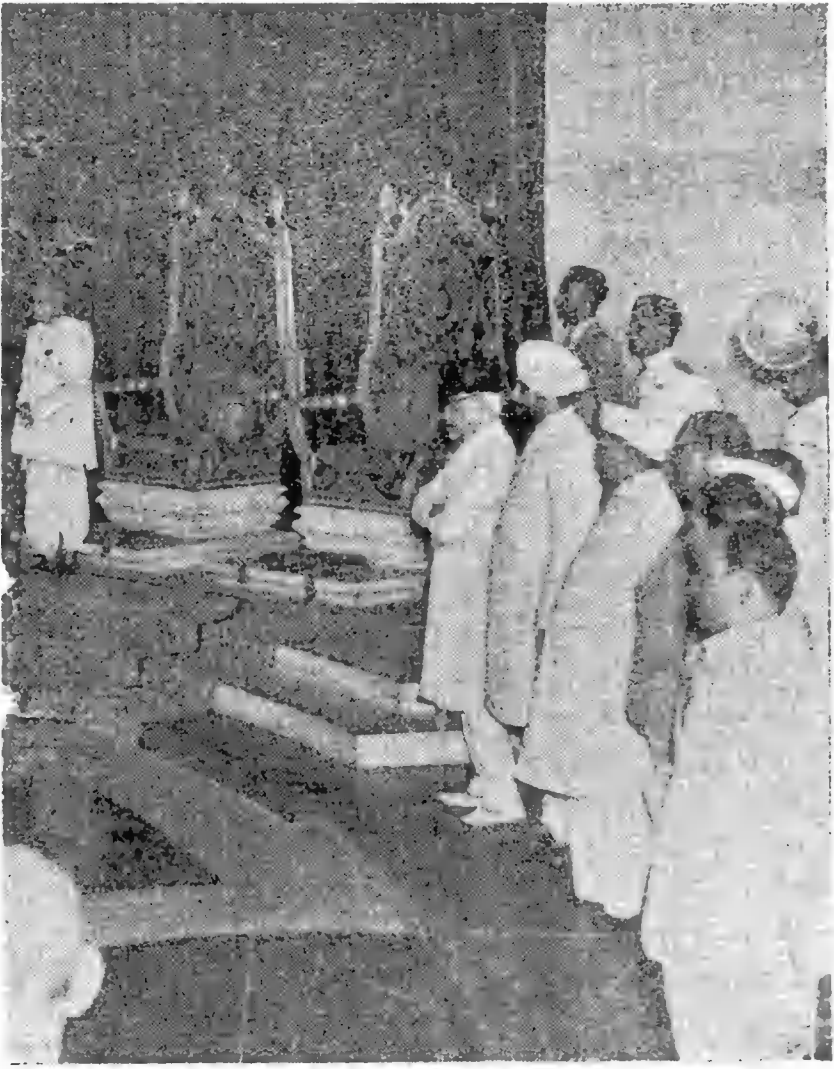
నూత్న స్వతంత్ర క్షంలోని వివరీకాలకు విశ్వేషక కర్తవ్యం, మన 'దేశపిత' ఆహుతియై, ఆ వివరవాసలాన్ని సమసింపజేశాడు.

స్వతంత్రభా

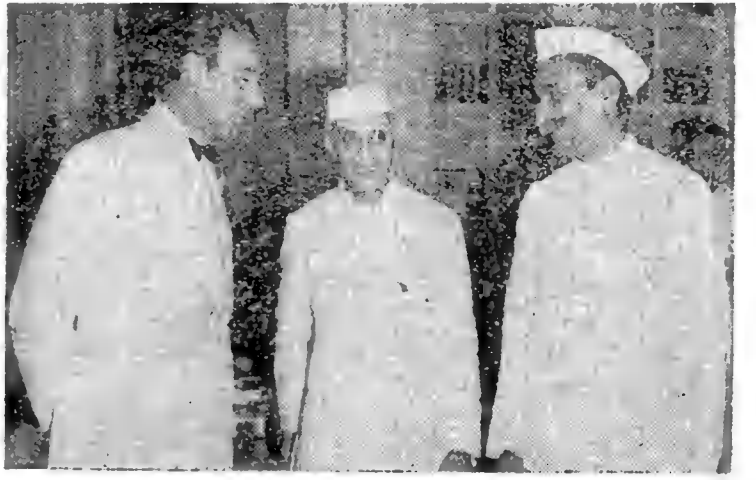
ప్రథమ సంః

ఆ కండ్రి ఆదేశంలో, అడుగుజాడల్లో, మన రాజ్యాంగాన్ని

న స్వతంత్ర స్వరూపాన్ని సంపూర్ణం చేసుకొన్నాం.

సుహృద్భావంతోనూ స్నేహబంధాలతోనూ, బ్రిటిష్ విక్రమి, మన గవర్నర్ జనరల్ గా ఉండమని కోరి ఆ సహాయానికి కృతజ్ఞత పలికెదాము.

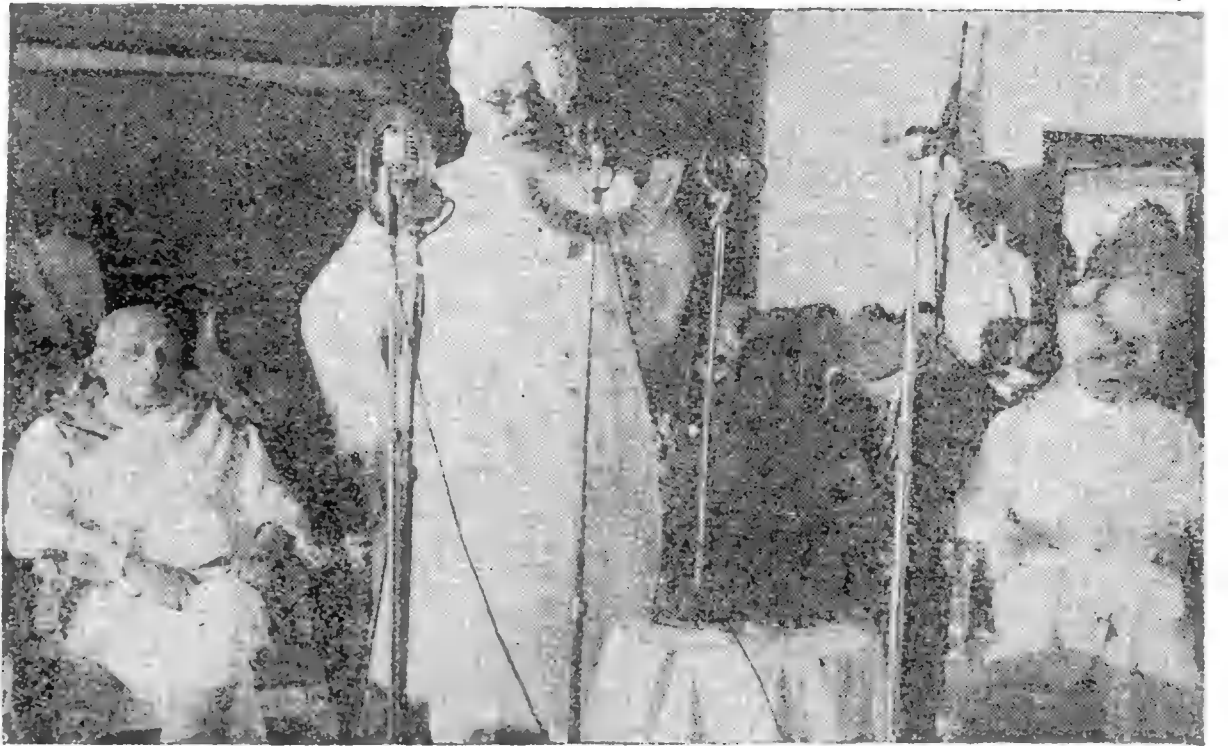
బ్రిటిష్ వారు తమ పరిపాలనవల్ల కల్గిన దుష్ఫలితాలను చక్కదిద్దిపెట్టుటానికి ఆత్మీక చూపించారు.

రత చరిత్ర

న త్ప రము.

మన జీవితాలనూ, నడుపుకొంటామని ప్రమాణం చేశాం.

సంస్థానాలను తక్కిన భారత భూభాగంతోపాటు పురోగమించగల ప్రజాస్వామ్యభాగాలనుచేసి, యావద్భారతైక్యతకు మార్పు స్పంభాలుగా నిలిపి, భరతఖండాన్నంతనూ ఒకే ప్రజాస్వామ్య ఛత్రం క్రిందికి తెచ్చాం.

మన 'జాతిపిత'కై కన్నీరు కార్చాం: మన మహాత్ముని 'జగత్పిత'గా గ్రహించి సర్వప్రపంచమూ మనతోపాటు కన్నీరు కార్చిం.

అల్లీబిల్లీ లోకంలో అమాయకథ

బాలానందం

‘అల్లీస్ ఇన్ ది వండర్లాండు’
రచన :
లూయీ కెరోల్

నిర్ది

అనుకరణ :
“అ స్ట వాన్”

ప్రాస రాజ సభ లోకి వెళ్ళేటప్పటికే అరకురాణి, రాజు, సింహాసనాల మీద కూర్చుని ఉన్నారు. సభనిండా అనేకరకాల చిన్న పక్షులూ, జంతు పులూ, అన్ని రకాల రంగుల రీవితో కూర్చుని ఉన్నాయి. జాకీ గాడి కాళ్ళకు సంకెళ్ళు తగిలించి బోనులో నిలబెట్టారు. ఇద్దరు సిపాయిలు వాడికి చెరోకడైపు నిలబడి పహరా ఇస్తున్నారు. తెల్లకుండేలు, దండనాథుడిలాగా రాజుగారి ప్రక్కన వంగి నిలబడి సమ్రతతో ఒక కాగితం పుచ్చుకొని ఇచ్చుక పునవులు నవ్వుతూ రాజుగారితో గుసగుసలాడుతూన్నంత నెమ్మదిగా ఏదో చెబుతుంది. సభలో మధ్యగా ఒక బల్లమీద ఒక పళ్ళెమూ పళ్ళెంలో మూడు కజ్జికాయలూ ఉన్నాయి. పాపకు వాటిని చూసేటప్పటికి నోరు ఊరింది.

“విచారణేదో త్వరగా ముగించేసి ఆ కజ్జికాయలు మనకు పంచిపెడతే బాగుండును” అనుకొంది పాప. కాని ఎక్కడా ఆ కోర్కె తీరేటట్టే కనబడలేదు. అందుకని ఆ కోర్కె చంపుకొని కాస్త కాలక్షేపంగా ఉండటానికని, పాప సభలంతటా కలయచూడటం మొదలుపెట్టింది.

పాప న్యాయసభన్నా, న్యాయస్థాన మన్నా ఎల్లా ఉంటుందో ఏ జరుగుతుందో, ఎప్పుడూ చూడలేదు. ఏవో చూచాయగా వాళ్ళవాళ్ళ మాటలూ, పాతాల్లో ఎవళ్ళో చదువుతూన్నప్పుడు వినటమూతప్ప, అసలు నిజాని కెల్లా ఉంటుందో తెలియదు. కాని అల్లా మాటలూ అవీ వినిఉండేమో, అక్కడి విషయాలన్నీ చూస్తూంటేనే ఎవళ్ళని అడక్కుండానే తెలిసినట్లయింది పాపకు.

“ఆ బట్ట తలపాగా, పట్టుకుచ్చుల కోటా, బుట్టమీసాలూ, అతనే

క్షి అయిఉండలి, ఆ, అంతే” అనుకొంది పాప జడ్జిని చూసి.

“వాళ్ళు పన్నెండుగురు పంచాయతీ దార్లు అనుకొంది పక్కను చూసి. అక్కడ ఒక తొట్టిలాంటి దాంట్లో పన్నెండు జంతువులు, పలకలూ బలపాలూ, పుచ్చుకుని పంచాయతీ వ్రాసుకోటానికి తయారైనట్లు, మెడలు సాచి నిక్కించి ముద్దాయివంక చూస్తూ కూర్చున్నారు. సంకెళ్ళున్న ‘జాకీ’గాడు ముద్దాయి అని పాప ఇట్టే గ్రహించింది. “ముద్దాయి, పంచాయతీదార్లు” అని ఆ మాటలూ మళ్ళీమళ్ళీ తనలో అనుకోటం మొదలుపెట్టింది. అసలు ఆ మాటలు తనకుతప్ప తనయ్యాడు పిల్లల కెవళ్ళకూ తెలియ వని పాప గర్వం.

పంచాయతీదార్లు పలకలమీద బలపాతో బటబటా ఏదో రాయటం మొదలుపెట్టారు.

“ఎవళ్ళ పేర్లు వాళ్లు ముందు వ్రాసుకొంటున్నారు. ఎందుకంటే, తీరా విచారణ పూర్తి అయే లోపల, తమ పేర్లు తామే మర్చిపోతామేమోనని వాళ్ళ భయం” అంటూ రావణాబంధు పాప చెవిలో అంది.

పాప కోపంతో “వర్గి తెలివితక్కువ మొద్దులు” — అని ఇంకేదో అనబోతోంది.

తెల్లకుండేలు గట్టిగా “కామోష్ ! సభలో నిశ్శబ్దంగా ఉండాలి” అని కేక వేసింది. రాజుగారు మాట్లాడించెవరో చూడటానికనికళ్ళజోడు పెట్టుకున్నాడు పాప కంగారుగా మాట ఆపుకొని నిశ్శబ్దంగా నులుచుంది.

పంచాయతీ దారులు పలకలమీద వ్రాస్తున్నదంతా పాపకు కనబడుతుంది. ప్రతి పంచాయతీదారూ “వర్గి తెలివితక్కువ మొద్దులు” అని వ్రాసుకొంటున్నారు. అందులో ఒకడికి ‘మొద్దులు’ పర్లక్రమం తెలియక పక్కవాడి నడిగి రాసుకొంటున్నాడు.

“ఏడిచినట్టే ఉంది. ఇల్లా రాస్తే విచారణ పూర్తి అయేటప్పటికి ఏళ్ళ పలకలమీద రాతంతా బ్రహ్మరాతలా అయోమయంగా తయారవుతుంది” అనుకొంది పాప.

పంచాయతీదార్లలో ఒకడి బలపము మరీ కీచకీచు మంటూ పాపకు చిరాకు కల్గిస్తోంది. చూస్తే ఆ పంచాయతీదారు ఇందాకటి తొండ...భీముడే. పాప నెమ్మదిగా సమయం కనిపెట్టి, భీముడు చూడకుండా, ఉన్నప్పుడు వాడి చేతిలో బలపం గవ్వచీగా లాగేసి మాయం చేసేసింది. బలపం కనబడక పోయేటప్పటికి భీముడు తెల్లబోయి దిక్కులుచూసి, చివరికి వేలుతో పలకమీద రాయటం మొదలు పెట్టాడు. కాని వేలుతో రాస్తే ఆ పలకమీద అక్షరముక్కకూడా పడటం లేదు.

“దండనాథా! నేరం చదువు” అంటూ రాజుగారు ఆజ్ఞాపించాడు.

కుండేలు నకిలించి ఒక కొమ్ము బూర తీసుకొని మూడుమాట్లు గట్టిగా బాకా ఊదింది. నిర్వాత ‘కామోష్!’ అని సభను గడమాయించి, నేరం వివరించటం మొదలుపెట్టింది.

“అరకు రాణిగారు, ఆనాడు ప్రొద్దన్న కజ్జికాయుచేసే కమ్మగాను; అరకుజాకిగాడు అవి దొంగతనముగా ఎత్తు కెళ్ళి పెధవ ఎగిరిపోయె” —

“పంచాయతీదార్లు, తీర్పు చెప్పండి” అన్నాడు అరకురాజు.

“ఆఁండి! ఆఁండి! అప్పుడే కాలేదు; ఇంకా చాలా చదవాలి. ఆవైన చాలా తదంగం ఉంది” అని తెల్లకుండేలు అడవుడిగా రాజుగారితో చెప్పింది.

“సరి, అయితే మొదటి సాక్షిని పిలు” అన్నాడు రాజుగారు.

“మొదటి సాక్షి, మొదటి సాక్షి, మొదటి సాక్షి, ఒకటోసారి, రెండోసారి, మూడోసారి” అని అరిచి తెల్లకుండేలు బాకా మూడు మాట్లు ఊదింది.

మొదటి సాక్షి పెట్టివెంగళాయి. ఆ టీకప్పు సానయా, అల్లాగే చేత్తో బుచ్చుకొని సభలోకి వచ్చాడు. “రాజుగారు తమిచాలి, ఇక్కడి కేక విసేటప్పటికి నేను టీ తాగటం పూర్తికాలేదు. అంద చేత తాగుతున్న వాటిని తాగుతున్నట్లు అల్లాగే వచ్చేశాను. తమిచాలి” అంటూ బో నెక్కాడు.

“తాగటం పూర్తి చేసి ఉండల్సింది. అసలు టీ తాగటం ఎప్పుడు మొదలు పెట్టావు?” అని రాజుగారు అడిగాడు.

వెంగళాయి తొట్టకుండేలువంక చూశాడు. తొట్టకుండేలూ, ఇందాకటి నిద్రమోతు ఎలుకా ఇద్దరూ చెట్టాపట్టా లేసుకొని పెట్టివెంగళాయి వెనకాతలే సభలోకి వచ్చారు.

“మార్చి పథ్నాలుగో తారీఖున అనుకొంటానండి” అన్నాడు వెంగళాయి.

“పదిహేనో తారీఖున” అన్నాడు తొట్టకుండేలు.

“పదహారో తారీఖున” అంది ఎలుక.

“రాసుకోండి” అన్నాడు రాజు పంచాయతీదార్లవంక తిరిగి.

పంచాయతీదార్లు అడవుడిగా మూడు తారీఖులూ వ్రాసుకొని, కూడి, రూపాయిలు అణాలలోకి మార్చి, అంకెలు వేశారు.

కథా గేయం :

అచీ ముత్తం

ప్రసాదరావు

౧౬

విల్లి లాతని ఇజ్జ చేరీ,
ఎల్లపనులకు అతని తోడై,
అల్లరిగ అతనితోకూడి
ఆడుకొంటారోయ్.

ముత్తమెరుగును అతనిహృదయము,
సత్యనిరతియు, తనకునై యత
'డితరులను పెద్దాడకుంటయు,
నెరుగు నెమ్మదిలో.

1

తండ్రికై తపియించు హృదయాల్,
'తండ్రి వాత్సల్యాన' మనిగీ,
తండ్రిగా అతనినే ఎంచుక
ధన్య తాతారోయ్.

ఆటల్లో ఎరుగని యీడున,
మాటగా 'పెద్దాడుతానని'
అన్న దతనితో, జీవితమ్ముటె
జన్మగట్టాడూ.

2

కొంత శాంతియు, కొంత సౌఖ్యం
వంతలను తగ్గించుకొన్నా,
ఆణికోసం ముత్త మట్టే
ఆర్తి పడుతుంది.

“ఆణికోసం తమైనదానను,
అంద ముడిగిన ముదునలివి,
బిడ్డలాతల్లిని నాకై
భ్రమసెదే! వేణూ—

3

మాటల్లా, చేతల్లా తనచిన
నాటి ప్రేమను తొణకనీయక
కత్తిపై సాముగా వేణూ
గడుపుకొంటాడూ.

కప్పజీవితముగను చేసుక
కప్పపెట్టెదవేల నాచుది,
వేరు సతి పెండ్లాడి సుఖపడి
గారవింపు ననున్.”

4

5

6

7

8

స్వతంత్రభారతానికి ఏడాది నిండింది. పాదా
లరణ పరిస్థితులలో మొదటి పుట్టినిరోజు
పండగ అన్ని హంగులతోను జరుగుతుంది.
అంతా ఆనందమయంగా ఉంటుంది. అలాంటి
అవకాశం మనకు తప్పిపోయింది. ఏ విధంగా
చూచినా స్థితిగతులలో యోగంకంటే అవ
యోగమే అధికంగా గోచరిస్తోంది.

అసలు విడ్డూరులకంటే వైచరిత్యం కనబడది.
జననం శస్త్రప్రయోగం జరిగింది. అందులోనూ
మత్తుమందు లేకుండా శస్త్రప్రయోగం జరిగింది.
రక్తస్రావం, దుర్బలభాగ అందుకు ఫలితాలు.
గాయం పూర్తిగా మానకమునుపే పిత్తదోషం
తగిలింది. శిశువుకు ఆరు నెలలైనా నిండి
కుండానే జన్మకారకుడైన మహాత్మాజీ అవ
తారం చాలించాడు. పృథ్వీవిదారకమైన
దుర్బరణానికి పాలైనాడు. అప్పటిని విడ్డూరు
లేని ఎండకు సరికొపలసి వచ్చింది.

ఇది ఇట్లా ఉండగా ఇంటిలో ఆహారపదార్థాలు
అడుగుతగిలినాయి. ఆకలితో సుష్రేత్రా

మొదటి పుట్టినిరోజు

శ్రీ జి. యన్. సూరి

అన్నీ పొగతోలులుగాను, వేరుశనగ పొలాలు
గాను మారిపోయినాయి. గాచోకి రావలసిన
ధాన్యం పండికొమ్మల చేతిలోబడి చీకటిబజారు
లో అంతగాన ముయింది. భంగపడి ప్రాచీను
పడి ఇరుగుపొరుగువారి దగ్గర తిచ్చుకున్న సరం
జాహు ఎంత సర్ది వాడుకున్నా పండ్ల కలక
పోయింది.

ఇంతా చాలనట్లు ఈతిబాధలు బయట
దేరినాయి. ఉత్తరాన నందనోద్యానవనంలాంటి
కాశ్మీరులో చిచ్చు బయలుదేరింది. హక్కును

మించిన భాగాన్ని వడకొట్టుకుపోయిన దాయా
దులు అర్ధశంధ్యజంతో ఆచిచ్చును ఆరి
పోకుండా వివరటం మొదలుపెట్టారు. సమీపాలు
వేమున్ను వారిని విచారించి దండించమని
ఫిర్యాదు చేస్తే, ముందు నీ సంగడేదో నిరారణ
చెయ్యాలన్నారు విక్య రాజ్య సమితిలో సా
మాజ్యవాదులు.

ఇంతలో దక్షిణాన సందటిలో సదామియా
అని గుడ్డిదర్పారోకటి గుడగుడలాడింది. నక్క
జిత్తులన్నీ నాదగ్గరంలే తప్పించుకుపోయిందిరా
తాచేటిబుట్టా అనే కన్నర్యేటివ్ శ్వేతముఖులు
ఘనతలేని నవాబుకు ఖుమ్మక్కి ఇచ్చి మద్దత్
చేసి మనదేశంమీద కక్షసాధించటానికి ఆరం
భించారు. మాతావేళపరులైన పిచ్చికుక్కలు
రాజ్యాన్ని అంతా ఆల్లకల్లోలం చేయటమే
కాకుండా చుట్టుప్రక్కల రాష్ట్రాల సరిహద్దు
లలో తోకలు రుద్దించటం మొదలు పెట్టి
నాయి.

స్వాతంత్ర్యం సంపాదించేందుకు ఏమాత్రం
తోడ్పడని పెట్టుబడిదారులు, బ్లాక్ మార్కెటింగ్,
బలాభిమానులు మొదలైన అహంబావకువారికి
ఈనాడు సిద్ధించిన పలుకుబడి, ప్రభు
త్వ దరణ, అధికారాలు కాయ
కష్టంవల్ల జీవించేవాళ్లని రెచ్చగొట్టినవి.
స్వరాజ్యం వస్తే ఏదో ఉద్ధారణ జరుగుతుందను
కున్న కేదజనం తినటానికి తిండి, కట్టటానికి
గుడ్డ అందుబాటులో లేకపోయేటప్పటికి కడుపు
మండి విజృంభించ సాగారు. అధికారంలోకి
రానంతవరకూ వేటిసైలే తీవ్రంగా విమర్శించే
వాళ్లో ఆ ఆంతులనే అధికారవర్గం జంకూ
గొంతులేకుండా రాజ్యనిర్వహణ మనే పేరుతో
చలామణి చేస్తున్నది.

ఈనాటి పరిస్థితులు ఇవి. ఈ గొడవలన్నీ
ఏ విధంగా ఎప్పుడు పరిష్కార మవుతాయో భగ
వంతుడికే తెలియాలి. లేదా, జ్యోతిష్ములకు
తెలియాలి. శేపుడి ఆలోచనలను మానవులకు
ఎరుక పరిచే ఋషుల తెగ అంతరించిపోయింది
కాబట్టి ఆయన మనుకుంటున్నాడో మనం
తెలుసుకోలేము. ఇకపోతే జ్యోతిష్ములు,
వారి మాత్రం ప్రకారం ఏ కొత్త మహాదశ
వచ్చినా ఆరంభంలోయోగించకూడదు. మొదట
యోగిస్తే ఉత్తరోక్తా అవయోగం తప్ప
దంటారు. అందువల్ల దేశపరిస్థితులు ఇప్పుడీ
విధంగా ఉండడమే మంచిగా తోచవచ్చు వాళ్ల
దృష్టికి. రాజోయే రాజయోగాలను వీలైనంత
దగ్గంగా వివరమని మాత్రం వారిని కోరుదాం.

దేశచరిత్రలో ఒక సంవత్సర మనేది రెక్క
క్రిందికి రాదు. అందువల్ల స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన
తరువాత ఏమి జరిగిందో అని జమాఖర్చులు ఇప్పుడు
చూచుకోవటానికి వీలులేదు. కాని ఏ దారిన
దేశం ముందుకు పోతున్నదో అన్న విషయం
మాత్రం విచారించవచ్చు. అయితే సమగ్రంగా
వివరించటానికి వీలుకాదు కాబట్టి కొన్ని విష
యాలను మాత్రమే ఆలోచింలేము.

ఆర్థిక విధానం చాలవరకు పూర్వపు ఫక్కినే
అనుసరించింది. ఏవో కొన్ని పరిశ్రమలు ప్రభు
త్వం వశం చేసుకున్నప్పటికీ ముఖ్యమైనవి చాల
వరకు పెట్టుబడిదారుల చేతులలోనే ఉన్నాయి.
రాజపోకల విషయంలో రైళ్ళుతప్ప మిగతా
వన్నీ ఎప్పటిమాదిరే ఉంటున్నవి. రైళ్ళ సంద
ర్భంలోకూడ రిజర్వుఫండు అని, డిప్లీయేషన్
ఫండ్ అని, మూలధనంమీద వడ్డీలని అనేక కొట్ట
రూపాయలను ఖర్చుల పట్టిలలో చూపటం వల్ల
రైలు చార్జీల తగ్గింపుకు అవకాశం కనబడటం
లేదు. సౌకర్యాలకు వీలు కావడం లేదు. ఇది
ఇట్లా ఉండగా రీట్రెంచిమెంటు వలన కొందరు
పనివాళ్లు నిరద్యోగులు కావలసివస్తున్నది. ఇక
బస్సులు, విమానాలు మొదలైన వాటిని గురించి

వేరే చెప్పనక్కరలేదు. ఇనుము పరిశ్రమ
ఇప్పుట్లో జాతీయ మయేట్లు తోచదు. కస్త్రూపరి
శ్రమను ఎప్పుడో వశంచేసుకోవలసింది. ఇప్పుడు
తలసించిన దోపిడి, కృత్రిమ కాటకం మరొక
మాగ్గంవల్ల నివారణకావు. ఇలాంటివే సీమెంటు,
చక్కెర, ఎలెక్ట్రీసిటీ మొదలైనవి.

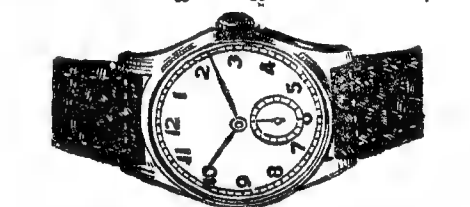
యుద్ధం పూర్తిఅయి ఇంతకాల మయి నా
బ్లాక్ మార్కెట్లులు చేడింప బడలేదు.
యుద్ధ సమయాన్ని మించి పోయేట్లు
విజృంభిస్తున్నది. న్యాయపరమైన అధికసంఖ్యా
కులు విపరీతమైన లాభాలను పొందుతున్నారు.
జీవయాత్ర సాగించటానికి అయ్యేఖర్చుల వాయింట్లు
సంఖ్య నానాటికి పెరిగిపోతున్నది. ఈ దుర
వస్థకు మూలకారకులైనవాళ్లజోలి ప్రభుత్వం
ఏవిధంగానూ పట్టించుకోవటంలేదు. బ్లాక్
మార్కెటింగ్ ఉరికితీకు అర్హులని ఉపన్యాసా
లిచ్చిన దేశవాసుకులు వాటి ఆతిథ్యాన్ని తీసు
కోవటానికి శంకించటం లేదు. ఉరికితీ లేకపోతే
పోయిందిగాని అన్యాయార్థితలాభాలను లాక్కో
టానికైనా ప్రయత్నం జరగటంలేదు. పైగా
ప్రతిరాష్ట్రంలోనూ ఈ పెద్దమనస్సులు అన్ని
విధాలా అధికారం చెలాయుస్తున్నారు.
ఇకరెపార్టీలమీద తీసుకొనే శ్రద్ధలో సహస్రాంశ
మయినా పోలీసువాళ్లు ఓర్ల విషయంలో తీసుకుం
నే పరిస్థితులు ఇంత దుస్సహంగా ఉండేవికావు.

జమీందారీలను నిర్మూలించే కాసనాలు
ఇంతవరకూ చట్టం కాలేదు. జమీందార్లకు అను
కున్నదానికంటే అధికమైన కంపెన్సేషను లభ్య
మయేట్లున్నది. రైతువారి సమస్యలను ఇంకా
పట్టించుకోలేదు. పరిశ్రమలలో వచ్చే లాభాలను
పారిశ్రామికులు కొంతవరకైనా అనుభవించే
ఏర్పాట్లు ఇంకా జరగలేదు. హిందూన్యాయ
విధానంలో చేయవలసిన మార్పులు ఏనాటి
కానాడు వాయిదా వేయబడుతున్నాయి.

మొదటినుంచి భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాలు
కాంగ్రెసు ప్రభావితంలో ప్రధాన అంశం అయి
నప్పటికీ రాష్ట్ర విభజన ఇప్పటికీ
దురంగానే ఉన్నది. ప్రతిబంధకాలు కల్పించే
వారికి మంచి అవకాశం దొరుకుతున్నది. రామ
పాదసాగరం వంటి ఆవశ్యకమైన నిర్మాణాలు
కృత్రిమకారణాలవల్ల కొలితంమీదనే ఉండి
పోతున్నాయి. చెన్నపట్టణం సమస్య తీవ్ర
రూపం దాల్చున్నది. అది మనది కాదనటానికి
కవటసాక్ష్యం నిరాఘాటంగా మన రాష్ట్ర
పరిపాలకవర్గంలో కొందరు వ్యక్తులు తయారు
చేస్తుంటే మన ఆధ్యర్థులు నిస్సహాయులై ఉరు
కున్నారు.

కులమతవివక్షలు లేని రాజ్యం నిర్మించాలని
అగ్రనాయకులు నిర్ణయించినప్పటికీ దక్షిణ
దేశంలో ఈ సూత్రాన్ని కులాభిమానులు
త్రోసిరాజు అన్నారు. పూర్వపు జస్టిస్
పార్టీ ఆదర్శాలను విక్యం చేసుకొని మాయ
వేషంతో ప్రభుత్వ రాజకీయవర్గంలో ప్రవేశి
ంచిన కులాభిమానఆశేపరులు నియంతాజా
వ్యవహరిస్తున్నారు. ఇన్నాళ్లు కుల విభే
(18 వ పేజీ చూడండి)

రాళ్లు అమర్చిన రిస్టువాచి రు 20/8

స్వీస్మేడ్. సరిగా చెంచావును. ప్రతిదీ 8 ఏళ్ల
గ్యారంటీ. గుండ్రం లేక చతురం క్రోమియం కేసు
రు. 20/8 మేలిరకం రు. 25/- ఇల్లపరువు
ఆకారం క్రోమియం కేసు రు. 30/- రోల్లగోల్డ్
(10 సం. గ్యారంటీ) రు. 55/- 15 రాళ్ల క్రో
కేసు రు. 38/- 15 రాళ్ల రోల్లగోల్డ్ రు. 75/-
రెక్టాంగ్యులర్, వంపుగలది లేక టాను ఆకారము
క్రోమియం కేసు రు. 42/- మేలిరకం రు. 45/-
రోల్లగోల్డ్ (10 సం. గ్యారంటీ) రు. 80/-
రోల్లగోల్డ్ 15 రాళ్ల రు. 30/-
అలారం టైంపీసు : ధర రు. 18/-, రు. 22/-
పెర్సెజు రు. 25/- పోస్టేజీ ఉచితము.
ఎరెండు కొనువారికైనా పోస్టేజీ ఉచితము

H. DAVID & CO.,
Post Box No. 11424, CALCUTTA

ఆగస్టు పండుగ

పిల్లలకు స్వాతంత్ర్య సందేశం 'వెంకటేశం'

అమ్మయ్య! ఇంక నాలుగు రోజులకి
పదిహేనో తారీఖు వస్తుంది. ఆ
రోజేమిటో మీ కందరకూ తెలుసు
గదూ. అది మనకు స్వాతంత్ర్య
వచ్చిన రోజు. సరిగ్గా క్రిందటి సంవ
త్సరం యీరోజు అర్ధరాత్రివన్నెండు
గంటలకి రెండువందల సంవత్సరాల
నుంచి పరిపాలించిన ఇంగ్లీషువాళ్లు
వాళ్లదేశానికి వెళ్లిపోయారు. అధి
కారం మన కాంగ్రెసు నాయకుల
చేతిలోకి వచ్చింది. నిజంగా ఈరోజు
మనకు పండగల్లోకల్లా పెద్ద పండగ.

క్రిందటి సంవత్సరం ఈరోజున
మనం పెద్ద పండగ చేసుకొన్నాం.
స్వరాజ్యం వచ్చిందని సంతో
షించాం. అప్పుడు మనం అంత
సంతోషంగా ఉండటానికి కారణం
ఏమిటి? మనకు స్వరాజ్యం
సంపాదించి తెచ్చిన గాంధీతాత
మనందరి మధ్యా ఉన్నాడు. పండగ
చేసుకొంటూ అనందంతో ఉన్న
మనల్ని చూసి ఆయన ఉప్పొంగి
పోయాడు. తిరిగి యీ సంవత్సరం
పండగ చేసుకొనేటప్పుడు ఆయన
ఏడీ? ఒక రాక్షసుడు ఆయన్ని చంపే
శాడు. దుర్మార్గుడు చేసిన చెడ్డ
పనివల్ల గాంధీతాత మనకు దక్క
కుండా పోయాడు. ఆయన మనం
దరికి తాతేకాకుండా మహాత్ముడు
కూడాను. మీ రందరూ శేపు పండగ
రోజున ఆయన్ని ఒక్కసారి జ్ఞాపకం
చేసుకొని ఆయన విగ్రహాన్ని
భక్తితో పూజించాలి. ఆయనలాగే
ఎప్పుడూ మంచి పనులే చేస్తామని
ప్రమాణం చేయాలి.

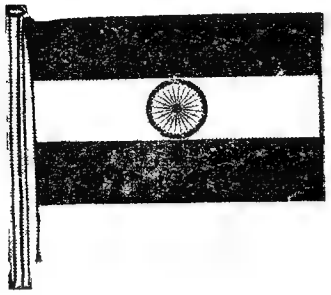
ఇప్పుడు దేశాన్ని మన నాయ
కులే పరిపాలిస్తున్నారు. మనం
సుఖంగా, శాంతంగా జీవించాలంటే
మన కేవేం కావాలో వాళ్లకు
తెలుసు. వాటన్నిటినీ మనకు వచ్చే
ట్లుగా చేస్తారనే వాళ్లని మన నాయ

కులుగా ఎన్నుకొన్నాము. వాళ్ళు
మన అవసరాన్ని తప్పక తీరు
స్తారు. అయితే స్వరాజ్యం వచ్చిం
తర్వాత కొన్ని చిక్కులు వచ్చాయి.
వాటన్నిటినీ ముందు చక్క దిద్దుకో
వాల్సిఉంది. కాబట్టి మనకు
కావలసిన సౌకర్యాలన్నీ రావా
లంటే కొంతకాలం ఓపిక పట్టాలి.
అంతేగాని స్వరాజ్యం వచ్చి నా
మాకేం రాలేదని గోలచెయ్యరాదు.

అయినప్పటికీ మన నాయకులు
మన అవసరాలను తీర్చటానికి కృషి
చేస్తూనే ఉన్నారు. ముఖ్యంగా
మీలాంటి చిట్టితమ్ముళ్లకూ, చెల్లె
ళ్లకూ ఉచితంగా, అంటే జీతం
కట్టాల్సిన అవసరం లేకుండా చదువు
చెప్పించబోతున్నారు. మీరందరూ
శ్రద్ధగా, చక్కగా చదువుకోవాలి.
ఇవ్యాళ మీరు చిన్నపిల్లలే. కాని
శేపు మీరే పెద్దవాళ్లవుతారు.
మీరే దేశాన్ని పరిపాలించాల్సి
వస్తుంది. అందుకు మీరు సిద్ధంగా
చక్కగా చదువుకొని ఉండాలి.
అందరూ జవహర్లాల్ నెహ్రూ
అంతటివాళ్ళు అవటానికి ప్రయ
త్నించాలి. ఆయనెవరో మీకు
తెలుసుకదూ. ఆయన మనదేశ
ప్రధాన మంత్రి. మీ రందరూ
శ్రద్ధగా చదువుకొని పెద్దవాల్లై
ప్రపంచంలోకల్లా మన దేశం గొప్పది
అవటానికి కృషి చెయ్యాలి. తప్ప
కుండా చేస్తామని మీరందరూ
పండగరోజున ప్రమాణం చెయ్యాలి.

ప్రతి సంవత్సరం యీ పండగ
నాడు యీ విధంగా ప్రమాణం
చేసి, దాన్ని నిలబెట్టుకొంటానికి
ప్రయత్నించాలి. ఈ పండగ
దీపావళి, సంక్రాంతి మొదలైన
పండగల కంటే ఎంతో ముఖ్య
మైంది. దీనికి 'ఆగస్టుపండగ' అని
పేరు పెట్టుకొందాం.

భారత రాజకీయాలు :—

స్వాతంత్ర్యంలో స్వతంత్ర భారత ప్రభుత్వ ప్రథమ

భారతదేశ చరిత్రలో 1947 ఆగస్టు 15 వ తేదీ చిరకాలం సంస్మరణీయంగా వుండిపోగలదు. ఆగస్టు 15 వ తేదీ మనదేశంలో ఒక పర్యవసానంగా, పండుగగా పరిగణింపబడి ప్రతి సంవత్సరము ఆ రోజున దేశమంతటా ఉత్సవములు, ఊరేగింపులు జరుగుచుండగలవు. భారతదేశం బ్రిటిష్ పాలనక్రిందకు పోయి దాదాపు రెండు శతాబ్దాలే అయినా, దాదాపు 10 శతాబ్దాల క్రితమే, ఈ దేశపు ప్రజలకు హిందువుల చేతులలోనుండి పరిపాలనాధికారము జారిపోయినది. దాదాపు వెయ్యి సంవత్సరాల తరువాత భారతమాత పుత్రులు తమ విప్లవకాంక్షను తిరిగి పొందగలిగిన ఆ దినము చరిత్రాత్మక దినముగా, పండుగదినముగా పరిగణింపబడుటలో ఆత్మర్యమేమున్నది కి మనకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యం లభించి ఇప్పటికి ఒక సంవత్సర మైనది. మన చిరకాలవాంఛితమైన ప్రజాప్రభుత్వము ఏర్పడి, సంపూర్ణాధికారమును వశపరుచుకొని, పరిపాలించుట మొదలిడి ఇప్పటికి సంవత్సర మైనది. ఆగస్టు 15 వ తేదీ స్వాతంత్ర్యోత్సవములు జరుపుకుంటున్న మనము, ఈ సంవత్సర కాలములో స్వతంత్ర భారత ప్రజాప్రభుత్వము ఎట్టి కష్టపరంపర నెదుర్కొన్నదో, ఏయే విజయములు సాధించినదో, రానున్న సంవత్సరం ఎటువంటి కష్ట సమస్యల నెదుర్కొనవలసి యున్నదో, సమీక్ష చేసికొనుట సమంజసము, అవసరము వైయున్నది.

కాందిశీకులు

స్వాతంత్ర్య సముపార్జన తరువాత, వెను వెంటనే భారత ప్రభుత్వం ఎదుర్కొనవలసి వచ్చినది మత సంఘర్షణ, కాందిశీకుల సమస్య. తూర్పు, పశ్చిమ పంజాబ్ లో అకస్మాత్తుగా, పెద్ద పెట్టున మత సత్తా భేదము ప్రారంభమై, ఆగస్టు 20 వ తేదీనాటికి, ప్రజలు తమంతటా తామే ఒక అధినివేళమునుండి వేరొకదానికి మారిపోవుట ప్రారంభమైనది. పంజాబ్ రాష్ట్రములో 1947 వ సం. ఆరంభమునుండి మతకలహములు జరుగుచునేవున్నవి. పంజాబ్ విభజనతో, సాంఘికత్రై ప్రాప్తితో అవి తగ్గిపోవునని కాంగ్రెస్ నాయకులు ఆశించిరి. ఆగస్టు 15 వ తేదీ నాటికి పరిపాద్యులు అనిశ్చితముగా నున్నందువలన, సరిపాద్యుల ప్రాంతములలో ఉభయరాష్ట్రములలోను కాంతిని కాపాడుటకు ప్రత్యేకముగ 'సరిపాద్యుల సైన్యము' జనరల్ రీస్ నాయకత్వమున ఏర్పరచిరి. కాని ముస్లిం లీగ్ల మాయా జాలము లో చిక్కుకొని పోయి, ఆ సైన్యము కాంతి కాపాడుట యను పేరుతో అల్లసంఘాటలను హింపించినది. దానికి ప్రతికారము తూర్పు పంజాబ్ లో ప్రజలే జరిపిరి. రెండురాష్ట్రములలోను చెప్పులే నన్ని అమానుషకృత్యములు, విరివిగా, బాహుళ్యముగా జరిగినవి. చరిత్రలో ఇదివర కెన్నడు కని, విని ఎరుగనంతటి భారీగా జనాభా మార్పిడి, స్వచ్ఛందముగా ప్రారంభమైనది. కొన్ని మైళ్ళ పొడుగున బారులు తీరి సముదానంగా వెళ్ళి పోతున్నవారివైకూడా రెండు రాష్ట్రాలలోను అకృత్యాలు జరిగినవి. భారతప్రధాని నెహ్రూ, పాకిస్తాన్ ప్రధాని లియకతాల్ ఖాన్ ఇతర మంత్రులు కల్లాలితి ప్రాంతాలలో చాల రోజులు పర్యటించి, జనాభా మార్పిడి, సైన్యసహాయముతో, ఒక స్థానప్రకారం జరిగిన బాగుండునని నిర్ణయించి, అప్పటినుండి కాందిశీకులను సైనిక రక్షణతో తీసుకురా మొదలిడిరి. పశ్చిమపంజాబ్ నుండి తూర్పుపంజాబ్ కు 45 లక్షల ముస్లిం మత రులు, తూర్పుపంజాబ్ నుండి పశ్చిమపంజాబ్ కు 55 లక్షల మంది ముస్లిములు ఈవిధముగా, శాశ్వతముగా, వలసవచ్చివేసిరి. ఏ రాష్ట్రములో ఎంతమంది చంపివేయబడిరో, ఎంతమంది స్త్రీలు

అపహరింపబడిరో సరిగా చెప్పగలగటం అసాధ్యం. అపహృతస్త్రీల సముద్ధరణకు రెండు రాష్ట్రాలలోను ప్రయత్నాలు ఇంకనూ చురుకుగా బరుగుచున్నవి. ఒక్క పశ్చిమపంజాబ్ నుంచియేగాక పశ్చిమ పాకిస్తాన్ అంతటినండి కూడ ముస్లిం మతరులు వచ్చి కేయలుటకన్న గత్యంతరము లేక పోవుట చే, వారందరినీ నురక్షితముగా జేరవేసిరి. పాకిస్తాన్ నుండి వచ్చి వేసినవారి సంఖ్యకన్న, పాకిస్తాన్ వెళ్ళిన వారిసంఖ్య ఎక్కువ వున్నా, ఆధికముగా ముస్లిం మతరులే ఎక్కువ నష్టపడిరి.

పాకిస్తాన్ నుంచి వచ్చివేసిన కాందిశీకులకు శిబిరము లేర్పరచి, సౌకర్యము లేర్పాటుచేసి, కొన్నాళ్ళవరకు పోషణభారముకూడ భారత ప్రభుత్వమే వహించవలసివచ్చినది. తూర్పు పంజాబ్ ప్రభుత్వము అప్పటికి ఇంకా స్థిరపడక పోవటంవలన, కేంద్రప్రభుత్వమే ఈ బాధ్యత అంతా వహించినది. కాందిశీకులుగా వచ్చిన వారికి, వెళ్ళిపోయినవారు వదిలివెళ్ళిన భూములను యిచ్చి, కుటుంబమునకు రూ. 250 చొప్పున ధన సహాయమొనర్చి, మొత్తం 20 లక్షల మందిని తూర్పుపంజాబ్ లో వ్యవసాయ దారులుగా నిర్వహించిరి. ఢిల్లీ పట్టణములోను, రాష్ట్రములోను దాదాపు 80 లక్షలమంది, యు. పి. లో 4 లక్షలమంది ఇప్పటికీ నిరవధిపోయిరి. సింధు నుంచి వచ్చివేసినవారు బొంబాయి రాష్ట్రములో నిర్ధినివాస మేర్పరచుకొను చున్నారు. ఇంకను దాదాపు 21 లక్షలమంది కాందిశీకులకు స్థిర నివాసపు ఏర్పాట్లు చేయవలసివున్నది. ఈమధ్య జరిగిన రాష్ట్రప్రధానుల సమావేశములో ఏయే రాష్ట్రము, సంస్థానము ఎంతెంత మందికి పునరావాసపు ఏర్పాట్లు చేయవలెనో నిర్ణయించినారు. త్వరలోనే ఈస్థాన కార్యదాపము దాల్చి కాందిశీకులందరు స్థిరపడిపోవుదురని ఆశించవచ్చును. కాందిశీకులు కుటీరప శ్రమలను, పెద్ద పరిశ్రమలను ఏర్పాటు చేయుటకు, వ్యాపారము ప్రారంభించుటకు వారికి తోడ్పడుటకు రెండు ప్రత్యేక సంస్థలను కేంద్రప్రభుత్వము ఏర్పరచినది. కాందిశీకుల కొరకు దాదాపు 80 కోట్ల రూ.లు కేంద్రప్రభుత్వమే ఇంతవరకు ఖర్చు చేసినది.

సంస్థానాలు

భారతదేశం స్వతంత్ర మాత్రమున మరే క్షణంలోనీ దేశక్రయోభిలాషులను కలవరపెట్టినది సంస్థానాల సమస్య. స్వాతంత్ర్యచట్టంలో, బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం కావలెనని చేసిన లోటుల వల్ల, బ్రిటిష్ వారు వైదొలగగానే ప్రతిసంస్థానము ఒక స్వతంత్రరాజ్యంగా ఏర్పడి, దేశము ఇండియా, పాకిస్తాన్ లిందుగా గాక దాదాపు 600 ముక్కలుగా విభాగమై పోయే ప్రమాదం ఏర్పడింది. సంస్థానాలన్నీ ఏదో ఒక అధినివేళలో జేరిపోవలసిందేనని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం స్పష్టపరిచినా, సంస్థానాధీశ్వరుల గత చరిత్ర నెరిగినవారు, దేశవికృతకు వారు భగ్గుము కలిగించరి నమృతకపోయిరి. కాని సంస్థానప్రజా ఉద్యమములు దినదినము తీవ్రమగుచుండటం, ఇన్నాళ్ళు తమను రక్షిస్తున్న బ్రిటిష్ పాలకులు వైదొలగుట గమనించిన సంస్థానాధీశ్వరులు తమ భవిష్యత్తు తమ ప్రజలవైసే ఆధారపడి వున్నదని గ్రహించిరి. క్రొత్తగా ఏర్పరచిన సంస్థాన కాళు ఉద్యోగులు సంస్థానకాళుమంత్రి, చాక చక్రముతో పనిచేసి, సంస్థానాధీశ్వరులందరు భారతయునియన్ లో జేరు నట్లు ఒప్పించగలిగిరి. భారత భూభాగములోనున్న సంస్థానములన్నీ, హైదరాబాద్, జానాగఢ్, కాశ్మీర్ లు తప్ప, ఆగస్టు 15 వ తేదీ నాటికే భారతదేశములో జేరిపోయినవి, సంస్థానకాళు సాధించిన తొలి విజయ విది.

భారతదేశంలో ప్రజాప్రభుత్వం ఏర్పడుటతో, సంస్థానప్రజలలో సంచలనం ప్రారంభమైంది. అధికారం ప్రజలపరంచేయకుండా సంస్థానాధీశ్వరులు నిలువలేని పరిస్థితి ఏర్పడదని, ఒరిస్సాలో నీలగిరి సంస్థానాధీశ్వరుడు సంస్థానం విడిచి పారిపోవలసివచ్చింది కూడాను. కొలానికి ఎను రీడలేక పెద్దపెద్ద సంస్థానాధీశ్వరులందరు—ఒక్క హైదరాబాద్ తప్ప—తమ తమ సంస్థానాలలో బాధ్యతాయుత ప్రజాప్రభుత్వం స్థాపించారు. మరీ చిన్న చిన్న చైన సంతానాలలో ప్రజాప్రభుత్వం ప్రవేశ పెట్టి, దానికి తగిన పరిపాలనాయంత్రం ఏర్పరిస్తే, సంస్థాన ఆదాయం ఆ ఖర్చులకే ఏమూ అటూ సరిపోదు. అటువంటి చిన్న సంస్థానాలను పెద్ద కూటములుగా ఏర్పరచటమో, సంస్థాన భారతరాష్ట్రాలలో కలపివేయటమో జరగాలని సంస్థానప్రజలు, భారతప్రజలకు వల రోజుల నుండి ఆందోళన చేయుచు నే వుండిరి. ఈ విషయములో ఒరియాలు ముందం జేరవేసిరి ఒరిస్సా. సి. పి. రాష్ట్రంలో నున్న సంస్థానాలు ఆయా రాష్ట్రాలలో కలిపిపోవటానికి, అంగీకరిస్తూ డిటెంబరు నెలలో సంస్థానాధీశ్వరులు ఒక ఒడంబడికపై సంతకం చేశారు.

అప్పటితో సంస్థానాల లన్నింటిలోను సంచలనం మరింత తీవ్రమై, సంస్థాన ఏకీకరణోద్యమం ఘోషపడ మైంది. ఒరిస్సా, సి. పి., బీహార్, మద్రాసు, తూర్పుపంజాబ్, బొంబాయి రాష్ట్రాలలో 219 సంస్థానాలు చేరిపోయినవి. వీటి పాలకులకు వంశపారంపర్యము, ప్రత్యేక హక్కులు, విరుదులు, భరణము రక్షించటానికి భారతప్రభుత్వం పూచీపడినది. 22 సంస్థానాలు వేరుగా కేంద్రప్రభుత్వాధికారం క్రిందకి తీసుకొనబడినవి.

ఒకదానివక్కా నొకటి వుండి, కూటమిగా ఏర్పడగల అవకాశమున్న చిన్న చిన్న సంస్థానాలన్నీ కూటములుగా ఏర్పడం ప్రారంభించినవి. గుజరాత్ ప్రాంతంలోని సారాప్రతిస్థికల సంస్థానాలు ఈ విషయంలో ముందం జేసినవి. ఈ విధంగా 294 సంస్థానాలు, 6 కూటములుగా ఏర్పడి, పెద్దపెద్ద రాష్ట్రాలుగా ఏర్పడినవి. ఇంకా 9 చిన్న సంస్థానాలు, 12 పెద్ద సంస్థానాలు ప్రత్యేకంగా వున్నవి. సంస్థాన కూటములుగా ఏర్పడిన సంస్థానాలు మొదట్లో దఖలు పరచిన రక్షణ, రాకబోకలు, విదేశస్థవహారాలు మాత్రమేగాక రాష్ట్రాలు దఖలు పరచినన్ని అధికారాలు దఖలు పరచటానికి అంగీకరించాయి. ఈ ఏకీకరణోద్యమంవలన కేంద్రప్రభుత్వం బాగా బలపడింది. ఈ సంవత్సరంలో భారత ప్రభుత్వం సాధించిన కార్యకలాప మంతటిలోను సంస్థాన ఏకీకరణోద్యమము మహత్తర విజయము.

హైదరాబాద్

భారత ప్రభుత్వాన్ని, ప్రజలను ఇప్పటికీ కలవరపెడుతున్నది కాశ్మీర్, హైదరాబాద్ సంస్థానాలు. హైదరాబాద్ సంస్థానం అన్ని వైపుల భారత భూభాగంచే అవృతమై వుండటమేగాక, అచ్చటి ప్రజలలో నూటికి 90 వంతులు హిందువులగుటవలన రక్షణ, సంస్కృతుల దృష్ట్యానేగాక దక్షిణ భారత కాంతి, భద్రతల దృష్ట్యా కూడా, హైదరాబాద్ భారత యూనియన్ లో చేరిపోవటం అత్యవసరం. కాని హైదరాబాద్ నవాబు 'భాగోలిక నిర్బంధాలను' నిర్లక్ష్యం చేసి, తన ఆజ్ఞులప్రకారం తయారు చేయబడి, ప్రస్తుతం తన ఢిక్కరించటానికి సిద్ధమాతున్న ఇతైహద్ - ముస్లిమ్ సంస్థానసహాయతో తన సర్వస్వతంత్రము కాపాడుకొనవలెనని నిశ్చయించి, భారతదేశంలో చేరటానికి, సంస్థానంలో ప్రజాప్రభుత్వం ఏర్పాటు

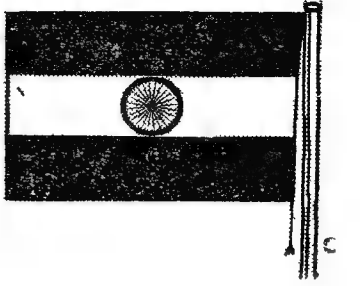
చేయడానికి నిరాకరించాడు. ఇప్పటికి ఒక సంవత్సరంనుండి హైదరాబాద్ సంస్థాన కాంగ్రెస్ బాధ్యతాయుత ప్రజా ప్రభుత్వం సాధించుటకు సత్తా గ్రహం జరుపుచున్నది. భారతదేశంలో ఏదో ఒక ఒడంబడిక చేసుకొనకుండా వుండగలం అసాధ్యమని నిజాంకు తెలియును. 1947 వ సం. ఆగస్టునుండి భారత ప్రభుత్వంలో తన ప్రతినిధులద్వారా సంప్రదింపులు జరుపుచు, చిట్టచివరకు నవంబరు నెలలో ఒక యథార్థ పు ఒడంబడిక చేసికొన్నాడు. ఈ ఒడంబడిక వలన తన సర్వస్వతంత్రత ఏమాత్రం గుర్తింపబడకపోయినా, ఈ సంవత్సరకాలంలో సైనికంగాను, అంతర్జాతీయంగాను తన పోస్టిలి చక్కబరుచుకొని, యథార్థపు ఒడంబడిక రద్దయిపోగానే సర్వస్వతంత్రత ప్రకటించుకొనవచ్చునని నిజాం భావించినాడు. ఈ ఒడంబడిక జరిగిన మరునాటినుండి దానిని ఒకరు భగ్గుపరుస్తున్నారని మరొకరు, పరస్పర ఆరోపణలు చేసుకుంటూ, దానిని భగ్గుం చేశారు. నిజాం సైనిక సన్నాహాలు చాల చురుకుగా, రహస్యముగా జరిగినవి. భారత ప్రభుత్వముతో శాశ్వత ఒడంబడికకుదుర్చుకొనుట కని జనవరి నెలలో నిజాం తన ప్రతినిధులద్వారా భారత ప్రభుత్వంలో సంప్రదింపులు ప్రారంభించినాడు. సంప్రదింపులు ఆరు నెలలు జరిగిన తర్వాత, భారత ప్రభుత్వం నూచించిన కనీసపరతులను నిజాం త్రోసి వుచ్చినతర్వాత, గవర్నర్ జనరల్ మాంట్ బాంట్ స్వయముగా ప్రయత్నించి విఫలమైన తర్వాత, ఇక నిజాంలో సంప్రదింపులు జరపబోవటంలేదని జూన్ 17 వ తేదీన పండిట్ నెహ్రూ స్పష్టపరిచాడు. అప్పటినుండి ఇండో-హైదరాబాద్ సంబంధాలు మరి విషమించి పోయాయి. నిజాం కొరికపై శత్రుత్వం జరిపిన సర్ మిస్థానిస్మాయిల్ ప్రయత్నాలు కూడా విఫలమైపోయాయి. హైదరాబాద్ సంస్థానంలో ఇతైహద్ నాయకుడు రజ్వీ, అతని అనుచరులగు రజాకార్లు అనేక దురంతాలు జరుపుతున్నారు. భారత సేనలు హైదరాబాద్ లో ప్రవేశించి, కాంతిని కాపాడవలసిన అవుసరం ఏడుగంటలో ఏర్పడుతుందో చెప్పుతము.

కాశ్మీర్

కాశ్మీర్ సంస్థాన వ్యవహారాలు ఇండియా - పాకిస్తాన్ సంబంధాలను శాశ్వతంగా విషమింపజేస్తున్నవి. కాశ్మీర్ ప్రజలు అధికసంఖ్యాకులు ముస్లింలు కావటంవలన అది పాకిస్తాన్ లో జేరవలెననే ముస్లిం లీగ్ల అభిప్రాయము. కాశ్మీర్ ప్రజలు అధికసంఖ్యాకులు ఏ అధినివేళలో జేరదలిస్తే, నిరభ్యంతరంగా ఆ అధినివేళలో జేరినవ్యవలెననే భారత ప్రభుత్వ అభిప్రాయం. ఆగస్టు 15 తేదీవరకు కాశ్మీర్ ఏ అధినివేళలోనూ చేరలేదు కాని పాకిస్తాన్ లో యథార్థపు ఒడంబడికను మాత్రమే చేసుకున్నది. ఆ ఒడంబడికను నిర్లక్ష్యం చేస్తూ పాకిస్తాన్ అధికారులు కాశ్మీర్ కు కావలసిన వస్తువులను రవాణాచేయుటం నిలిపివేయుటయేగాక, సరిపాద్యుల కొండబాటలను, పాకిస్తాన్ ప్రజలను ప్రోత్సహింపరచి, ఆయుధాలు, ఇతరసామగ్రి ఇచ్చి, కాశ్మీర్ పై దండెత్తించారు. దుండగులు కాశ్మీర్ లోయనంతను కొల్లగొట్టి క్రీసగర్ పై దండెత్తుతుండగా, కాశ్మీర్ భారతదేశంలో జేరిపోయింది. అప్పటినుంచి కాశ్మీర్ లో యుద్ధము జరుగుచునేయున్నది. అందులో పాకిస్తాన్ సేనలుకూడా పాల్గొంటున్నవి. పాకిస్తాన్ ఈవిధంగా ఆ ప్రకటిత యుద్ధం చేస్తున్నదని భద్రతామండలికి భారత ప్రభుత్వం చేసిన ఫిర్యాదు ఆసఫలో సరిగా

ఒక సంవత్సరం

సంవత్సర కార్యకలాప సమీక్ష

ఆలోచించబడలేదు. భద్రతామండలి మధ్యరంగి సంఘ మొత్తం టి. ఇ. ప్ల. డు. మనదేశములో మకాం వేసివుండి, ఇండియా, పాకిస్తాన్ల మధ్య రాజీ కుదర్చటానికి ప్రయత్నిస్తున్నది. ఈ సంఘం ఎదుట పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం, తమ సైన్యాలు కాశ్మీర్ యుద్ధంలో పాల్గొంటున్నవని, నిధి లేక, అంగీకరించింది. ఇప్పుడు ఈ సంఘము, భద్రతామండలి పాకిస్తాన్ పై ఎట్టి చర్య తీసుకొనునో చూడవలసియున్నది. కాశ్మీర్ ను పూర్తిగా శత్రు వినిర్మూలము చేసేవరకు భారతసేనలు ఉపసంహరింపబడవు, యుద్ధవిరుద్ధ జరగదు అని భారత ప్రభుత్వం స్పష్టపరిచింది.

ఇండియా పాకిస్తాన్ సంబంధాలు

ఒక్క కాశ్మీర్ సమస్యవైసేగాక ఇతర అనేక వ్యవహారాలపై కూడా ఇండియా, పాకిస్తాన్లకు విభేదాలు కలిగినవి; ఇతర అనేక వ్యవహారాలపై ఏకీభావం కూడా కుదిరింది. ఇండియా, పాకిస్తాన్లకు విభేదాలు ప్రారంభమైనది జానగడ్ సంస్థానంవలననే. అన్ని విధాల ఇండియాలో జేరవలసిన జానగడ్ సంస్థానం, పొలకుడు ముస్లిం అయినందున పాకిస్తాన్లో జేరింది. ఇందువలన గుజరాత్ ప్రాంతానికి భంగం కలిగి ప్రమాదం ఏర్పడింది. జానగడ్ ప్రజల తరపున ఒక తాత్కాలిక ప్రభుత్వం ఏర్పడి, సంస్థానాన్ని దాదాపు పూర్తిగా ఆక్రమించుకున్న తర్వాత, నవాబు కరాచీ పారిపోయి, దివాన్ భారతప్రభుత్వ సహాయం ఆశించాడు. ఆయన కొరిక ప్రకారం భారతసేనలు జానగడ్ ను ఆక్రమించుకున్నాయి. ఏ అధినివేళలో చేరాలనే ప్రశ్నపై భారత ప్రభుత్వం జనవరిలో 'వైబిపైట్' జరిపించగా, పాకిస్తాన్కు వందవోట్లు కూడా రాలేదు.

దేశవిభజన సమయంలో పరిష్కారం కాకుండావున్న అన్ని విషయాలపైన ఉభయ పక్షాలకు సంతృప్తికరంగా ఒడంబడిక, 1947 డిసెంబరు నెలలో జరిగింది. అవిభక్త భారత పేజీ ఆస్తి అప్పులలో పాకిస్తాన్ వంతు, వాటిని చెల్లించే, నవాబుచేసే, పద్ధతులు పూర్తిగా చర్చించబడి, నిర్ణయించ బడినాయి. స్వర్లింగు నిలువల విషయమై, ఆహారపదార్థాల విషయమై అనేక ఒడంబడికలు అటుతర్వాత జరిగి ఉభయ ప్రభుత్వాలకు సంతృప్తికరంగా అమలుజరిగినవి.

దేశవిభజన సమయంలో జరిగిన యధార్థపు ఒడంబడిక 1948 ఫిబ్రవరి 29 తేదీతో అంత మాటంతో, ఇండియా, పాకిస్తాన్ వరక వ్యాపారాలకుకూడా విదేశా రైపోయి, కూర్పు, పశ్చిమ బెంగాల్ లో అనేక ఇబ్బందులు కలిగినవి. వీటిని తొలగించుకోవటం అపుసరమై ఉభయ దేశాల ప్రతినిధులు గత మే నెలలో కలకత్తాలో సమావేశమై, సంతృప్తికరమైన ఒడంబడిక జరుపుకొనిరి. రాజకీయ వ్యవహారములు ఎట్లున్నా, ఆర్థిక వ్యవహారముల ఒత్తిడి వల్లనే ఇండియా పాకిస్తాన్లకు సహకరించు కొనక తప్పదని విభాగమైన తొలి సంవత్సరంలోనే రుజువైనది.

బ్రిటన్ ఇండియా సంబంధాలు

భారతదేశానికి కాంతియుతంగా అధికారం వత్త చేయటానికి అంగీకరించి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ప్రపంచ మన్ననల పొందినది. కాంతియుతంగా ఇంత పెద్దదేశంపై అధికారం ఏ యితరదేశము, ప్రపంచ చరిత్రలో ఇంతవరకు, వదలుకోలేదు. బ్రిటన్ లో సోషలిస్టు ప్రభుత్వంకాక కన్సర్వేటివ్ పక్షమే అధికారంలో వుంటే ఇటువంటి సంఘటన జరిగివుండేకాదు. ఇదివరకు బ్రిటన్ పట్ల భారతదేశంలో ఎట్టి విముఖత వున్నా ఈ చర్యతో అది అంతా పోయి, బ్రిటన్ పట్ల నున్న

దాష్టర్యము ఏర్పడినది. గత రెండు శతాబ్దములలోను బ్రిటన్ అంటే మనదేశములో ఎన్నడూ ఇష్టపడకుండా గౌరవము లేదు. అధికారదత్త తర్వాత కూడా బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం మనదేశం పట్ల సమరసవైఖరినే అవలంబిస్తున్నది. ముఖ్యముగా ఈమధ్య కామన్వెల్థ్ లో హైదరాబాద్ సమస్యపై చర్చలు జరిగినప్పుడు ప్రధాని అట్లీ వహించిన వైఖరి మన దేశములో ఆయన గౌరవములను ఇనుమడింపజేసినది. భారతదేశం బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య కూటమినుండి పూర్తిగా విడిపోవలసిన మొదట్లో భావించారు. కాని బ్రిటన్ తో గత సంవత్సర వ్యవహారాల అనుభవాన్ని పురస్కరించుకొని, ఇంకా కొంతకాలంపాటు అధినివేళంగా వుండటమే మంచిదని కొందరు నాయకులు భావిస్తున్నట్లున్నారు. ఈపర్యాయం రాజ్యాంగపరిషత్తు సమావేశమైనప్పుడు ఈవిషయమై నిర్ణయం జరగగలదు.

విదేశ వ్యవహారాలు

విదేశ వ్యవహారాల నిర్వహణపై భారతదేశానికి అధికారం స్వాతంత్ర్యంతోపాటే లభించింది. విదేశ వ్యవహారాలను, అంతర్జాతీయ సాంప్రదాయాల ప్రకారం నిర్వహించగల సమర్థులను రాజనీతిజ్ఞులు మనదేశంలో ఎక్కువమంది లేరు. గత సంవత్సర అనుభవాన్ని పురస్కరించుకుని చూచినచో మనవారు అనుభవంలేక పోయినా సమర్థులను రాజనీతిజ్ఞులుగా పనిచేయగలరని రుజువగుచున్నది.

అంతర్జాతీయ వ్యవహారములలో భారతదేశం అనుసరించవలసిన విధానాన్ని పండిట్ జవహర్ లాల్ నెహ్రూ అధినివేళ కావనసభలో వివరించి యున్న ఆ మోదాన్ని పాం దాడు. ఆ గ్రా రా జ్యా ల ప థే దా లు పెచ్చుపెరిగి ప్రపంచం రెండుగా చీలిపోయి, త్వరలోనే యుద్ధం సంభవించగల ప్రమాదం ఏర్పడింది. ఇట్టి సమయంలో భారతదేశం బ్రిటన్, అమెరికా నాయకత్వపున్న ప్రజాస్వామ్యవర్గాన్నిగాని, రష్యా నాయకత్వపున్న కమ్యూనిస్టు వర్గాన్నిగాని సమర్థించబోయి, ఒకవర్గంలో జేరి, ప్రపంచ సమైక్య భంగం పాల్గొనటం అనపుసరమేగాక తెలివితప్పువహాడ అవుతుంది. ప్రస్తుతవర్గాలలో దేనితోను చేరక, ఆయా ప్రత్యేక సమస్యల విషయంలో ఎప్పటికప్పుడు స్వాతంత్ర్య మార్గాన్ని అనుసరిస్తుండటం మంచిదని పండిట్ నెహ్రూ నిర్వచించిన విధానం అన్నివిధాల ఉత్తమమైనది. ప్రస్తుతం మనదేశం ఈ విధానాన్నే అనుసరిస్తున్నది.

కాంగ్రెస్

కాంగ్రెస్ సంస్థలోను, వ్యవహార ఘోరణిలోను అనేకముఖ్యమైన మార్పులు వచ్చినవి. గత 65 సంవత్సరములనుండి ఏ కైక జాతీయ సంస్థగా కృషిచేసి, కాంగ్రెస్ మన దేశమునకు స్వాతంత్ర్యము సంపాదించినది. రాజకీయ స్వాతంత్ర్యముతోపాటు ఆర్థికస్వాతంత్ర్యము, సామాజికస్వాతంత్ర్యముకూడా సాధించి, ప్రజలు రాజకీయముగానే గాక ఆర్థికముగా కూడా స్వాతంత్ర్యంనునట్లు చేయుటకు ఇక ముందు కాంగ్రెస్ కృషిచేయవలసిన కాంగ్రెస్ నాయకులు నిర్ణయించిరి. ఇది సమాచితమైన నిర్ణయమనుటకు సందేహము లేదు. అన్ని ప్రాంతములలోని కాంగ్రెస్ వాదులు, ఇతరులకూడ ఇందుకు హామీచిరి. అధికారముఎట్టివారిపై నమచెరచును; కాంగ్రెస్ వాదులు అందుకు విరుద్ధము కాదు. స్వాతంత్ర్యము లభించిన తర్వాత కాంగ్రెస్ లో క్రమశిక్షణ, త్యాగదీక్ష తగిలించి, స్వార్థపరత, అధికారవ్యాపారము, అవినీతి ప్రబలినవి. ఈ

విషయమును గాంధీజీతోసహా కాంగ్రెస్ నాయకు లందరు గుర్తించిరి; అంగీకరించిరి. కాని అప్పటి నిబంధనావళి ప్రకారము అంత కన్న ఎక్కువ క్రమశిక్షణను విధించుటకు వీలు లేకపోయినది. కాంగ్రెస్ కార్యవర్గము— కేంద్ర మంత్రివర్గమునకు పరస్పరం ఉండవలసిన సంబంధాలను గూర్చి కూడ విభేదములు వచ్చినవి. అందువలన కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడుగా నున్న ఆచార్య కృపాలనీ తన వదలికి డిసెంబరు నెలలో రాజీనామా నిచ్చెను. కాంగ్రెస్ కార్యవర్గమును కేంద్రమంత్రివర్గమును కలిపి కట్టుకు వచ్చి, ఇటువంటి ప్రశ్న రాకుండ జేయగల సమర్థుడు కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడుగా ఉండవలసిన అత్యవసరమును అందరూ గుర్తించి, అప్పుడు జరిగిన ఎ. వి. సి. సి. సమావేశంలో డా. రాజేంద్ర ప్రసాద్ ను నూతన అధ్యక్షుడుగా ఎన్నుకొనిరి. కాంగ్రెస్ లో క్రమశిక్షణ వృద్ధిచేయుటకు, ఇతర రాజకీయ తత్వములవారికి కాంగ్రెస్ లో స్థానము లేకుండ జేయుటకు, కాంగ్రెస్ నూతన నిబంధనావళిని తయారుచేయుటకు ఒక ఉపసంఘమును, కాంగ్రెస్ ఆర్థిక లక్ష్యములను నిర్వచించుటకు ఒక సంఘమును ఎ. వి. సి. సి. డిసెంబరు సమావేశములోనే నిర్ణయించిరి.

కాంగ్రెస్ నూతన నిబంధనావళి, గాంధీజీ నూతన ప్రకారం తయారు చేసిరి. భారతదేశంలో సోషలిస్టు వ్యవస్థ ఏర్పరచటమే కాంగ్రెస్ ఆర్థిక లక్ష్యముని వివరించారు. గత మే నెలలో ఎ. వి. సి. సి. తిరిగి సమావేశమైన నూతన నిబంధనావళిని, ఆర్థిక లక్ష్యములను ఆమోదించి, ఆర్థిక లక్ష్యముల ఆచరణను పర్యవేక్షణ చేయుటకు ఒక ప్రత్యేక సంఘమును కూడ నియమించెను. కాంగ్రెస్ నుండి సోషలిస్టులు మార్చినెలలోనే వైదొలిగిరి. కాంగ్రెస్ లో ఇంకొక రాజకీయపక్షము వుండుటకు వీలు లేకుండా నూతన నిబంధనలు తయారుచేయుటచే, ఈ చర్య త్వరగా జరగవలసినవచ్చినది. అభిభారత సంస్థాన ప్రజా మండలిని కాంగ్రెస్ తో కలిపి వేసికొనుటకుకూడ ఈ సమావేశములోనే నిర్ణయం జరిగినది. ఏకైకజాతీయ సంస్థ హోదానుండి ఒక రాజకీయపక్షముగా మారిపోయినది. కాంగ్రెస్ వాదుల పరిపాలన, వ్యవహారఘోరణి వారి పూర్వప్రతిష్ఠకు వన్నె పెట్టినట్లుండుటలేదు.

ఇతర రాజకీయపక్షాలు

దేశం స్వతంత్రమై, ముస్లిం మెజారిటీ ప్రాంతాలు పాకిస్తాన్ గా విడిపోవటంతో భారత ముస్లింల స్థాయినిగూర్చి అనేక ప్రశ్నలు వచ్చినవి. పంజాబ్ కల్లోలాలవలన ధిల్లీ వచ్చిన కాందిశికులు అక్కడకూడ మరకలహాలు ప్రారంభించారు. ఈ కలహాలు దేశమంతా వ్యాపించి పోకుండా ఆరికట్టటానికి దేశమంతటా జరిగిన సోదాలలో ముస్లింలీగర్లు ఇండ్లలో ఆయుధాలు విరివిగా దొరికి వీరిపట్ల అనుమానము కలుగజేసినవి. ముస్లింలీగ్ ను రద్దుపరచి, ముస్లింలందరూ కాంగ్రెస్ లో జేరవలసిందని బాధ్యతగల ముస్లింలీగర్లు, జాతీయముస్లిం నాయకులు ప్రకటించిరి. అనేక ప్రాంతాలలో ముస్లింలీగ్ శాఖలు రద్దుచేసికొనిరి. చివరకు డిసెంబరు నెల రెండవవారంలో, కరాచీలో, ముస్లింలీగ్ కాన్ఫరెన్స్ సమావేశమై ముస్లింలీగ్ ను రెండుగా విభజించి, భారతదేశంలో కూడా సాగించవలసిందేనని నిర్ణయించింది. ఈ సమావేశం ఆదేశం ప్రకారం భారతముస్లింలీగ్ కాన్ఫరెన్స్ మార్చి 10 వ తేదీన సమావేశమై ముస్లింసమాజ అభ్యున్నతికి ఇకముందు లీగ్ పాటుపడాలనీ, కాసన సభలలో లీగ్ పార్టీలు ఇతర రాజకీయపార్టీలతో చేరి వ్యవహరించాలనీ తీర్మానించారు. ఈ

విధంగా ముస్లింలీగ్ ను సాగిస్తుండటం ముస్లిములనేకులకే ఇష్టములేదు. ఇప్పుడు లీగ్ కేవలము నామమాత్ర సంస్థగా వున్నది.

స్వాతంత్ర్య సమపార్జన తర్వాత సోషలిస్టులు కాంగ్రెస్ లో ఇమిడివుండలేకపోయినారు. వీలైనంత త్వరగా సోషలిస్టు వ్యవస్థను స్థాపించవలసిన కాంగ్రెస్ వాదులు చెపుతున్నా, వారి కార్యఘోరణి పార్లమెంటుకేత్ర వ్యవహార సరళిని పోలివున్నదనీ, ఈ విధంగా నడిస్తే సోషలిస్టు వ్యవస్థ స్థాపించటం అసాధ్యమనీ సోషలిస్టులు భావించారు. అందువలన మార్క్స్ మూఢనవారంలో నాసిక్ లో జరిగిన సమావేశంలో కాంగ్రెస్ నుండి వైదొలగుటకు వారు నిశ్చయించిరి.

కమ్యూనిస్టుపార్టీ ఈ సంవత్సరం వెలెరిల్లు వేసి, తుంచితేయబడుతున్నది. ఇన్నాల్ఫీసుండి తాను అనుసరిస్తున్నది 'సంస్కార' వాదమనీ, దానిని వదలి 'విప్లవ' మార్గాన్ని అనుసరించాలనీ మార్క్స్ నెలారంభములో జరిగిన పార్టీ ఘర్షనభ్య సమావేశములో నిర్ణయించినారు. వాస్తవానికి ఈ పార్టీ అధినుండికూడా 'దౌర్జన్య' మార్గాన్ని అవలంబిస్తున్నది. అనవసర సమ్మెలు ప్రేరేపించటం, రైతు-మాలీవిభేదాలు రెచ్చగొట్టటం మాత్రమే వీరి కార్యక్రమం. విదేశాల కమ్యూనిస్టులతో చేతులు, కలిపి, విప్లవం లేవదీయాలని వీరు ప్రయత్నిస్తున్నారని రుజువైనందున పశ్చిమ బెంగాల్ లో ఈ పార్టీని నిషేధించారు. ఇతర ప్రాంతాలలో నాయకులు అరెస్టు చేయబడినారు. హైదరాబాద్ విషయంలో వీరి వైఖరి వీరిపట్ల అసహ్యత కలుగజేసినది.

రాజ్యాంగ పరిషత్తు

ఆగస్టు 15 వ తేదీన అధికారం వత్త చేసుకున్న తర్వాత రాజ్యాంగపరిషత్తు, రాజ్యాంగ చట్ట రచనకుగాను, రెండు పర్యాయములు మాత్రమే సమావేశమైంది. రాజ్యాంగపరిషత్తుచే నియమించబడిన రాజ్యాంగచట్టరచనా సంఘము, రాజ్యాంగచట్ట ముసాయిదా తయారుచేసి, వరిషత్ ఆధ్యక్షునికు నివేదించినది. ప్రజాభిప్రాయము, విమర్శకారకు ఈ ముసాయిదా ఈమధ్యనే ప్రచురించారు. రాజ్యాంగపరిషత్తు ఈ పర్యాయం సమావేశమైనప్పుడు ఈ ముసాయిదాను చర్చించి, ఆమోదించును.

గాంధీజీ

గత సంవత్సర రాజకీయ సంఘటనలలో అతి విషాదకరమైనది గాంధీజీ హత్య. బుద్ధభగవానుడు, క్రీస్తులతో సరితూగెడి ఈ మహావ్యక్తిని ఆయుధ దేశియుడే హత్యచేయుట లజాకరిము. ఆయన నిర్భాగమునకు ఒక్క భారతదేశమేగాక, ప్రపంచమంతయు విలపించినది.

ముగింపు

క్రొత్తగా ఏర్పడిన స్వతంత్రభారత ప్రజా ప్రభుత్వం తొలి సంవత్సరముననే అనేక క్లిష్ట సమస్యలు ఎదుర్కొన్నది; వీనిలో ఇంకా కొన్ని అపరిష్కృతంగానే వున్నవి. వీనిసంగతి అటుంచి, ఆయా సమస్యలపట్ల భారతప్రభుత్వం ప్రదర్శిస్తున్న వైఖరి, దృక్పథము సరసముగాను, అభ్యుదయకరముగాను, గుప్పెట్టు ముగాను, ప్రపంచప్రజామోదకరముగాను వున్నది. ఇప్పటి వరకు మన ప్రభుత్వం సాధించినదానిని గురించి అసంతృప్తి జెందనపుడము లేదు. ఈ కష్టకాలములో, మరే ప్రభుత్వమైనను ఇంతకూడ సాధించలేకపోయేది. ఇకముందు భారత ప్రభుత్వం ఇతోధికంగా కృషిచేసి, భారతదేశ అభ్యున్నతిని త్వరలోనే సాధించునని ఆశించవచ్చును.

కవరచించిన స్వతంత్ర గీతాలు

(11 వ పేజీ తరువాయి)

మీరు పెందలాడే వస్తారనుకున్నాం, అలస్యమైందేమిటండీ?

కవి : అబ్బే ఏమీ లేదు, కొంచెం లేటయిందండీ.....అంతే!

జమీం : అలాగా.....అంతా వచ్చేసేరు...అంతా పనికి రండి.

కవి : చి త్తం, పదండి.

(అలాపల పిల్లలకి మిరాయి పంచుతూ ఉంటారు. పిల్లల కేకలు వినిపిస్తూ ఉంటాయి. ఒక్కొక్క ఊళ్లోని పెద్దలకు అల్పాహారమిండు జరుగుతూ ఉంటుంది.)

ఒక్కరవాడు : మేష్టరూ, నాకు బూందీ పెట్టండి.

మరొకడు : నాకు డ్రూ పెట్టండి?

మేష్టరు : పెదలకుండా కూర్చున్నవాళ్ళకే మిరాయి, లేకపోతే ఇదిగో పేకావారమ్యాయి.

ఇంకొకడు : వా డల్లరి చేస్తున్నాడండీ మేష్టరూ, వాడికన్నా నాకే ముందు పెటాలండీ!

...

కార్యదర్శి : కవిగారూ, టీపార్టీ పూర్తి అయింది. ఊళ్లోని యావత్తుంది జనం విచ్చేకారు. తమరు ముగింపునాట లేవో రెండు చెప్పండి. జమీందారుగారు కూడా అలాగే కలవచ్చారు.

కవి : సరిసరి, నన్నే చెప్పుకున్నారూ... ఇంతమంది పెద్దలుండగా...సరే లెండి..... (వేడికమిడికి వచ్చి) —

మహాజనులారా! న మ స్కార ము లు. సభ్యులందరి తర ఫు న, శ్రీ క్యా మ సుం ద రావు బహద్దర్ జమీందారువారు, ఇంకా ఇతర పెద్దలందరి సమక్షమున అల్పాహార సేవ రెండు వాక్యములు పలుక సాహసిస్తున్నాను.

అయ్యో, నేటి అల్పాహార సమావేశము టీతో ముగించబడును. పదార్థము లెంతో రుచిగా ఉన్నాయి. దానికి శ్రీ జమీందారు గారు మిక్కిలి వందనీయులు. ఇంతకు మించి యిక్కడ విశేషించవలసిన విషయాలు లేవు. ఇప్పటికే కాలాతీత మైంది. తరువాత కార్యక్రమం పార్కులో వెంటనే ప్రారంభ మాతుంది. విరమిద్దాం.

(కరతాళధ్వనులతో ముగుస్తుంది)

...

(ఊరంతా ఊరేగింపు ఉత్సవంలో పాల్గొంటారు. పార్కు దగ్గరకు జనం వరుసలుగా సాగి పోతుంటారు. మధ్యమధ్య స్వతంత్ర భారత్ కి జై, మహాత్మాగాంధీ కి జై, వండిత నెహ్రూకు జై! అంటూ నినాదాలు వినిపిస్తుంటాయి. బాండు మొదలైన వాద్యాలూ, మందుసామాన ప్రేలుగుప్పి వినిపిస్తాయి.)

...

(పార్కులో, జనం కిక్కిరిసి ఉంటారు. వేడికవై కవి, జమీందారు చెరి ఒక కుప్పిలోను కూర్చుని ఉంటారు. సభాప్రారంభానికిముందు జమీందారు లేచి అధ్యక్షుణ్ణి ఎన్నుకుంటాడు.)

జమీం : (లేచి) సోదర సోదరిమణులారా! యీ నేటి సభకు అధ్యక్షుని ఎన్ను కోవలసి ఉన్నది కనుక పురజనలందరి కోరికపై శ్రీ కవి గారిని సభాధ్యక్షులుగా ఉండమని కోరు కున్నాను. (ఒక్కొక్కరికి) కార్యదర్శిగారూ, దండీలా ఇవ్వండి. కవిగారికి వేస్తాను. (కవి పెదలో దండ వేయును.)

(కరతాళధ్వనులు)

కవి : (లేచి) సోదర సోదరులారా! స్వతంత్ర భారతీయులారా!! దాస్యవిముక్తులారా!!! ఏదీ, ఒక్కసారి అసందీ స్వతంత్రభారత్ కి జై! (అంతా జై అంటారు) ఈనాడు మనకు స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించింది. కేశాబాల తరబడి తెల్ల భూతాలు మన భారతావనిపై భీకరతాండవం చేశాయి.....నిజమే, హింసదా ర్శనంతసేపే తత్త త్తటికిల తోం మని గెంతున్నా—భామా కలాపంలో లాగ. కనక చెప్పాచ్చే దేమంటే యీవారో మహాపుణ్యదినం. మ న తా త లు, తండ్రులు చూడని స్వతంత్రభామా ద యాన్ని మనం చూడగలిగిందనుకు మన మెంతో గర్వం

చాలి. స్వాతంత్ర్యసమరంలో ఆ నే క మం ది వీరులు ప్రాణాలర్పించారు. అంటే బాగా నా చిన్నతనంలో లెండి. నాలటి కవు లెం తో ముంది కంఠాలు చించుకున్నార. తెల్లదొరలు మన వీరల కత్తులూ, కవుల కలాలూ విరగొట్టారు. ఇంక నేటితో వారిపేడ వదిలింది లెండి.....గ్రామవాసులారా, మరొక్క విషయం: ఏమిటంటే ఇప్పుడు, అనగా ఈ రోజుల్లో కవులకు ఎంత అన్యాయం జరుగుతోందో ఆలోచించండి. అలా అన్యాయం జరగడంవల్లే కవిత్వం కూడా చెరుకు పిప్పిలా చుక్కపోతోంది. అట్టి చుట్టెని తొలగించడానికి మనం అంతా తీవ్ర కృషిచేయాలి. కవులకు ప్రత్యేక సదుపాయాలు మన ప్రభుత్వం కల్పించేటట్లు చూడాలి. అలాగే మంచి కవిత్వం దేశంలో మొలకెత్తుతుంది. తీర్మా నాలు త యా రు చె య్యా లి. ఏమంటారు? ఇన్నివేలమంది ప్రేక్షకు లుండీ ఎవరూ మాట్లాడరేం? (వెంటనే ప్రేక్షకుల్లోంచి హియర్ హియర్ లూ, కరతాళధ్వనులూ) బాబూ కార్యదర్శిగారూ, దస్తా తెల్ల కాగితాలు సిద్ధంచెయ్యండి. ముందర ఆ ప్రయి వేటురూములోకి పదండి, చెబుతాను. (ఇద్దరూ ప్రయివేటు రూములోకి వెడతారు)

కార్య : ఇదిగో, కాగితాలు సిద్ధంగానే ఉన్నాయండీ. అవునుగాని అప్పుడే ఉపన్యాసం ఆపుచేశారేమిటండీ? ఇంకెవరూ లేరు. సాయం త్రం దాకా మీరే మాట్లాడాలి.

కవి : (రహస్యంగా) అమ్మయ్యో, నేను మాత్రం యింక మాట్లాడను. అయినా అన్ని విషయాలూ విపులంగా మాట్లాడేశానే. అందులోనూ నేనంతా లిమిటెడ్ (limited) గా ఉంటానండీ. అవిషయం మీకు బాగా తెలిసి నదే, మరీ ఇప్పుడు చెప్పాలా?

కార్య : ఎలాగండీ సభంతా అల్లరలు పోదూ! ఇంతమంది ప్రేక్షకుల్ని ఊరికే పొమ్మంటే ఏం బాగుంటుందో ఆలోచించండి. మైక్ అపీ పెట్టి అదావిడిచేశాం. చందాలిచ్చిన వాళ్ళంతా ఊరుకుంటారుండీ?

కవి : ఊరకోకపోతే ఉరట్టుకుంటారుండీ? విలే నే నొక ఉపాయం చెబుతా. అలా చెయ్యండి. ఏమంటే, కవిగారికి ఒంట్లో బాగా తేకపోవడంవల్ల ఇంతటితో సభ ముగిసిందని చెప్పియ్యండి. మునుగట్టుకొని మూలగుతూ పడుకుంటాను. త్వరగా వెళ్లి నేను చెప్పినట్లు చెయ్యండి. (కాస్పేపు మూలగుతాడు)

కార్య : (సభావేడికమిడికి వచ్చి) సోదరులారా, అంతా నిశ్శబ్దంగా ఉండి, నేను మనవి చేసే రెండు మాటలు విన ప్రార్థన కవిగారికి ఒంట్లో అస్వస్థతగా ఉండడమవలనూ, వక్ర లింకెవరూ లేని కారణంచేతనూ ఈ సభా కార్యక్రమము ఇంతటితో ముగుస్తుంది. వచ్చే ఆగస్టు 15 బాగా జరుపుకుందాం. ఇప్పట్నుంచి విరి విగా విరాళాలు వ నూ లు చెయ్యండి. జై! స్వతంత్ర భారత్ కి జై!

(అంతా, సభ తొందరగా ముగియడంవల్ల నిరుత్సాహంతో గోలచేస్తూ వెళ్లిపోతారు)

4 వ దృశ్యం

[కవి ఇంటిదగ్గర, నూర్యలక్ష్మి ప్రక్కంటావిడతో దాదామీద కూర్చుని మాట్లాడుతూ ఉంటుంది.]

నూర్య : రాజకూ మసంతా.....ఇంట్లో లేరులే, ఇంకా రారు.....కూచో.

వసంత : ఇంకా పొయ్యిలో నివ్వ రాజేను కోలేదు, పోతాను.

నూర్య : కూర్చుంటూ, మరేం ఫరవాలేదు. విశేష లేమిటో?

వసంత : ఏ మున్నాయో విశేషాలు...ఈ సంగతి విన్నావా, అగ్రహారంలో నువ్వుయ్య కాన్పులుగారి పెద్దకూతురు ఎవడో జోతిమ్మడితో లేచిపోయింది!

నూర్య : ఆ మొగుడు పోయిన పిల్లే!... అదెప్పుడు?

వసంత : ఈమధ్యనే, వదిరోజులయిందో లేదో...ఆ ముసలాడు నలుగురినోటా పడ్డాడు.

నూర్య : పాపం, ఇంతకీ చేసుకున్న కర్మ అనుభవించాలినుమా!

వసంత : అన్నట్లు, మీ ఆయన కూడా పార్కులో మీటింగుకి వెళ్లారా? అడగటం మరచాను.

నూర్య : ఏమో ఎక్కడి కెళ్లారో గాని,

చీకటిపడినా యింకా రాలేదు.

వసంత : ఇవారో మనకి స్వాతంత్ర్యం వచ్చింది తెలుసునా నూర్యలక్ష్మి? ఊరంతా ఉత్సవాలూ, ఊరేగింపులూ మరెందు కనుకున్నావు?

నూర్య : అవునుట, మా ఆయన కూడా చెప్పారు. అయితే ఇప్పుడున్న రాజు పోతాడంటావా?

వసంత : ఎక్కడికి పోతాడు ఏట్లో? మసి పూసి మాయచెయ్యాలని చూస్తున్నాడంటారు కొందరు. ఏమవుతుందో చివరికి.

నూర్య : ఆఁ, ఇంతవరకూ వచ్చాక మాయ చేస్తే ఊరుకుంటారా మన నాయకులు!

వసంత : ఏమో, ఏం జరుగుతుందోకాని, ఒక్కొక్క కురకాళ్లు మన మీద తిరగబడుతున్నార. దేశమంతా రక్తపాతమై ఎవరో పెద్ద వాళ్లు చావడానికే వచ్చింది దిదింతాను. కూటికే గుడ్డికి మరింత కరువు వచ్చేలా ఉంది. నవఖాళీ దురంతా లింకా నా కళ్ళల్లో నాట్యం చేస్తున్నాయి.

నూర్య : వసంతా! ఇవన్నీ ఎవరొచ్చెప్పారనీకు?

వసంత : మాయంట్లో రేడియో ఉండిగా, ఏ నిమిషానికానిమిషం వార్తలు తెలుస్తూ ఉంటాయి. నీవుకూడా రోజూ రేడియో వినడానికి రారాదూ?

నూర్య : నాకేం తెలుస్తుంది రేడియో. నేకేం చదువుకోలేదు ఇంగ్లీషు. నవ్వంటే చదివావు మరి మెజిస్ట్రేట్ ఏదో.

వసంత : ఒక్క ఇంగ్లీషే ఉండదు. అన్ని భాషల్లోనూ వార్తలు వస్తాయి. ఎంత చదివితే మాత్రం ఇంట్లో పన్ను తప్పతాయా, ఏమో అంటావుగాని.

నూర్య : మీ ఆయనకేం ప్లీడరీ చేస్తున్నారు. బాగా నాకర్లని పెడతారలే. నీకేం లోటు?

వసంత : మీ ఆయన కమ్మగా కవిత్వం చేస్తున్నారుగా. (ఎలకారంగా)

నూర్య : ఏమిటో, కవిత్వం చేస్తే కానిడబ్బులన్నా కిట్టవు...పోనీస్తూ, ఎందుకొచ్చింది.

వసంత : ఆ వచ్చేది మీవారలా ఉంది..... అడుగో మీ వేణు. వెడతా, తప్పకుండా రా.

నూర్య : అలాగేలే. (వసంత వెళుతుంది) (కవి కొడుకుతో ప్రవేశిస్తాడు)

వేణు : (పరిగెత్తుకు తల్లి దగ్గరకు వచ్చి) అమ్మాయ్, నాన్నగారిచ్చారేవ్, మంచినీళ్లు కావాలి, ఇత్తు. (ముద్దులొలికేలా మాట్లాడుతాడు)

నూర్య : (భర్తకు గ్లాసుతో నీళ్లు యిస్తూ) ఇంత చీకటిపడేవరకూ ఎక్కడున్నారు? ఇంట్లో ఒక్కరైనా ఏమిపోయినా మీ కక్కల్లేదు కాబోలు. కానివ్వండి, నే చేసుకున్న కర్మ యిదంతాను. (అంటూ కొడుకుని దగ్గరకు తీసుకుంటుంది.)

కవి : ఎవరై పోయింది? కివేదాంతం. కర్మంటావు, కర్మా గిర్యాను.

నూర్య : మీ కా కవిత్వం ఎవరు నేర్పారు? దానివల్ల సంపాదన చూస్తే కూస్యం.(దిగులుగా)

కవి : కవిత్వం ఒకడు నేర్చేదేమిటి, దానంతటదే మెరుపులా చుక్కా వస్తూంటుంది కొంత మందికి. అది కాకుండాకననం తురువలక్షణమే, స్త్రీజానుపి ఆహారవసనం శ్లాఘనీయ విశిష్ట చ్యుతే బహుభిః పండితైః అన్నాడు నూకు

డంతటి వాడకూడా, నీకేం తెలుసు నీ మొహం.

నూర్య : అదేమిటండీ, భుజం మీద కొత్త కండువాలా ఉంది. (మందస్మితంగా)

కవి : ఆఁ, మ రేమనుకున్నావ్! సన్మానం చేసి జరికాలనా కప్పారు. మన ఉపన్యాస ధాటికి ఊడివడింది నీ బహుమతి.

నూర్య : అవునులేండి, మీరు యీ వారో ఏదో పద్యాలు రాసుకుని తరించాలన్నారు. రాకారా?

కవి : ఆఁ... (ఆశ్చర్యంతో) అయ్యయ్యా... జ్ఞాపకంవచ్చింది. పద్యాలూ లేవు, నా బుర్రా లేదు. శేలపురోజుల్లోనే రాయలేక పోయాను. బడిరోజుల్లో వేరే చెప్పాలా! ఎన్నో రాయాలనుకున్నాను. తినడం తిరగడం పడుకోవడం లేవడం పోవడాలతో సరిపోతుంది. ఇదా నానిత్యకీవితం! ...ఊఁ, (అంటూ నిట్టూరుస్తాడు).

నూర్య : భోజనానికి లేవండి. (దూరంనుంచి వినిపిస్తుంది).

వేణు : నాన్నగారూ, అమ్మ బువ్వకి రమ్మం తోంది.

మొదటి పుట్టిన రోజు

(15-వ పేజీ తరువాయి)

ప్రణాళిక ఉద్యోగాలకు మాత్రమే వర్తించేది. అది ఇప్పుడు విద్యాసంస్థలకుగూడ అన్వయ మవుతున్నది. రానురాను చావుపుటకలకు గూడ చెలామణి కావటానికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నట్లు వినిపిస్తోంది. ఈవిషయంలో కేంద్ర ప్రభుత్వం చూటను ధిక్కరించటానికైనా సంసిద్ధులైనట్లు కనబడుతుంది. ఇది ఇట్లా ఉండగా రాష్ట్రభాషా నిర్ణయమున హిందీని దొడ్డి దోవన బయటికి తిరుము తున్నారే. పిల్లల చోట్లా ప్రాంతీయభాష తమిళంగా సెల కొల్పటానికి అన్నివిధాలా సాహసిస్తున్నారు. ఇదంతా చూడగా దాక్షిణాత్యులు అమెరికాదేశంలో మాదిరి కేంద్రప్రభుత్వాన్ని ప్రతిఘటించటానికి సంసిద్ధులవుతున్నట్లు తోస్తుంది. ఆ బ్రహ్మాం లింకా పాత్రను నెహ్రూ పండితుడో, పశ్చిమో సర్దారాడో ధరించవలసిన పరిస్థితులు వీర్పడక తప్పేట్లు లేదు.

పోలీసుల జాలం ఏవిధంగానూ మారలేదు. ఇంగ్లండు అమెరికాదేశాలలోవలె ప్రజలతో వాళ్ళు కలిసిమెలిసి స్నేహభావంతో మెలగే కాలం ఇప్పుట్లో సిద్ధించేట్లు తోచదు. ప్రజలను భయపెట్టటంతప్ప రక్షకభారం వహిస్తున్నట్లు ఎక్కడా కనబడదు. ఇతరకాఖలలో మామూలు పుష్పకుస్తే ఆచారం అంతరించలేదు. దీనికి తోడుగ రాష్ట్రప్రభుత్వంలో పలుకుబడి ఉన్న ప్రముఖులు ప్రతిఊరలోనూ పరిపాలనలో జోక్యం కలుగచేసుకుంటున్నారు. ఒక్కొక్క జిల్లాలో మంజూరైన పర్మిట్ల భోగటాను పరిశీలించి చూస్తే ఆశ్చర్య మవుతుంది.

ఈ ప్రభుత్వ స్వాతంత్ర్యదిన వార్షికోత్సవం ఈ పరిస్థితులలో జరుపుకోవలసినదే. అడెం బరంతో జరుపుకునేందుకు తగిన వాతావరణం గాని, ఉత్సాహంగాని ప్రస్తుతం లేదు. వచ్చే నాటికైనా అనువైన విధంగా సంతోషంతో గడుపుకునే సందర్భాలు ఏర్పడగల వని ఆశించాలి.

పండిట్ దేవదత్ శాస్త్రి, రాజశ్యామి,

(ఎ. పి. ఎం.) కర్తరపూర్ (ఇ. పి.)

Pt. DEV DUTT SHASHTRI, RAJ JYOTISHI, (A. B. M.) KARTARPUR (E. P.)

భ వి ప్య ద్వా జీ

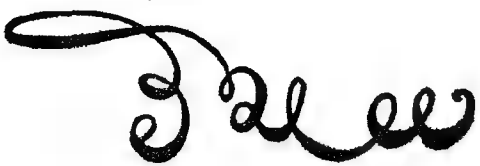
నీ విషయమై 1948 సం॥లో ఏమి జరుగబోవును?

■ భవిష్యత్తులో ఏమి జరుగబోవునదిన్నీ నీ సరియైన చర్య గురించిన్నీ నీవు తెలుసుకొన గోరినట్లుంటే, ఒక పోస్టుకార్డుపైని నీ కిష్టమగు ఒక పుష్పము పేరున్నూ నీవు వ్రాయు తేదీ వేళ వివరమున్నూ ■ సరియైన చిరునామాయున్నూ వెంటనే వ్రాసినపుము. జ్యోతిష శాస్త్రములోని రహస్యగణితీ మూలముగా మేము గుణించి, నీవు కార్డు వ్రాసిన తేదిలగాయకు 12 మాసములలోను నీయొక్క అదృష్టము, లాభనష్టములు, జీవిత మార్గము, ఏ వ్యవహారములో నీకు జయము కలుగును, ■ ఉద్యోగము విషయములో నుంచి చెడదల మాధుర్యులు, ఆరోగ్య విషయము, వరదేశ గమనము, తీర్థయాత్రలు, వివాహము, ప్రియము, పంతునము, విధినితేవములు, లాటరీ, అకస్మాద్యవ్యలాభము, మొదలగువానివి గురించి వృష్టముగా మానవారీగా వ్రాసిన రు. 1-4-0 లకు మాత్రము వి.పి.గా పంపగలము. (వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకము). దుష్ప్రగ్రహము లేవైన ఉన్నయెడల కాంతిచెయ్య విధానము కూడా తెలుపుదుచేయదనుగును. వివరములు మా పూచీపైని పంపబడును. మేము పంపిన భోగటా నీకు తృప్తిగానుంధని యెడల, వెకము వాపసు చేయబడును. ఒకసారి పరిశీలించుదుడు.

పండిట్ దేవదత్ శాస్త్రి, రాజశ్యామి,

(ఎ. పి. ఎం.) కర్తరపూర్ (ఇ. పి.)

Pt. DEV DUTT SHASHTRI, RAJ JYOTISHI, (A. B. M.) KARTARPUR (E. P.)

యుగసంధి

(6-వ పేజీ తరువాయి)

గాంధీశకం

1947 సం. ఆగస్టు 15 వ తేదీన సర్వజిత నామ సంవత్సర ఆధిక శ్రావణ

బ 14 శుక్రవారం భారతదేశములో స్వరాజ్య స్థాపన జరిగెను. అధినేత హాదా యన్నను సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును ఆనాడు ఆరంభమైనది మన స్వరాజ్యమే. నాడుగేడు కూడ మాటవరుసకు బ్రిటిషురాజుపేరు ఈ దేశములో నాడుకలగనూ యావద్భారత పరిపాలకుని పేరు గవర్నర్ జనరల్ అని వున్నా అట్టి గవర్నర్ జనరల్ భారతీయ ప్రధానమంత్రిచే నూచింపబడినవాడగుటచే, అంగ్లాజాను ఉండే భారతప్రకృతి విరుద్ధ పోవుటచే, ఇచ్చట నుండు పరిపాలకునకు అధిపతి కుండే ప్రాంతం లేక రాజప్రతినిధి అనే పేరు పోవుటచే అంగ్లాజాధికారము నామ మాత్రమే. భారతీయులు స్వంత రాజ్యాంగ పరిపత్తును పెట్టుకుని రాజ్యాంగ చట్టం చేసుకొని ఆంగ్లేయ స్వతంత్ర రాజ్యభూమిలో చేరుట కను, లేదా బయటనే స్వతంత్ర ప్రజాసత్తా ప్రభుత్వముగా నిలుచుటకును, అధికారము కలిగి ఉన్నారు. అంగ్లాసామ్రాజ్య మనే పేరే అంత రించినది. కాబట్టి 15-8-47 న ఏర్పడినది సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమే దాని కర్తవ్యంపన్ని హితమై అనివార్యమై అంతర్గతమై పూర్ణ పరిణామావకాశం స్వతస్సిద్ధముగా గల రాజ్య స్వరూపమై వున్నది.

ఈ స్థితి పూజ్య బాపూజీ స్వయంగాచేసి మనందరిచేత చేయించిన కృషియొక్క ఫలితము; ఆయన దీవించియుండగా మనము పొందిన అత్యున్నతస్థాయి అది. లోకములో ఇతర దేశమున్న ఇట్టి మహాన్నత్యమును అహింసా మార్గాన పొందినట్లు ప్రపంచ చరిత్రలో నిదర్శన మేదియు లేదు. కాన అంతటినుండి నూతన శకము ఆరంభమైనదని ఎంచక తప్పదు. స్వాతంత్ర్య స్థాపనతో నూతన కారంభం చేయుట మనదేశంలో మూూలే. విక్రమ శకం, శాలివాహన శకం, ధర్మరాజు శకం, దీనికి నిదర్శనాలు. మతోద్ధారకులపేర నూతన శకాలు ఆరంభమగుచునే యున్నవి. మోక్షగు శకం, భాగ్యశకం, ఈసా శకం, మహమ్మదుశకం— మొదలగునవి చూస్తూన్నాము. పూజ్య బాపూజీ అటు స్వాతంత్ర్య స్థాపకుడు, ఇటు అహింసా మార్గ ప్రకర్తకుడు కాన ఆయన పేర శక మారంభించుట సంభావ్యమే.

ఈ శకానికి మూడు ముఖ్యతేదీలు కలవు. (1) బాపూజీ మనవావతారమైన 2-10-69... సంవత్సర భాద్రపద బ 18...వారం. (2) ఆయన విశ్వస్వరూపంలో రీనమై విశ్వావతారమైన 30-1-48 సర్వజిత పుష్య బ 24 శుక్ర వారము. (3) శ్వ రాజ్య స్థాపన జరిగిన 15-8-47 ఈ మూటిలో ఆయన కృషిఫలించిన 15 వ ఆగస్టు తేదీ ముఖ్యమని నా తలంపు. నేనీ శక మారంభించిన రోజున రెండవ తేదీన గూర్చి యాజించే అవకాశం లేదు. అందుచేత 15-8-47 తేదీని గాంధీశకంలో ప్రథమవత్సరం ప్రథమమాసం ప్రథమదివసంగా గణించితిని.

నూరుగొనిచుట్టు భూమి తిరుగుటకు 365 రోజుల 11 గంటల పైచిలుకు పట్టుచున్నట్లు ఇప్పుడు నిర్వివాదము. కాన 15-8-47 న మొదలు

పెట్టిన సంవత్సరానికి 365 రోజులు ఉండును. ఈ సంవత్సరమును 12 మాసములుగా పంచితిని. మొదటి నెలకు 35 రోజులను తరువాత 11 నెలలకు 30 రోజుల చొప్పునను విలియ నేయ బడెను. ఈ ఏడు లెక్కచూచునప్పుడు 12 వ నెలలో ఇంకొక రోజు పెంచవలసి వచ్చెను. మొదట్లో ఆ పొరపాటు జరుగనిచో, మొదటి నెలలోనే 36 రోజులు చేర్చేవాడను. ఇట్లు ప్రతి నాలుగవ సంవత్సరం జరుగును. తక్కిన మూడు సంవత్సరాలలో మొదటి నెలకు 35 రోజులే ఉండును. ఈ నెలలకు మనుష్యుల పేర్లు పెట్ట వుండా, సంఖ్యావాచకమునే 1-2-3 వగైరా 12 వరకు వాడియుంటిమి. మన యుగపేర్లు పెట్టుటలో ఒక చిట్క కలదు. కాని దానిని కూడా ఒక విధాన సమర్థించవచ్చును. కాంగ్రెసు 82 వీండ్లు చరిత్రలో కొందరు ప్రముఖులు హెచ్చు ద భాజ అధ్యక్షులు గా నుండిరి.

అట్టివారి పేర్లు ఏ రి యా నెలలకు పెట్ట వచ్చును. 15-8-47 మొదలు 14-8-48 వరకు సంవత్సరానికి వేసిన మాసవాళి దివావలియున్న 15-8-48 మొదలు 14-8-1949వరకు ఉండే దినా వలియున్నా, ఇంధులో మీకు పంపుచున్నాను నా ఉద్దేశ్యంలో కర్తవ్యంగా గాక, కర్మవరంగా చూస్తే శక స్థాపనకన్న ఉత్తమస్మారకచిహ్నం ఇంకొకటి కనబడదు.

30-1-48 తేదీన పూజ్యబాపూజీ సర్వమత సమన్వయానికై సంపూర్ణమైన బలిదానంచేసెను. అది శ్రేష్టమైన రోజే. ఆనాడు శకం ప్రారంభింప వచ్చును. కాని స్వరాజ్యవిపాస గల భారతీ యులకు 15-8-47 ఎక్కడ ఆకర్షకంగా నుండును. జనవరి 30 వ ఒకవిధాన భారతానికి అందులో ముఖ్యముగా హిందువులకు లజ్జాకరమైన దివం. ప్రజాపరిపత్తుచేసే నియమావళికింద ఎన్నుకొనబడిన భారత ప్రజాసత్తా ప్రభుత్వ ప్రభుత్వములు అధికారస్వీకారం చేసిన ఆ పుణ్యదినం మరింత ప్రజారంజకంగా నుండును. కాని 15-8-47 నుండియు 30-1-48 నుండియు ఈ తేదీ చాలా దూర మగును. అప్పటినుండి గాంధీశకం ఆరంభించుట భావ్యంగా తోచదు.

నేను మీ కొకరహస్యం తెలిపెదను. ఏమంటే, పూజ్యబాపూజీ మనమధ్య ఉన్న నాళ్ళు 15-8-47 మొదలు నేను వారికి వ్రాసిన అన్ని ఉత్తరాలలో ఈ గాంధీశకం వ్రాస్తూనే వచ్చాను. అంగ్లాంధ్ర పత్రికలోనూ కూడా ఈ శకస్థాపనను గూర్చి ప్రకటనలు చేసినాను. బాపూజీ వ్రాసిన, వ్రాయించిన ఏ జవాబులోనూ నేనాడినఉత్తమునగూర్చి ఆక్షేపించలేదు. నా నూచనకు వారి ఆమోదం ఉన్నదని ఊహించి నేను సంతోషించినా, కనీసం వారి ఆక్షేపణ లేదని ఆయనను ఎంచవచ్చు. ఇంకొక సంగతికూడా నేను మీకుచెప్పెదను. వినయశ్రమ స్థాపనకు పూజ్యబాపూజీ 23-12-38 తేదీన వచ్చినపుడు, మా నే వారంగ మగు కాపూరులో హరిజన దేవాలయం ప్రవేశించేసి, తిరిగి వచ్చేవేళ, మేము స్థాపించిన విశ్వసందేశము వద్ద కా రాగిపోయి అందులో నెలకొల్పబడిన మహాత్మాగాంధీ విగ్రహమున్న బుద్ధభగవానుని విగ్రహమున్న ఆయన చూచెను. యావత్పూత దేశములో బాపూజీ విగ్రహం అచ్చటనే మెట్ట మొదలు 2-10-31 వ తేదీన స్థాపింపబడెను. గాంధీ ఇర్విక సంది భారత స్వాతంత్ర్య సంగ్రామ ఘట్టములో ప్రథమ ప్రసిద్ధ విజయం గదా. ఆ విగ్రహం గూర్చిగూడా ఆయన ఆక్షేపించి యుండలేదు.

ఈ శకాన్ని గూర్చి గౌరవనీయులగు పండిట్ జనహరిలాల్ కెల్కెతిని. వారినండి జవాబు రాలేదు. ఇచ్చట ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘ సభలోను, ప్రచారకుల సభలోను, ఇతరసభలలోను ఈ శకాన్ని గూర్చి తీర్మానాలు చేయించితిని.

14-8-47 తో పూర్వపు ఇండియా దేశపు లెఖలు తేల్చి 15-7-47 నుండి పాక్షిక భారత పశ్చిమనాలు విడివిడిగా లెక్కలుంచసాగిరి. మా ఆశ్రమం తాలూకు లెక్కలను గూడ 14-8-48 తో పూర్తిచేసి 15-8-47 నుండి వేరు లెక్కలుంచితిని.

భారతదేశమంతా భారతీయులందరు సంతోషించ దగిన నిజమైన స్వరాజ్య విడిదయే. అంతకు ముందు భారతదేశము ఏదో ఒకప్రాంతం, ఏదో ఒక మతం, ఏదో ఒక వంశం, పాలించే రాజ్యంగా ఉండేది. అన్ని ప్రాంతాలును స్వతంత్ర అంతర్భాగాలుగా ఇముడ్చుకుని, యుక్తవయస్కులగు ప్రజ లందరకు హక్కుగల స్వరాజ్య స్థాపన జరిగినది. భారతదేశ చరిత్రలో మొట్టమొదటి దశా శు15-8-47ననే అపూర్వమైన ఈ రోజున నూతనశకం ఆరంభించుట, ఆ స్వరాజ్యమునకు కారకులైన అపూర్వసాధకుడు పూజ్య బాపూజీ పేర శక మారంభించుట సర్వవిధాల సముంజసమే. గాంధీశకం అనేదాని కన్న బాపూశకమంటే మరింత బాగుండునేమో!

నేను 15-8-47 తేదీనుండి ఎవరిపేర లేఖ వ్రాసిన ను ఇంచుమించుగా ఈ శకాన్ని వాడుచునే ఉన్నాను. కాని ఎవరన్న విషయం దీనిని గూర్చి ప్రశ్న వేయలేదు. మీరు ప్రశ్నించి నారగాన ఇదే మంచి తరుణమని తోచి దీని యావత్తు చరిత్ర వ్రాసి పంపుచున్నాను. మనం నేపాగ్రాంలో మర్చిలో కలిసినపుడు దేశభక్త కొండ వెంటటప్పుయ్యారే, దీనిని గూర్చి కార్య నిర్వాహకవర్గ సభలో వలకరించెను. కాని అప్పుడు అది పైకి రాలేదు.

ఇప్పుడు నేను మిమ్ము కొరకొనే దేవునగా, ఈ విషయం తాము సాకల్యంగా పరిశీలించి దీనిని అమలులోనికి తెచ్చుటకు మీరు సర్వవిధముల ప్రయత్నం చేయవలెను.

(శ్రీ కిశోరిలాల్ మహావాలాగారికి వ్రాసిన లేఖకు నకలు.)

శ్రీ గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రి, వినయాశ్రమం.

ప్రతిపదికవిద్య - గ్రామస్థులశ్రద్ధ ఆర్యా!

మదరాసు ప్రభుత్వమువారు గాంధీ మహాత్ముని ముఖ్యాంశమైన, ప్రాతిపదిక విద్యా (బేసిక్) విధానమును రాష్ట్రములో అమలు పరచుటకు చిహ్నముగా, చిత్తూరు జిల్లాలో గ్రామాభివృద్ధి స్కీమును అమలుపరచబడి యుండు, వగిరి ఫిర్కాకు చెందిన ముడివల్లె గ్రామమున, ప్రథమంగా జూలై 28వ తారీఖున ప్రారంభింపజేసిరి.

మన దేశము కొన్ని శతాబ్దములుగా విదేశీ యుల పరిపాలనా కారణమున, విద్యా విషయములో ఇతరదేశములకన్న కడు పీనస్థితిలో నుండుట మన మెరుగనిదికాదు. ఈ దుస్థితి నుండి భారతదేశమును ఉద్ధరించుటకు కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వము కొన్ని నూతన విద్యాభివృద్ధికర మగుపథకములను తయారించి అమలుపరచుటకు తీవ్రముగా కృషి చేయుచుండుట ముదాహమము. ప్రభుత్వ ప్రయత్నముతో పాటు దేశములోని ప్రతి ప్రాథమికపాఠశాలయందును, విద్యార్థుల తల్లి, తండ్రులను శ్రద్ధ వహించవలసి యున్నది.

ఈ ఫిర్కాలోని గ్రామాదుల కంఠటికిని, ఆదర్శపరచుట కుద్దేశింపబడి, ప్రభుత్వముచే స్థాపింపబడిన, యీ ప్రాతిపదిక విద్యా పాఠశాల అభివృద్ధికి గ్రామాదులలోని ప్రతి పౌరుడును శ్రద్ధవహించ వలయునని కోరుచున్నాను.

వల్లూరి. సుబ్రహ్మణ్యం, దామరపాళం.

“ఎంత ఔదార్యం” అన్నాడు అతడు, “ఎంత దగ్గరగా ఉన్నావు, ఎంత అందంగా, ఎంత నవనలాడుతూ, ఎంత స్వచ్ఛంగా... అసహ్య మయిన ఈగదిలో!..... సరే! ఇంకేలవు! చాలాకాలం బ్రతకండి. అదే ముఖ్యమయిన విషయం. తరవాత సమయం వించుకోకుండా చేత నయినంత అసభ్యించండి. చూకారా, ఎంత అసహ్యంగా ఉందో ఈ దృశ్యం. పురుగు వంక నలిగిపోయింది. ఇంకా కొట్టుకుంటుంది. చూకారా, నేను చాలా అనుకున్నాను. ఎన్నో బ్రద్దులు కొట్టాలనుకున్నాను. నేను చచ్చి పోననుకున్నాను. ఎందుకు చచ్చిపోతాను? తీరవల సినవి ఎన్నో సమస్యలున్నాయి, నేను మహామేధా విని. ఇప్పుడా మహామేధావికి విగతిన సమస్య ఏమంటే మగ్గాడగా చచ్చిపోవడం ఎల్లాగ? అని. అది ఎల్లా జరిగినా సరే అట్టే ప్రమాదం లేదనుకొండి..... ఫరవాలేదు. నేను తొక ముడవలనుచూశా లేదు.”

బజర్లో నీళ్ళబంగా కొంతసేపు పడుకుని మంచినీళ్ళతోనం చేతులతో తడుముకున్నాడు. ఆనాసర్గిన్నా తనచేతుల కున్న తొడుగులు తియ్య వుండనే, భయంగా ఊపిరిపిల్చుకుంటూ అత కొంచెం మంచినీరు అందించింది.

“మీరు నన్ను మరిచిపోతారు,” అన్నాడు అతను, “బ్రతకి ఉన్న వాళ్ళకి చచ్చిపోయిన ముప్పి తగిన సమాచరం కాదు. రహస్యదేశం ఎల్లాంటి వ్యక్తిని పోగొట్టుకుంటుందో నని మనాన్న అంటాడు మీతో..... అది అర్థంలేని ముక్క. కాని అతను అన్నది కాదనకండి. పిల్లల్ని ఊరుకోబెట్టడానికి ఏదో ఆటవస్తువు... తెలుసుగా. మా అమ్మ ఎడల దయగా ఉండండి. అల్లాంటి వ్యక్తులు మీ పెద్ద ప్రపంచంలో పట్ట గగలు దీపంపెట్టి వెలికినా కనబడరు..... నా అవసరం రహస్యదేశానికి ఉంది..... లేదు. నా అవసరంలేదు. అయితే దేశానికి ఎవరు అవసరం? జోళ్ళు కుట్టేవాడుకావాలి, కుట్టుపని వాడుకావాలి, కసాయి వాడు... మాంసం కావాలి..... కసాయివాడు..... ఉండండి, కాస్త... భావాలు చెదిరిపోతున్నాయి..... ఇక్కడొక అరణ్యం ఉంది...”

బజర్లో చెయ్యి నుదుటి మీద పెట్టు కున్నాడు.

ఆనా సర్గిన్నా ఇతనిమీద వంగి అంది, “యవ్వనీ వాసిలివ్, నేను ఇక్కడ ఉన్నాను” అతను చటుకుని చెయ్యి తీసివేశాడు. కొంచెం లేచాడు.

“శలవు,” చటుకుని బలంగా అన్నాడు. కళ్ళు ఆఖరుమెరుపు మెరిశాయి. “శలవు... వినండి... ఆనాడు మిమ్మల్ని నేను మద్దు పెట్టు కోలేక పోయాను..... అరిపోతున్న ఈ దీపం మీద చల్లగా మీ ఊపిరి తగలని చచ్చి అరి పోనివ్వండి.....”

ఆనాసర్గిన్నా తన పెదవులు అతని నుదుటి మీద అన్నింది.

“చాలు,” అన్నాడు అతను. మర్నీ తలగడ మీదికి వాలిపోయాడు. “ఇంక... ఏకటి...”

ఆనా సర్గిన్నా మెల్లగా అవతలికి వెళ్లి పోయింది. “ఎల్లా ఉన్నాడో?” వాసిలి ఇవానో విచ్ అలి మెల్లగా అడిగాడు.

“ఇప్పుడే నిద్రపోయాడు,” ఆమె వినిపించి వినిపించుకుండా చెప్పింది. ఆ నిద్రలోనించి మర్నీ బజర్లో మేలుకోలేదు. సాయం కాలానికి పూర్తిగా మగత కట్టింది. మరునాడు అతడు చచ్చిపోయాడు. ఫాదర్ అ లెక్చర్ అతనికి అంత్యసంస్కారాలు చేశాడు. ఆఖరు కాంతి వచనం అయిపోయినప్పుడు, పవిత్రమయిన తెలం అతని గుండెలమీద రాసినప్పుడు, ఒక కన్ను తెరుచుకుంది. ఆ మతప్రవక్త, ఆ ధూపాల, దీపముందు ఆ ప్రతిమ, అన్నీ చూసినప్పుడు మృత్యువు ఆవరిస్తున్న ఆ ముఖమీద భయోత్పాతం విద్యుత్తులాగ ప్రవహించినట్లు అనిపించింది. చివరికి అతని ప్రాణం పోయిన సమయాన్ని, ఇంట్లో రోదనధ్వని పైకి ఉచ్చెత్తుగా లేచిన సమయాన్ని వాసిలి ఇవానో విచ్ ఒక పెద్ద

(22 వ పేజీ చూడుడు)

నారసింహలేఖ్యము
బంగారు చేర్చబడినది. మేహము, విక్కాక, విప్ప
త్తవ, కుక్కనప్లమును హరించి బలమును కాంచి వీర్య
వృద్ధిని కలిగించు వరప్రసాదము—
20 ఖమ్ దబ్బి. రు. 3-4-0 పోస్టేజీ 10 అ.
పి. సి. ఏ. డి.కంపెని. పెరిడేసి-నెల్లూరు జిల్లా
ప్రాంచి : 7 సీనుమొదటి వీధి, మద్రాసు.

ఆర్థిక పారిశ్రామిక వ్యాపార విషయాలు

భారతదేశం స్వతంత్రమైనప్పటినుండి ప్రజలు, ప్రభుత్వము దేశ ఆర్థిక, పారిశ్రామికాభివృద్ధి నుండి తమ దృష్టిని కేంద్రీకరించినారు. ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము, సామాజిక న్యాయము ఏర్పాటు చేయబడి, ప్రజలలో ఆర్థిక తారతమ్యము చాల వరకు తగ్గిపోయినగాని మనము సంపాదించిన రాజకీయస్వాతంత్ర్యమువలన ప్రజలకు ఎట్టి శ్రేయస్సు చేకూరదని కాంగ్రెస్ నాయకులు గుర్తించిరి. ఆర్థికాభివృద్ధికి దేశమంతయు ఏకముఖముగా కృషిచేసి, వీరనంతర్వరలో ఆ లక్ష్యమును సాధించుటకు వీలు గల్గుటకు కాంగ్రెస్ సంస్థను ఇకముందుకూడ సాగించవలె నని అందువలననే వారు నిర్ణయించిరి.

మన దేశపారిశ్రామికాభివృద్ధికి, ఆర్థికాభివృద్ధికి గత 5, 6 సంవత్సరములనుండి అనేక పథకములు, ప్రణాళికలు ఏర్పాటు చేయబడుచున్నవి. రాష్ట్రప్రభుత్వములు తమ ప్రాంతముల సర్వతోముఖాభివృద్ధికి పంచవర్గ, దశవర్గ ప్రణాళికలు తయారుచేసుకున్నవి. కేంద్రప్రభుత్వము, ప్రముఖ పారిశ్రామిక కేంద్రముల అభివృద్ధి పథకములను తయారుచేసిరి. క్రొత్త పరిశ్రమలను స్థాపించటానికి కావలసిన యంత్రసామగ్రికి కూడ, చాలవరకు, ఇప్పటికే ఆర్డర్లు ఇవ్వబడినవి. కాని యంత్రసామగ్రి ఇంతవరకు సప్లయ కావటంలేదు.

స్వతంత్ర భారత ప్రజాప్రభుత్వం అధికారం వశపరచుకొన్నప్పుడు దేశ ఆర్థిక పరిస్థితి ఏ మాత్రము ప్రోత్సాహకరంగా లేకపోవటమేగాక ఆందోళన జనకంగా వుండెను. దేశ ఆహారపరిస్థితి క్లిష్టమై, విదేశాలనుండి దిగుమతులు ఎక్కువ ధరలకు కూడా, చాలినంత దొరకక, ప్రజలలో సగానికి సగంమంది రేషన్ పై ఆధారపడివుండి, రేషన్ 16 ఔన్సులనుండి 8, 10 ఔన్సులకు తగ్గిపోయి, రాష్ట్రాలలో అధికాహార్యైతి ఉద్యమం విఫలమైపోయి, కంట్రాక్ట్ పేకరణ పద్ధతుల వలన ప్రజలలో ఆసంతృప్తి వ్యాపింపజేయుచుండెను. యుద్ధానంతర పరిస్థితుల వలన, కార్మికులు హెచ్చుతీరములు, అదనపు సౌకర్యములు అడుగుట, అందువలన కార్మికులకు యజమానులకు విభేదాలు ఏర్పడి చీటికి మాటికి సమ్మెలు జరిగి, ఉత్పత్తి తగ్గిపోవుచుండుట, దేశంలో ఉపిత్తావు పరవస్తువులన్ని కొరతగా ఉండి, విదేశాలనుండి దిగుమతి చేసుకోవటానికి విదేశ నాణెముల నిలువలు చాల తక్కువగా వుండి, వస్తువుల ధరలపై కంట్రాక్ట్ సరిగా అమలు జరగక, ఉద్యోగులలోను, వ్యాపారస్తులలోను అవినీతికి, బ్లాక్ మార్కెట్ కు దారితీసి, ఒక పెద్ద సమస్యగా పరిణమించెను. పారిశ్రామికాభివృద్ధికి కూడ పథకములు మాత్రమే తయారై వుండి, కావలసిన యంత్రసామగ్రి సరిగా దిగుమతిగాక, స్థాపించిన ఫ్యాక్టరీల నడుపుటకు నిపుణులు దొరకక, రవాణా ఒక సమస్యగా పరిణమించి, 1945 వ సం. కన్న ఉత్పత్తి ఆందోళన జనకముగా పడిపోయి, ఆర్థిక వ్యవహారములన్నీ వంచకాళ్ళకూడాయమై, ఏమాత్రము ఉత్సాహకరంగా లేకుండెను.

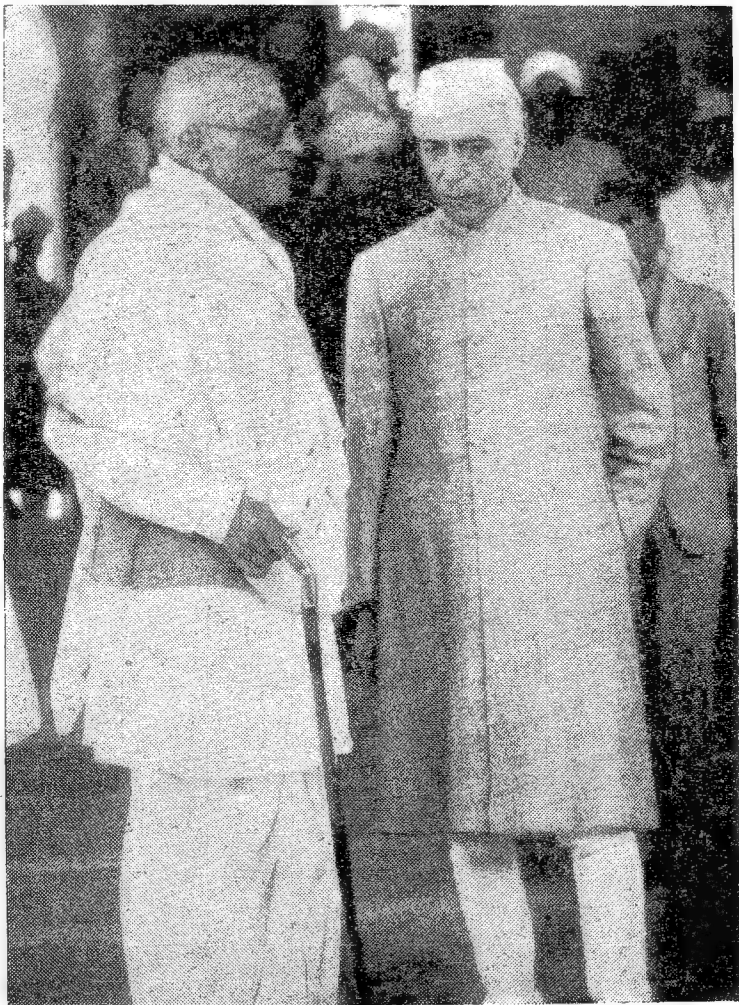
మతసంతోష ఫలితములు

దేశవిభజనవలన దేశ ఆర్థిక సౌకర్యముపై తగ్గిన ఆఘాతమునుండి కొలుకొనుటకు వీలుపడక ముందే, తూర్పు పశ్చిమ వంజాబ్ లో మత సంతోషము ప్రారంభమై, ఆర్థిక పరిస్థితి నిమగ్నత చిందరవందర గావించి, క్రొత్త సమస్యలనేకములు తెచ్చిపెట్టెను. అదృష్టవశాత్తు ఈ కల్లోలము తూర్పు వంజాబ్ రాష్ట్రముతోనే అణచివేయబడుటవల్ల, మన ఆర్థిక వ్యవస్థపై నష్టము కాకుండ వుండి, వెంటనే తిరిగి కొలుకొనుటకు వీలు కలిగినది. కల్లోల సమయమున తూర్పు వంజాబ్ పరిశ్రమలేగాక వ్యవసాయ వ్యవస్థ కూడ నాశనమైపోయినది. వ్యవసాయ పరికరములు, పశువులు, ఇండ్లు నాశనమైపోవుటగాక పంటకూడ విశేషముగా నష్టమై, దేశ ఆహార

స్వతంత్ర భారతదేశంలో ప్రథమ సంవత్సర ఆర్థిక పరిస్థితి సమాక్ష

కొరతను మరింత తీవ్రమైనవైన. దీనికితోడు, కాండికీకులను రక్షణతో తీసుకునివచ్చుటకు, వారికి అన్ని సౌకర్యములు కలిగించుటకు, కాండికీ కిరీటము తేర్చాటు చేయుటకు, తూర్పు వంజాబ్ ప్రభుత్వము అప్పటికింకా సరిగా ఏర్పడలేదు కాబట్టి, కేంద్ర ప్రభుత్వమే ఎక్కువ భారము వహించవలసి వచ్చినది. కాండికీకులకొరకు నవంబరు బడ్జెట్ లో రూ. 22 కోట్లు కేటాయించిరి. ఇందులో చాలాభాగం రూ. 15 కోట్లు ఖర్చయినవి. తాత్కాలిక సౌకర్యము తేర్చరచిన తర్వాత కాండికీకుల పునరావాసమునకు కాళ్ళత ఏర్పాటును గురించి ఆలోచించవలసివచ్చినది. పశ్చిమవంజాబ్ నుండి వచ్చిన ముస్లిం మతర కాండికీకులు అక్కడ వదిలివేసిన భూమి, అస్తులు, వ్యాపారవ్యవహారాలు, ఇక్కడనుంచి

1947 వ సం. అక్టోబరు నెల వాటికి ఆహార పరిస్థితి చాల ఆందోళనకరముగా పరిణమించినది. కొరత రాష్ట్రములలో రెండు వారాలకు సరిపోవు నిలువలుకూడ లేకుండెను. రేషనింగ్ భగ్నమైపోతుందనికూడా భయపడవలసివచ్చెను. కాని, సమయానికి విదేశాలనుండి తగినంత దిగుమతులు జరగటంవల్లను, రాష్ట్రాలలో సేకరణ బాగా జరగటంవల్లనూ పరిస్థితి విషమించకుండా, క్రొత్తపంట వచ్చేవరకూ కాలం గడవ గలిగితిమి. విదేశాలనుండి హారధాన్యాల దిగుమతి చేసుకోవటానికి విదేశ నాణెముల నిలువలన్నీ ఖర్చయిపోతూ, విదేశాలలో ధరలు అనుకూలము పెరుగుతుండటంవల్ల, దిగుమతులు తగ్గించుకొనవలసిన అవుసరం ఏర్పడింది ఆహారధాన్యాలపైన, ఇతర వస్తువులపైన కంట్రాక్ట్ తొలగిస్తే, ధరలు కొంచెం పెరిగినా ఉత్పత్తి

గవర్నర్ జనరల్, ప్రధాని

తగ్గిపోయినవారు వదిలివేసినవాటికంటె ఎన్నో రెట్లు ఎక్కువ. వీరికి పాకిస్థాన్ ప్రభుత్వము నష్టపరిహార మిచ్చే నూచన ఏ కోశానా కనిపించుటలేదు. కాండికీకులు తమతో పూచిక వుల్ల తీసుకుపోవుటకు కూడ పాకిస్థాన్ అధికారులు సమ్మతించలేదు. అందువలన వారికి సర్వసహాయము భారతప్రభుత్వమే చేయవలసి వచ్చినది. వ్యవసాయచాదులగు కాండికీకులకు భూము లిచ్చి, పనిముట్లు, పశువులు కొనుక్కోటానికి కుటుంబానికి రూ. 250 చొప్పున ధన సహాయం చేయటానికి, ఆయా వ్యక్తులలో ప్రతేకించేవారికి రూ. 500 కు మించకుండా ధన సహాయం చేయటానికి రాష్ట్రప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసింది. పెద్దపరిశ్రమలను, భారీ వ్యాపారాన్ని స్థాపించదలచినవారికి ధనసహాయం చేయటానికి ఒక సంస్థను, ఇతర సహాయాలు చేయటానికి ఇంకొక సంస్థను కేంద్రప్రభుత్వం ఏర్పాటుచేసింది. కాండికీకులకు సీరనివాసపు ఏర్పాటు ఇంకా పూర్తికాలేదుగానీ, వీరనంతర్వరలో కాండికీకులందరికీ సీరనివాసపు ఏర్పాటు జరుపవలసిన భారత ప్రభుత్వం కృషి చేస్తున్నది. *

వ్యరగా వృద్ధి అవుతుందని, ధరలు విపరీతంగా పెరుగనివ్వమని పారిశ్రామిక కేంద్రాలు, వర్కసులు హామీయిచ్చినందున కంట్రాక్ట్ తొలగించవలసిందని గాంధీజీ సలహా ఇచ్చారు. ఆహారవపార్థాల సలహా సంఘం కూడా ఇట్టి సలహా ఇచ్చింది. అందువలన క్రమేణా కంట్రాక్ట్ తగ్గించవలసిన నిశ్చయించి మారత ఆహారవిధానాన్ని, కంట్రాక్ట్ విధానాన్ని భారతప్రభుత్వం డిసెంబరు నెల ప్రారంభంలో నిర్ణయించింది. ఈ విధానం ప్రకారం గుడ్ల, మొదలైన ఇతర వస్తువుల ధరలపై కంట్రాక్ట్, రేషన్లు పూర్తిగా తొలగిపోయినవి. ఆహారధాన్యాల ధరలు కొంచెం పెంచి, చాల ప్రాంతాలలో రేషన్ రద్దుచేశారు. క్రమేణా రేషన్ పద్ధతి ఎత్తివేయటానికి నిశ్చయించారు. కాని కంట్రాక్ట్ తొలగించిన తర్వాత, అన్ని వస్తువుల ధరలు విపరీతముగా పెరిగిపోయినవి; ముఖ్యంగా, బట్టలధరలు రెండు మూడు రెట్లుయినవి. వర్తకులు తమ వాగ్దానం భంగంచేసినందున, భారతప్రభుత్వం గుడ్లపై తిరిగి కంట్రాక్ట్ అమలు జరుపవలసి వచ్చింది.

బడ్జెట్

ఇన్ని శిక్షు సమస్యల పెరుక్కంటున్నా, ఇంత కల్లోలం, గందరగోళం జరిగినా భారత దేశ ఆర్థికవ్యవస్థ చెడిపోకపోవటమేగాక సౌభాగ్యంగా వున్నదను విషయం నవంబరు నెలలో అధినేత కాసనసభలో ప్రవేశపెట్టబడిన బడ్జెట్ ఋణాభివృద్ధిచేసింది. కాండికీకులకు సహాయపడటానికి, ఆహారపు సన్నిధిలకు చాలాభాగం రూ. 50 కోట్లు ప్రకటించినా, బడ్జెట్ లో ఎక్కువ కొరతకాలేదు. క్రొత్తపంటలు విధించకుండా, అప్పులు చేయకుండానే, టైగా పాకిస్థాన్ కు ఎన్నో సౌకర్యాలు చేసినా, భారత ఖజానా, ఆర్థిక వ్యవహారములు బాగానే వున్నవని ఈ బడ్జెట్ ధృవపరిచింది. పారిశ్రామికాభివృద్ధికి, పారిశ్రామిక కేంద్రలకు ప్రోత్సాహ వివ్వటానికి గాను పన్నులభారంలో కొన్ని మార్పులు గత మార్చి నెలలో 1948-49 వ సం. బడ్జెట్ ప్రవేశపెట్టినప్పుడు అందులో చేర్చారు.

పారిశ్రామిక విధానం

స్వతంత్ర భారత ప్రభుత్వం అనుసరిస్తున్న పారిశ్రామిక విధానం అతివాడులకు, మితవాదులకు సంతృప్తికరంగా ఉంటుంది, మధ్యమార్గంలో సక్రమమైన పంథాలో వున్నది. కొన్ని ముఖ్యమైన పరిశ్రమలను ప్రభుత్వమే స్థాపించటానికి, ఇతర పరిశ్రమలు ప్రైవేట్ వ్యక్తుల చేతుల్లో చేయబడటానికి వదిలివేయటానికి నిశ్చయించారు. భారతప్రభుత్వ విధానాలు అస్పష్టంగా వుండటంవల్ల తాము అభివృద్ధి కాంక్షక్రమం అమలుజరపలేకుండా వున్నామని పారిశ్రామిక కేంద్రాలు అంతవరకు సాకు చెబుతుండేవారు. భారతప్రభుత్వం తన ఆర్థికవిధానం స్పష్టపరచటంతో, ఆ అనుమానాలు తీరిపోయి, సర్వరమే పారిశ్రామికాభివృద్ధి జరగవలసింది. కాని పారిశ్రామిక కేంద్రాలు ఇట్టి ప్రయత్నాలు తీవ్రంగా చేస్తున్నట్లు కనిపించుటలేదు.

కార్మిక విధానం

స్వతంత్ర భారతప్రభుత్వ కార్మికవిధానం సంతృప్తికరంగా, అభ్యుదయ పంథాలో నడుస్తున్నది. ప్రతి పరిశ్రమ, ప్రతి ఫ్యాక్టరీ మానేజిమెంటులో కార్మికులకు భాగం వుండేతీరాలని, కంపెనీల లాభాలలో కార్మికులకు భాగం పంచిపెట్టాలని ప్రభుత్వం నిశ్చయించింది. ఈ రెండు విధానాలను త్వరలో అమలుజరపటానికి ఏర్పాటు జరిగినవి. కొన్ని పరిశ్రమల నిర్వహణలో కార్మికులకు స్థానం అప్పజేలబడింది. యజమానులకు కార్మికులకు సంభవించే తగాదాలను పరిష్కరించేందుకు మధ్యవర్తి పరిష్కార విధానాన్ని అన్ని రాష్ట్రాలలోను ప్రవేశపెట్టారు. కార్మికులకు కనీసజీతం మధ్యవర్తుల ద్వారా నిర్ణయించటానికి ఒక కాసనము, ప్రమాదాలు తలస్థించినపుడు, జబ్బుచేసినప్పుడు, శ్రీ కార్మికులకు ప్రసవ సమయాన భరణ మిచ్చి, పోషించటానికి, వైద్య సహాయం ఏర్పాటుచేయటానికి 'కార్మికులకు ప్రభుత్వ భీమాబిల్లు', శ్రేత కార్మికులకు ఎల్ల కాలము, నిలుకడగా పని దొరకేటట్లు చేయటానికి ఒక కాసనం అధినేత కాసనసభ బిల్లు చేసింది. వ్యవసాయ కార్మికుల స్థితిగతులను విచారించటానికి ఒక విచారణ సంఘాన్ని వియమించారు.

రిజర్వు బ్యాంకును

ప్రభుత్వపరం చేసికొనుట

రిజర్వు బ్యాంకును, ఇంపీరియల్ బ్యాంకును ప్రభుత్వం వశపరచుకోవటానికి నిశ్చయించారు. భారతదేశ ఖజానా వ్యవహారాలను నిర్వహిస్తూ,

గవర్నర్ క్వెట్

తిన్నెనెగంకు గంటలలో గుణము

ఈశ్వర పార్వతి రాజమండ్రి

రాచరికానికి
తుది సామంతులు

(7 వ పేజీ తరువాయి)

ఆరిక వ్యవహారాలను అదుపులో ఉంచుకోగలిగిన రిజర్వ్ బ్యాంకు, దాని అనుబంధ సంస్థగా వున్న ఇంజనీరింగ్ బ్యాంకు ప్రభుత్వపరంగా వ్యవహరించటం అవసరం. అప్పుడే అవి దేశ ప్రజలం రీకీ నిష్పాక్షికంగా నేడ చేయగలవు.

బ్రిటన్ లో యుద్ధకాలములో మన రిజర్వ్ బ్యాంకు కార్యాలయం పెరిగిన స్థాయిని నిలువలను వాడుకునే విషయమై ఈ సంవత్సరం మూడు ఒడంబడికలు జరిగినవి. మొదటి రెండు కార్యాచరణ ఒడంబడికలు ఆరేనినెలలపాటు అమలులో నున్నతర్వాత క్రాంతగా జరిగిన మూడవ ఒడంబడిక మూడేండ్లకాలమువరకు అమలులో ఉండునట్లు చేసికొనబడినది. ఈ ఒడంబడిక ప్రకారం మనదేశమునకు కావలసిన స్థాయి విడుదలచేయబడుచున్నది. అంతేగాక, విడుదలచేయబడిన స్థాయినిగల మనము వాడలేకపోవుచున్నామని కూడా రుజువుచేసింది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సమావేశాలు

గత సంవత్సరములో రెండు ముఖ్య ఆంధ్రప్రదేశ్ సమావేశాలు మనదేశంలో జరిగినవి. ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యకర్తల సమావేశం ప్రాంతీయ రాజ్యాలు మహాసభ వనంబర నెలలో ముగిసిపోయింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యకర్తల సంస్థ వ్యవసాయ కూలీల స్థితిగతులను విచారించవలసిందిన, ఆసియా నావికల స్థితిగతులను వృద్ధి పరచటానికి కృషిచేయవలసిందిన, ఆసియాలో కార్యకల స్థితిగతులను ప్రశ్నించగల పరిశీలించి, మూచనలు చేయవలసిందిన ఈ సమావేశంలో తీర్మానించారు.

విజ్ఞానాభివృద్ధి ఆసియా, దూరప్రాంత రాజ్యాలు ఆంధ్ర మహాసభ మేనేజరంధములో ఉద్యమించుట జరిగింది. ఈ ప్రాంతాల ఆరిక పారిశ్రామికాభివృద్ధి గురించి ఈ సమావేశంలో ఆలోచించబడినది.

వ్యవసాయ భారతదేశ ఆరిక వ్యవహారాలలో మొచ్చుకోదగిన అభివృద్ధి ఏమీ గతసంవత్సరంలో జరుగకపోయినా, ఆ సంవత్సరంలో ప్రభుత్వం ఎదుర్కొనవలసినవిన్న సమస్యలను జ్ఞాపకం వుంచుకుంటే, సంతృప్తికరంగానే వున్నవని మాత్రం ఒప్పుకోవలసివస్తుంది.

భారతప్రశస్తి

Loahra

UTERINE TONIC

శ్రీల ఆంధ్ర భాగ్యనికే

లోహ్రా

కేసరికుటికం లిమిటెడ్, మద్రాస్

ఒరిస్సా, నైజాం, మియన్పూర్, ఆంధ్రప్రదేశ్, తమిళనాడులకు ఏజెంట్లు.

సీతారామ జనరల్ స్టోర్స్,

ఆంధ్రపరం, సికింద్రాబాద్, బెజవాడ, మద్రాస్

(Jai Hind Publicities)

పాలనము వదులుకోవలసినదని ప్రత్యక్షముయ్యగా—ఒకేపు అధికారంలో తగిన దాన్ని మరొక పునరుద్ధరించు అధికారం భూభాగాన్ని పెంచుకోవటంలో పూర్తి చేసుకొందామని ప్రయత్నిస్తున్నాడు.

ఆ మాటమీద రాజప్రముఖ స్థానానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. రాజప్రముఖ కున్న అధికారాల చట్టబద్ధం చేసేటప్పుడు కన్యకున్నా రాజప్రముఖ అవటంలో విస్తృతమైన భూభాగం మూడ అధికారం సంకలనంజగలదు. చాకచక్యం, ప్రతిభా, పరిగ్గా ఉపయోగించుకొని, తగిన రాజనీతిని, ఉపాయాన్ని, కాళిలాన్ని ప్రదర్శించుకొంటే, మనపటి కన్నా విస్తృతమైన భూభాగం మూడ, తన పర్యాధిపత్యం చిలాయించవచ్చును. దీనికి తోడు, సిఖుల ప్రాబల్యం అక్కడ అధికంగా ఉంది. కాస్త వాళ్ల పూర్వ జ్ఞానాన్ని, సంప్రదాయ అధికారాన్ని వాళ్ల పీఠాచితులనాన్ని, ఇతరుల నన్నీటిని కాస్త సమయించింగా ఉన్నానీ, వెనక ఎంత గొప్పవాళ్లో, ముందికా ఎంత గొప్పవాళ్లు కావచ్చో అన్నీ బోధించి, వాళ్లను ఉరించి, వాళ్లందరూ పూర్తిగా స్వాధీనంలో ఉంచుకొని పెద్ద అండగా చేసుకోవచ్చు.

మహారాజా ఈ మూడవకాళాన్ని పోరజాస్తాడా! కాని ఆయన వివేకశాలి. దూరదృష్టి గలవాడు. నేల విడిచి సామ చేసే రకంగాడు. సిఖులం చే అన్ని రకాల సిఖులూ ఉంటారని ఆయనకు తెలుసు. పోతే ఇక మహారాజాగంధీ చివరి ఆదేశం అన్న బ్రహ్మాండమైన పెద్ద పేరు పెట్టుకొని బయలుదేరిన 'లోకసేనాసంఘం'—దీని పుట్టుపూర్వోత్తరాలూ, ఆయనకు వివరంగానే తెలుసుకున్నాడు! ఈ సంఘం పుట్టుకే, 1948 ఫిబ్రవరి 22 న ఇక దీని అవ్యుత్పాదం, 1948 మార్చి 17 చాకా, హోమ్ మంత్రిగానూ, ఇన్ స్పెక్టరు జనరల్ ఆఫ్ పోలీసుగానూ ఉంటూనచ్చిన కర్మల రథం వీరసింగ్. ఇది తాత్కాలికావసరాలకు పుట్టుకొచ్చిన పార్టీ అని, జనాన్ని నమ్మించటానికి పబ్లిం గడుపుకోటానికి పుట్టిన సంఘమనీ ఎంత వివేకసానుడికైనా అనిపిస్తుంది. ఈ విషయాల మహారాజాకు గమనికలోనే ఉన్నాయి.

ఇక అకాలీలు. పంజాబ్ లో, మతేకమైన రాజకీయ పక్షముగా ఉండటం అకాలీలు చాలించుకొన్నా సంస్థానాలలో మాత్రం ఆ రూపంలోనే వ్యవహరిస్తూవచ్చాయి. తూర్పు పంజాబ్ సంస్థానాలకూ, పశ్చిమ పంజాబ్ సంస్థానాలకూ ప్రతిస్పర్ధలూ, ఒకళ్ళ మీద ఒకళ్ళ ప్రాబల్యం నిక ప్రయత్నించటాలూ అల్లాగే ఉన్నాయి. పోటియాలా మహారాజే గమక, తన మంత్రికలను తనకున్న గొప్ప పలుకుబడిని అన్నిటిని తూర్పు పంజాబ్ పై ఉపయోగించి, పాకా సిఖులీనుకు నాయకుడౌదామని అనుకోవలసివచ్చింది. తన బలాన్ని మంత్రికైతీ అంతా, ముందు తన మనపటి చిన్నరాజ్యంలోనే ప్రయోగించాల్సిఉంటుంది. ఒకవేళ నూటిగా ఈ ప్రభావాలను ప్రయోగించటానికి వీలులేకపోతే, తనకు కావలసిన వాడు ప్రధానమంత్రిగా అయ్యేట్లు చూసి తద్వారా ప్రయోగించవలసి ఉంటుంది.

పోటియాలా తూర్పు పంజాబ్ సంస్థాన కూటమి నాకకు జూలై 15 న కూటమి ప్రధాన పదవి సమస్య, కొండలాగా అడ్డు తగిలింది. అంటే కూటమిలోవారంతా తక్కిన అన్ని విషయాలమీద ఏకాభిప్రాయంలో ఉన్నారని కాదు. కాని సంస్థానకూటమి దర్బారులో, సమిష్టి స్వరూపాన్ని చూపించటానికి తయారు చేసిన అతుకులబంతలో, ప్రధాన మంత్రిత్వ పదవి, అతుకుపడక, తర్వాత ఎప్పుడో మహారాజాగారి మంత్రిపదం తిప్పటంతో గారడీ జరిగినట్లు అతుకు పూర్తయి, ఎరుగని ఏ అభూత వ్యక్తి ప్రధాన మంత్రిగా ప్రత్యక్షమౌతాడనటం తో, ఆ కూటమి విజ్ఞానాభివృద్ధిపానికి భంగం వాటిల్లేటట్లుంది. గోదాలో ఉన్న మూడుపక్షాల్లోకే, కాంగ్రెస్ క్రింద ఇళ్ళు పనిచేస్తున్న ప్రజామండలి ఒకటే అధ్యక్షునిమాట వింటానికి తయారు

రయ్యుండి. 'అకాలీ లా', 'అకాలీ నే వక సంఘము', వారిలో కలిసి రావటానికి ఒప్పుకోలేదు. మొదటివర్గం మాత్రమే తమ నాయకుని ఆదేశానుసారం నడుచుకోటానికి ఒప్పుకొంది. రెండోవర్గం, చివరినిమించడాకా అగి సన్నగా జారుకొంది. ఇక మూడోపక్షం, బర్క్లూగా, 'నాకెప్పుడూ అన్నిటికీ యిష్టమే' ఎక్కితెచ్చినా సరే, అయితే మీరు తెచ్చే ప్రధానిమాత్రం కాంతసింగ్, గ్యాంగ్ సింగ్, ఏక పరఃజిత్ సింగ్ మాత్రం అయి ఉండాలని అంటు మొదలుపెట్టింది.

ఈవిధంగా ఈ పక్షముల మేడ సమయం వచ్చే లక్ష్యం కలిపేయింది. అన్నీ నిర్ణయమయినాకొన్న నిమిషాన్ని, చూసుకొనేటప్పటికీ, ఓ క్రమం, ఓ తీరు లేకుండా ఎక్కడిముక్కలక్కడ చెల్లాచెదరయి పడిపోయిఉన్నాయి.

ఇన్ని క్లిష్టతలతో కూడుకొన్న, ఈ మహా వీరసంస్థానం యొక్క భవిష్యత్తులేమిటి? ఈ కూటమి అధికారంలో ఎక్కువ ఉండాలి అనేది ప్రజలు ఓటింగ్ వ్యవస్థ నిర్ణయించే చాకా ఒక ప్రత్యేక పరిపాలకుని (administrator) అధీనంలో ఉండాలి? ఇప్పటివరకే ఈ నిష్పత్తిలోనే, ఆ ప్రజానిర్ణయంలో కూడా ప్రతి ఫలితం చేట్టుకుంటే ఏం జరగవలసి ఉంటుంది? ప్రభుత్వ నాయకుణ్ణి, మంత్రివర్గం ఎన్నుకోటం, మంత్రివర్గాన్ని కాపనపథ్యాలను ఎన్నుకోటం జరగవలసి ఉంటుందన్నది విడితే. కాని సంస్థానకూటమి విషయం ఏ మవుతుంది? ప్రస్తుతభాంధవ్యాలు ఇల్లాగే ఉంటాయా? లేక పోటియాలా, పశ్చిమాన్ని నార్మల్, మధ్య నిర్వాహ, అటు కొండలలో కందఘడ్, ఇవి వదులుకొని, తూర్పుపంజాబ్ సంస్థానకూటమిలో జేరాలా? లేక హిమాలయ ప్రాంతకూటమిలో జేరుకుండా - లేదా రెండూ, తూర్పు పంజాబ్ కూటమిలోనే జేరిపోతాయా? ఈ విషయంలో చాలా పెద్ద పెద్ద రాజకీయాలు ఎన్నో గర్భిరమయి ఉన్నాయి.

ఈ కుడి సంస్థానప్రభువు, రక్కలు దూలి, కంఠము చీలిగి, స్వంహీనమైన కళ్ళుతో, ఇల్లా రాజప్రముఖగా ఉండటానికి తృప్తిపడక, మళ్ళీ పూర్వపు 'పూర్వీక' పద్ధతిలో తన హోదాను, అధికారాన్ని పెంచుకొనేందుకు ప్రయత్నించుకుండా ఉండేట్లు చూడవలసి ఉంటుంది.

మన అదృష్టంకొద్దీ, ఫోల్ పూరు భరత పూర్ణ జాట్ రాజులు, జోఫ్ పూర్, ఉదయ పూర్ రసపుత్రరాజులు, అందరుకూడా, విడి విడిగానో లేక కలిపి తమతమ స్థానాలను గుర్తించి, చల్ల బడి కూర్చున్నారు. 1946 మే 12 న మంత్రివర్గ రాయబారంవారు మెరుపులాగా చూపించిన ఆకారేఖలు, ఉరుములను మాత్రమే వదిలి, కంటికి, మనస్సుకూ కూడా, కనబడకుండా చూయమయిపోయాయి. ఇంక సిఖుల అధిపత్యం స్థాపనాని పేరాక చూపించగలగతా మని ఈ చివరి సంస్థానాధీశుడు కలలు కన్నాడు. ఆ కలకూడా మాయమయింది నేటి ప్రత్యక్ష పత్యాలను, ఎదుర్కొంటూన్న ప్రత్యక్ష గంభీరసమస్యలను, యథార్థ పరిస్థితులను, చూస్తూ వచ్చాక, కేవలం ఊహాగానాలతోటి, స్వాతికేయ స్వలాభాపేక్షలతోటి ముగ్గుతో కూర్చున్న పిల్లంతా, వివేకాన్నబడి, ఏపద్ధతిలో తమ బాగోగులన్నాయో గ్రహించుకు తీరుతారు.

భారతదేశ అభివృద్ధి కోసం, ప్రతివాళ్లూ, తమ సంకుచిత, సమీపస్థలాభాలను తిప్పువేసుకోటం మని, అందరి మేము ఆలోచించి ప్రపంచం అత్యవసరం.

ఈ చివరిమహారాజుగారు, చాలా స్ఫూరద్రూపి, గంభీరమైన వర్తన కలవాడు. అందగాడు. తియ్యని మాటకారి. కాని మహాభిమాని. నన్నుచెప్పటం కష్టం. అతిజిగిషాపరుడు. తన వట్టిన పట్టు సాధించాలని చూసేవాడు. తనకు అడ్డు తగిలితే సహించలేనివాడు.

ఈయన విశాలదృక్పథాన్ని, విశాలవాదయాన్నీ అలరచుకోవలసినవాడు తప్ప, చిన్న చిన్న మూలలోనూ, అతిస్వల్పస్వార్థవిషయాలను ఆలోచించవలసిన వ్యక్తి గాడు. భారతదేశం ఆయనకు తగిన అవకాశమే ఇయ్యాలిగాని, ఈ రాచరికపు కుడి వ్యక్తి, జాతిపునర్నిర్మాతలలో ప్రత్యేకముగా విలసిల్లుతాడు.

లోకమాన్య తిలక్

(8 వ పేజీ తరువాయి)

చలమైన దీక్షతోనూ ఆయన అలాగే నిలబడ్డాడు. ఆ ధైర్యం, దీక్ష, ఆయన స్వార్థత్యాగం, భారత స్వాతంత్ర్యము వచ్చి తరుకుందన్న ఆయన నమ్మకం—ఇవి చూసి, జనలు సహజంగా ఆయన్ను పూజించసాగారు. అన్ని రాజకీయ పక్షాల నాయకులూకూడా ఆయనకు గౌరవం చూపించుకుండా ఉండలేకపోయారు.

ప్రజావాదయంతో, ఒక కొత్త ఆశను, ఒక కొత్త కైని, ఉత్సాహాన్ని, ఉద్యమాన్ని, ఆయన రేకెత్తించగలిగాడు. ప్రజావాదయంతే అపారమైన ప్రభావం కల్గించుకొని, ప్రజలను తన అనుయాయులను చేసికొనికొని. మహాత్ముని ఆగమనంవరకూ, ఒక దశాబ్దకాలం, భారతదేశ ప్రజావాదయానికింతకూ నాయకుడై ఏకప్రతినిధిత్వం వహించాడు. ఆ యుద్ధమధ్యంలోనే విధి బలియమై ఆయన అనువుల గొంది. ఆ స్థానంలో, ఏ సంరంభమూ లేకుండా, నెమ్మదిగా, నిరాడంబరంగా నిలిచి, ఆయన తర్వాత నాయకుడు, మర్యాదాన్ని స్వాతంత్ర్యముఖంగా నడిపించే యుద్ధంలో, కాంతంగా, నిరంతరమూ అహింసాయుద్ధం పాగిస్తూ దేశానికి స్వాతంత్ర్యం ఇప్పించాడు. తిలక్ స్వాతంత్ర్యంకోసమే జీవించాడు. స్వాతంత్ర్యం కోసమే తన అనువులను విడిచాడు. కాబట్టే నుంచి చిడిత్రేయలు చెప్పినట్లు— "ఈ మహా పురుషుల మృతితో మన కంఠ తీరిన అపారమైన నష్టం కలిగిందో అన్న బాధ కన్పిస్తుంది, ఈ మహాపురుషులు సంపూర్ణంగా మనను విడిచి పోలేదని గుర్తించుకొనటంవల్ల మనం ఉపకాంతి పొందగలము."—

తిలక్ త్యాగము

తిలక్ తన సర్వస్వాన్ని దేశానికి త్యాగంచేసి వైచి, దుర్భరచారిద్ర్యంలో, కష్టాలలో తన జీవితం గడిపాడు. పూర్వ చారిత్రిజ్ఞానంతో, ఆ జ్ఞానశీత్రంతో, ఒకనాడు సర్వ సంస్కృతులకు భారతభూమి జన్మభూమిగా ఉన్నవిషయం ఆయన చూడగలిగాడు. మళ్ళీ ప్రపంచజాతులలో తన మర్యాదానికి ఆ గౌరవస్థానం ఇప్పించాలని ఆయన ఆత్మ పరిరక్షించింది. ప్రతిభా యుక్తుడై ఆయన జన్మించాడు దేశాన్ని ఉత్తేజిత మొనర్చవలసినట్లు ఉత్కృష్ట కాంక్ష కలాపంకోసం కారణజన్ముడై జన్మించాడు. తన దేశానికి స్వాతంత్ర్యము గౌరవము చేకూర్చాలనే ఉన్నతాశయాలు, ఆయన్ను మహాకార్యాలకు ప్రేరేపించి, రాక్షస సమయం కైని ఆయనకు చేకూర్చాయి. తిలక్ సమకాలికులలో తిలక్ అంతటి వక్త లేడు. "స్వయం సేవ", "స్వసామర్థ్యము" మాత్రాలను భారతజాతికి ఆయన నేర్పాడు. సర్వము త్యాగముచేసి, కష్ట జీవనం సహించటం ఆయన జాతికి నేర్పాడు. 1922 లో అహమ్మదాబాద్ నెమ్మన్న జడ్జి బ్రూమ్ ఫిల్డ్, మహాత్మాగాంధీపై నేరాన్ని విచారిస్తూ, తిలక్ పేరతో గాంధీపేరును జోడించి నప్పుడు మహాత్ముడిలా అన్నాడు. "బాలంగా ధర్ తిలక్ 'విచారణ'ను స్వృతికి తెచ్చినందున మీరు నన్ను గౌరవించారు. ఆయన పేరుతో నాపేరు జోడించటం నాకు మహాగౌరవము సమకూర్చుటమని అత్యధికానంద పూరితుడనయినని సగర్వంగా చెప్పుకొంటున్నాను."

దేశవిభజనను, పాకిస్తాన్ స్థాపనము, కొంత విషయాన్ని సమకూర్చినప్పటికీ, ఈనాడు తిలక్ స్వప్నము యథార్థస్వరూప మందుకొన్నది.

దేశవిభజనకు మనం ఒప్పుకొన్నా ఆ విభజనలోనే అనుభూతమై రాగల కష్టాల బీజాలు ఉన్నాయి. అందుకని ఈనాడు మనమందరూ, బాలంగాధర్ తిలక్ దృఢవిశ్వాసాన్ని, సాహసాన్ని, అనంతరదేశ సేవాపరుబుదీని మనస్సుకు తెచ్చుకొని, దృఢమనస్కులమై, దేశసేవాపరులమై, సాహసంతో, మన ప్రభుత్వమునకూ, మన జాతికి, అండగా నిలువలెనని నిశ్చయించుకోవాలి. ఎంతటి త్యాగానికైనా సిద్ధపడి, మళ్ళీ పరాక్రమణులకు తా వీయకుండా, మన స్వాతంత్ర్యాన్ని రక్షించుకోవాలి. ఇదే మనము తిలక్ మహాశయనికి నిర్దించగల స్మారక చిహ్నము!

యుగసంధి

(19-వ పేజీ తరువాయి)

ఉద్రేకానికి వశమయిపోయాడు. "నే నవల తిరగ బడవలసింది," అతను గొంతు బొంగురుపోయేట్లు అరిచాడు. అతని ముఖం ఉబ్బింది, వికృతంగా అయిపోయింది. పిడికిలి బిగించి గాలిలో ఎవరినో ఉద్దేశించి భయపెడుతున్నట్లు— "నే నింక ఊరుకోను, నే నింక ఆగను." కాని అరిచా వాసీవా కన్నీళ్ళతో వచ్చి అతని మెడమీద వారింది. ఇద్దరూ నేలమీదికి వాలిపోయారు. "ఒకరిపక్కన ఒకరు," అని మామూలు తరువాత కక్కిన సేవకులతో చెప్పింది, "పాపం, వాళ్ళ తలలు వాలిపోయాయి, ఎండకలిగిన మేక పిల్లలాగ....."

కాని మధ్యాహ్నపు తేడ వేడి క్రమంగా తగ్గుతుంది. తరువాత సాయంకాలం వస్తుంది. రాత్రి పడుతుంది. ఆ తరువాత కడతొ ఓచాళ్ళ ఆకరణ్యం ఉంది—అక్కడ బరు చక్క అలిసిపోయిన హృదయాలు మధురమయిన నిద్రలో మెదురుచి పోతాయి...

౨౯

అగ్రశలలు గడిచిపోయాయి. తెల్లటి కీతువు వచ్చింది. మబ్బులేని క్రూరమయిన కదలికలేని పొగమంచులతో, ఒత్తుగా తెల్లగా పరుచుకొనే దూది మంచులతో, చెట్లమీద సురగలతో, పాలి పోయిన నీలకాశంతో, పొగ గొట్టాల్లోనించి జడలా అల్లుకునే పొగలతో, ఒక తీగం తెరిచే సరికి ఇంటి గుమ్మలలోనించి వచ్చే ఆవిరితో, నవనలూడే ముఖాలతో, చలివల్ల తపతప నడిచి పోయే గుర్రాల డెక్కల చవ్వడతో—జనవరి నెలలో ఒక పక్షం గడిచి సాయంత్రం ఆసన్నమయింది. కడలికలేని ఆ గాలిలో సాయంకాలపు చలి మరి చురుకుగా ఉంది. మసగ కమ్మిన సూర్యాస్తమయం అంతకంతకీ మాసి పోతోంది. మెరిసోలో పెద్ద ఇంట్లో కిటికీలలో దీపాలు వెలుగుతున్నాయి. ఫ్రోకోఫిన్ నల్లటి పొట్టికొలు తొడుక్కుని, తెల్లటి తొడుగులు చేతులకు తొడుక్కుని అతి గంభీరంగా ఏడుగురికి బలమీద వడన చేశాడు. ఒకవారం రోజుల క్రితం, ఒక పల్లెటూరి చర్చిలో రెండు వివాహాలు నిరాడంబరంగా జరిగిపోయాయి—చివరికి సాక్షులకూడా తేకుండా. ఆర్కాడీ కాట్యూల వివాహం ఒకటి. నికోలె పెట్రోవిచ్ ఫెసిచ్చాల్ వివాహం ఒకటి. ఈనాడు నికోలె పెట్రోవిచ్ తన అన్నగారికి పిడోగ్లూ విందు ఇస్తున్నాడు. అతను మాస్కో ఏడో పనిమీద వెడుతున్నాడు. ఆ శుభకార్యాలు అయిపోయిన వెంటనే ఆనాసోవా కూడా మాస్కో వెళ్లి పోయింది. వెళ్ళిపోయే ముందు ఆమె వధూవరులకు చక్కని బహుమతులు ఇచ్చింది.

సరిగ్గా మూడుగంటలవేళ ఆందరూ బల్ల దగ్గరకు చేతుకున్నారు. మిట్ట్యానకూడా కూర్చోబట్టారు. అతనితోకూడా తెల్లటి బ్రాఫీ పెట్టుకున్న ఒక బాడీకూడా తయారయింది. పావెల్ పెట్రోవిచ్ కాట్యూ ఫెసిచ్చాల్ మధ్య కూర్చున్నాడు. 'భర్తలు' ఇద్దరూ భార్యల పక్కన కూర్చున్నారు. మనస్సేపాటులు ఇప్పుడు కొంచెం మారారు, వెనకటికంటే ఆందరూ తుప్తిగా బలంగా ఉన్నట్లు కనబడుతున్నారు. ఒక్క పావెల్ పెట్రోవిచ్ మట్టుకు పల్చబడి పోయాడు. దిద్ది తీర్చిన అతని వర్చుస్కు ఈ మార్పు ఒక వింత గౌరవాన్ని ఆపాదించింది.

ఫెసిచ్చాల్ కూడా కొంత మారింది. కొత్త నిల్లు గౌనులో, విశాలమయిన ముఖమల్ ఆచ్చాదన జుట్టుకి కప్పకుని, మెడకు బంగారు గొలుసు వేసుకుని అడ్లవాన్ని చంపే నికై తన్యంతో; తనయెడల, తన చుట్టూ ఉన్నవారి యెడల గౌరవాన్ని ప్రదర్శిస్తూ కూర్చుంది. ఆమె చిరునవ్వులో ఒక భావం చూచాయగా వ్యక్తమవుతోంది, "క్షమించండి, నాకప్పు ఏమీ లేదు." ఆమె ఒక్కటే కాదు, ఆందరూ అలాగే చిరునవ్వు నవ్వుతున్నారు—క్షమార్పణ తూర్వకంగా. ఆందరూ కొంచెం ఆసంద్యంగా కొంచెం వివాదంగా ఉన్నారు. నిజానికి ఆందరూ మనస్సులో నుఖంగా ఉన్నారు. కులాసాగా ఒకరి అవసరాలను ఇంకొకరు కనుక్కున్నారు; అమాయకమయిన ఒక ప్రహస

నంలో పాత్రల్లాగ. కాట్యూ ఒక తెమట్టుకు చిత్త వైర్యాన్ని నిలబెట్టుకుంది. ఆమె ఆత్మవిశ్వాసం ఆమె మామూలు సే వ్యక్తమవుతోంది. నికోలె పెట్రోవిచ్ ఆమె అంటే అమితమయిన అనురాగం ఏర్పడింది. భోజనం అయిపోయిన తరువాత అతను తేచి చేతిలో చిన్న మధుపాత్ర పుచ్చుకుని పావెల్ వేపు తిరిగాడు.

"నువ్వు మా దగ్గరనించి వెళ్ళిపోతున్నావు, అన్నయ్యా!" అతను ప్రారంభించాడు, "ఆటే కాలం మమ్మల్ని వదిలి ఉండవని మా వ్యభిచారం. అయినా నేను పడే ఆ వేదన నేను...మేము... నేనెంత...మేమెంత...అంటే, ఆసలు బాధ ఏమంటే, మన కవ్వరికి ఉపన్యాసాలు చెప్పడం రాదు. ఆర్కాడీ నువ్వు చెప్పు."

"వద్దు నాన్నా, నేను అనుకోలేదు."

"ఇంక నేనే నీమిటి బాగా తయారయిన వాడిని! అన్నయ్యా! ఒక్కటే అంటాను. మమ్మల్ని అందరినీ కాగలిచుకుని వెళ్ళిపో. నువ్వు నుఖంగా ఉండాలి. తొందరగా మళ్ళి తిరిగిరావాలి"

పావెల్ పెట్రోవిచ్ అందరినీ మద్దుపెట్టుకున్నాడు, మిట్ట్యానకూడా. ఫెసిచ్చాల్ చేతిని కూడా పెదవులకు ఆన్పాడు. ఆమె కొక చెయ్యి అందివ్వడం బాగా చేతకాలేదు. నింపిన మధుపాత్ర మళ్ళి కాగి చేసి దీర్ఘంగా నిట్టూర్పుతూ అతను అన్నాడు, "మీ రందరూ నుఖంగా వుండాలి; కలవు" ఈ ఆంగ్ల వ్యక్తిగా కలవు తీసుకోవాల్సి ఎవరూ గుర్తించలేదు కాని అందరి హృదయాలూ ద్రవించాయి.

"బజర్ వో జ్వావకారం," అని మెల్లగా కాట్యూ తన భర్త చేతిలో అంది మధుపాత్ర పైకి ఎత్తుతూ. ఆర్కాడీ హృదయతూర్వకంగా ఆమె చేతిని నొక్కాడు అది గ్రహించి. కాని ఇది గట్టిగా పైకి అనడానికి అతనికి సాహసం లేకపోయింది.

ఇంక ఆఖరికి వచ్చాం, అవునా? అయితే కొందరు పాఠకులకు మేము ప్రవేశపెట్టిన క్రతి పాత్ర వర్తమానంలో, నడనూన్న వర్తమానంలో ఎల్లా ఉండో తెలుసుకోవాలని కుతూహలం ఉండొచ్చు. అది తీర్చడానికి మేం సిద్ధంగా ఉన్నాం.

ఆనాసోవా ఈ మధ్య పెళ్ళి చేసుకుంది—ప్రేమించికొడు, అనుకూల్యాన్ని గర్హించి. వరుడు రష్యాదేశానికి భావి నేత కాదనివాడు. తెలివయినవాడు, న్యాయవాది, లోకపరిజ్ఞానం ఉన్నవాడు, స్వార్థం ఉన్నవాడు, మంచి ధారాళంగా మాట్లాడగలడు—ఇంకా యోవనం గడిచిపోలేదు అతనికి. మంచి స్వభావంకలవాడు. ఉద్రేకం ఎరగని చల్లని మంచువంటి హృదయం కలవాడు. వారిద్దరూ బాగా కలిసిమెలిసి కాపురం చేస్తున్నారు. బహుశా అల్లా జీవితా సౌఖ్యాన్ని కూడా పొందగలుగుతారు...బహుశా ప్రేమను కూడా. క—రాజకుమారి చనిపోయింది. ఆరోజునే ఆమెను అందరూ సురచిపోయారు. కిర్పనోవ్ లు తండ్రి కొడుకు తిద్దరూ మెరిసోలోనే ఉన్నారు. వారి అదృష్టం తిరగబడింది. ఆర్కాడీ జమివ్యవహారాలు అతిశీర్షగా చూస్తున్నాడు. కమతం మీద మంచి ఆదాయమే వస్తోంది సంఘ పునర్నిర్మాణానికి నికోలె పెట్రోవిచ్ మధ్యవర్తి లతో ఒకడుగా వేరారు ప్రభుత్వంవారు. అతడు తన కీర్తికొద్దీ వనిచేస్తున్నాడు. అతడు జిల్లా అంతటా ఎప్పుడూ తిరుగుతూనే ఉంటాడు. పెద్ద పెద్ద ఉపన్యాసాలు ఇస్తాడు. (అతను చెప్పేది ఒకటే విషయం, రైతుకి "విషయాలు భోధ పడాలి," అంటే దాని అర్థం, అనేకసార్లు ఒకే విషయాన్ని పునర్వ్యవహారం ద్వారా ఆతన్ని ఆ విషయంతో అంగీకరించేట్లు చేయాలి.) అయితే నిజానికి ఆతనం పై చైతరహా వారికి సంకల్పితేదు—వారు అభ్యుదయం అనే మాటను చిత్రంగా ఉచ్చరిస్తారు (ఫెంచివారు వారి అభిప్రాయంలో ఎల్లా ఉచ్చరిస్తారో అల్లాగ). సంస్కారం లేని క్రిందితరహా జనానికి సంకల్పితేదు—వారికి ఈ పాడు 'అభ్యుదయం' అంటే ఆసలు పడదు. రెండు పక్షాలకూడా అతడు అతి మెత్తగా కనిపిస్తాడు. కాటెరీనా సర్గిన్నాకు ఒక కొడుకు—చిన్ననికోలె, మిట్ట్యాగ బగవా వరుగుతుతాడు, ధారాళంగా మాట్లాడతాడు.

ఫెసిచ్చాల్, అంటే ఫెసిచ్చాల్ గోలేవా, తన భర్త, కొడుకు తరవాత కోడలిని ప్రేమించినట్లు ఇంకెవరినీ ప్రేమించదు. ఆమె పియానో దగ్గర కూర్చుని వాయిస్తోంటే కులాసాగా రోజులు రోజులు ఆమె పక్కన గడిపి వేస్తూంది. పీటర్స్ బుర్గించి ఒక ముక్క. అతనికి మూర్త్యమూ, గౌరవమూ ఎక్కువ అవడంవల్ల చాలా కర్రబారి పోయాడు. కాని అతనికి పెళ్ళయింది. భార్య ద్వారా కట్టుంకూడా బాగా వచ్చింది. ఆ ఊళ్లో తోటమాలి కూతురు ఆమె. ఆమె గడియారాలు లేవనే కారణంగా ఇద్దరు మంచి వరులను వదలి—పీటర్స్ గడియారమే కాదు, దూడ చర్మంతో కుట్టిన జోళ్ళ కూడా ఉన్నాయి.

డ్రెస్ డెజ్ లో బ్రూల్ భవనంలో నాగరకులంతా వాహ్యరికి వెళ్ళే నాలుగు అయిదు గంటల మధ్య మితు ఒక విధం ఏ క్ల ముసలిమనిషి కనిపిస్తాడు. దగ్గరలో బాధపడుతున్నట్లు కనిపిస్తాడు. తల తూర్చి గా నెరిసిపోయింది, అద్భుతమయిన దుస్తులు వేసుకుంటాడు. ఆ దుస్తుల తరహా ఎంతోకాలం నాగరకలోకంలో మదనవాళ్ళకిగాని రాదు. అతను పావెల్ పెట్రోవిచ్. అతను మాస్కోనించి దేవోగ్యం కోసం పరదేశాలకు వెళ్ళాడు. చివరికి డ్రెస్ డెజ్ లో ఆవాసం స్థిరపరుచుకున్నాడు. అక్కడ ఇంగ్లీషు వారికి నూ, రష్యానించి వచ్చిన యాత్రికులతోనూ కలిసిమెలిసి తిరుగుతూంటాడు. ఇంగ్లీషువారితో నిరాడంబరంగా సహజంగా, అయినా గౌరవంతో మనులుతాడు. అతన్ని చూస్తే వారికి విసుగెత్తుతుంది. కాని 'అసలయిన పెద్దమనిషిగా' అతన్ని గౌరవిస్తారు. రష్యాదేశీయులతో మాత్రం అతను చాలా స్నేచ్ఛగా ఉంటాడు. తన చిరాకు నంతనే వ్యక్తపరుస్తాడు, తనను గురించి తనే వేళాకోళం చేసుకుంటాడు కాని అది చాలా చమత్కార, తేలికగా, యదాలాపంగా చేస్తాడు. ఆతని విశ్వాసాలన్నీ స్టావోఫిల్ తత్వానికి చెందినవి—ఎక్కువ ఉన్నతస్థాయిలో ఆవిశ్వాసాలండడం ఒక విశిష్టతగా పరిగణిస్తారు. అతడు రష్యన్ భాషలో ఏదీ చదవడు. కాని అతని వ్రాత బల్ల మీద రైతులుపయోగించే జోళ్ళను పోలిన ఒక పెండి విగ్రహం ఉంది. యాత్రికులు తరుచు అతని వెంట పడుతుంటారు. మాట్స్యి ఇవిచ్ కొల్యాజిక్, ప్రస్తుతం ప్రభుత్వ వ్యతిరేక పక్షంలో ఉండి, మంచి రీతిగా అతన్ని చూడడానికి వచ్చాడు. ఇంక ఆ దేశీయులు—వారితో అతను అసలు కలవడు—అతి ముందు ఊరేక మోకరిస్తూ ఉంటారు. నాటకాలలోకి, రాజభవనంలోకి 'డెర్ పార్ బారక్ వాక్' కిర్పనావోంత నువ్వుగా టిక్కెట్లు ఇంకెవరికీ దొరకవు. అతను చెయ్యగలిగిన పనులన్నీ మంచి హృదయంతో చేస్తాడు. ఇంకాకూడా కాస్త ఈ లోకంలో అతను ఏడో కడలిక కలిగిస్తూనే ఉంటాడు. వెనక ఎప్పుడో సమాజంలో పెద్ద సింహం లాగ మెలగిన రోజులు తూర్చిగా వృధాఅయిపోలేదు. కాని అతని జీవితం, భారంగా ఉంది... ఎంత భారంగా ఉందో నిజంగా అతనికికూడా తెలియదు. అక్కడి రష్యన్ చర్చిలో అతన్ని చూస్తే తెలుస్తుంది. ఒక మూల గోడకు చేర్చబడి అతను ఏడో ఆలోచనలో మునిగిపోతాడు. పెదవులు గట్టిగా బిగించి కదలకుండానే గుండెమీద చేత్తో నిలవ గుర్తు కేసుకుంటాడు.

కుక్షి కలికూడా పరదేశాలకు వెళ్ళింది. ఇప్పుడు హీడెల్ బర్గ్ లో ఉంది. ఇప్పుడు ఆమె చదువుకున్నది ప్రకృతి శాస్త్రంకాదు, గృహ నిర్మాణ శాస్త్రం—ఆ శాస్త్రంలో, ఏడో కొత్త మాత్రాలు కొన్ని కనిపెట్టినట్లు ఆమె చెబుతుంది. ఇంకా ఆమె విద్యార్థులతో కలిసి మెలిసి తిరుగుతుంటుంది; ముఖ్యంగా ప్రకృతి రసాయన శాస్త్రాలు చదివే రష్యన్ విద్యార్థులతో. అల్లుడివారు హీడెల్ బర్గ్ లో చాలామంది ఉన్నారు. మొట్టమొదట వారి భావాలలో ఉన్న నిజాయితీని చూసి అమాయకులయిన జర్మన్ శాస్త్రజ్ఞులు ఆశ్చర్యపడిపోతారు. తరవాత వారి చేతకానితనం, సోమరితనంచూసి ఆ శాస్త్రజ్ఞులే మరింత ఆశ్చర్యపడుతారు. ప్రాణవాయువుకి నల్లజనికీ గల భేదమయినా ఎరగని ఇద్దరు అల్లాంటి రసాయన శాస్త్ర విద్యార్థులతో సిట్సికోవ్ పీటర్సుబర్గ్

లో తిరుగు తుంటాడు. వారికి వెక్కిరించే ఎక్కువ, స్వాభిమానం ఎక్కువ. అతను ఇంక గొప్పవాడు కావడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాడు. బజర్ వో కప్పిని తనుగా కొనసాగిస్తూన్నట్లు అతని విశ్వాసం. ఎవరో ఆతన్ని పట్టుకుని కొట్టారని ఒకభాష ఉంది; కాని అతను కనీ తీర్పు తున్నాడు. ఎవరికీ తెలియని ఒక పత్రికలో, ఎవరికీ కనబడని ఒక మూల అతను ఒక వ్యాసం ప్రచురించాడు. అందులో తనను కొట్టినవాడు వట్టి పిరికిపండ్ అని నూచించాడు. ఈ పద్ధతిని అతను అవమాన్యం అంటాడు. అతని తండ్రి వెనకటిలాగే అతన్ని తిడుతుంటాడు, అతని భార్య అతన్ని వట్టి మూరునిగా చూస్తుంది... ఒక సారస్వత వేత్తగా.

రష్యాలో ఎక్కడో ఒక మూల ఒక చిన్న వల్లెలో ఒక కృతానం ఉంది. మన కృతానాలన్నీటిలాగే అది చాలా జీర్ణావస్థలో ఉంది. చుట్టూ తవ్వివ గోతుల్లో ఒత్తుగా గడ్డి మెలిచి పోయింది. కర్రనిలువలు కింద పడిపోయి పుచ్చి పోతున్నాయి. రాతి పలకలన్నీ కడికి పోయాయి—ఎవరో చెనుకనుని వాటిని తోస్తూన్నట్లు. రెండు మూడు ఆకులు రాతిన చెట్లు కొద్దిగా నీడను ప్రసాదిస్తాయి. నిరాశూలంగా ఆ గోరీల మధ్య గొర్రెలు సంచరిస్తుంటాయి.....కాని వాటిలో ఒక గోరీ ఉంది. నుసి పి తాకనిది, జంతువు తొక్కినది. ఒక్క పక్షులు మాత్రం ఉడయాన్నే దానిమీద వాలి పాట పాడతాయి. చుట్టూ ఇవవడం చుట్టి ఉంది. రెండు పక్కలా లేత ఫర్ చెట్లు పాలి ఉన్నాయి. యవ్ గనీ బజర్ వోని అందులో పాలి పెట్టారు. ఆటే దూరంగా లేని వల్లెలోంచి, తరుచు, చాలా చిక్కి కల్యాలుయిపోయిన ఇద్దరు వృద్ధులు—భార్యభర్తలు అక్కడికి వస్తుంటారు. ఒక రీమీద ఒకరు ఆనుకుంటూ, బరువుగా నడుస్తూ వస్తారు. ఇవవ ఊడ దగ్గరకు వచ్చి అక్కడ మోకరిస్తారు. చాలాసేపు గాఢంగా కన్నీడు కార్చుతారు. ఆవేదన పడతారు, నిశ్చయమైన ఆ రాతి పలక వేపు తడికథానంగా చూస్తారు. ఆ రాతి పలక కింద తను పుట్టుకున్నాడు. ఏడో ఒకటి రెండు మాటలు మాట్లాడుకుంటారు. రాతి పలకమీద దుమ్ము దులుపుతారు. వంగిపోయిన ఫర్ చెట్లు కొమ్మను సరిచేస్తారు. ప్రార్థిస్తారు. ఆ ప్రదేశాన్నించి వారు ఒక పట్టాన్ని తెంచుకొని వెళ్ళిపోతారు. ఇక్కడ వారికి తమ కొడుకు దగ్గరగా ఉన్నట్లు ఉంటుంది.....అతనికి సంబంధించిన స్మృతులకు దగ్గరగా ఉన్నట్లు... ..వారి కన్నీరు, వారి ప్రార్థనలు, అవన్నీ నిష్ఫలమేనా? ప్రేమ, దివ్యమయిన ప్రేమ, గాఢమయిన ప్రేమ చివరకి క్షిప్తమయినదేనా? అట్టే! కాదు! ఆ గోరీలో విశ్రేమిస్తూన్న ప్రాణి ఎంత తీరమయినదయినా, ఎన్నికాని వనలు చేసినా, ఎంత తేలికగా జీవించినా, ఆ గోరీ మీద మెలిచిన పువ్వులు అమాయకమయిన దృక్పథంతో మనవేపు ప్రకాశంగా చూస్తాయి. నిశ్చేతనమయిన మార్పు లేని కాంతి, ప్రకృతికి సహజమయిన ఆ మహాప్రకాశాని గురించే కాదు; ఆ పువ్వులు నిరంతరము జరుగుతుండే పరస్పర కైరధ్యాల సమన్వయాన్ని చాటుతాయి, జీవితంయొక్క అనంతత్వాన్ని చాటుతాయి.

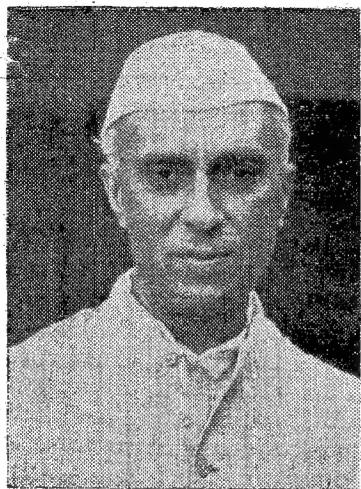
నెరసిన వెంటుకల ఔషధము

రంగు పూయనక్కరలేదు. అయిర్వేదచికిత్స. తెల్లని, రంగును మార్చి కాళ్ళరముగా వెంట్రుకలకు వలపు విచ్చును గుణం కానిదో, కణ్ణు వావను చేయబడును. తెలుపు కొంచెమైయిందైన దూ.2.0.0; మధ్యరకమైయిందైన దూ 3.0.0; పూర్తిగాయిందైన 5.0.0.

గమనింపు:— ఇది మెదడుకు కంటికి మంచి ఔషధ విచ్చు ఔషధము.

Kesh Ranjan Aushadhalaya,
M. 63. P. O. Ranigani (Burdwan.)

స్వేతం త్రభారత యోద్రప్రభుత్వ మంత్రివర్గము.

జహ్వార్ లాల్ సెక్రూవా . .

సర్దార్ వల్లభాయీపటేలు

ಜಯರಾಂದಾಸ್ ದಾಲ್‌ ರಾಮ್

మూలానా అమెరికలాం అజాద్

జాన్ మత్తాయ్

స్మార్ట్ బల్-డేవ్ సింగ్

జగ్ జీవన రామ్

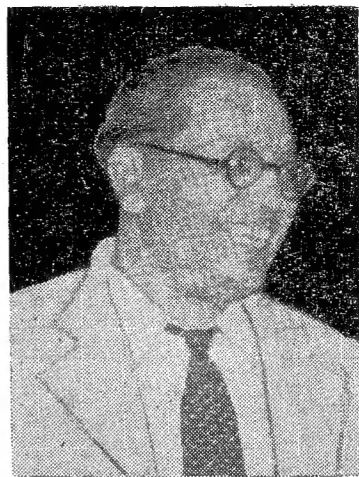
మోహన్‌లాల్ సక్సేనా

రాశి అహమ్మద్ కిద్వాయ్

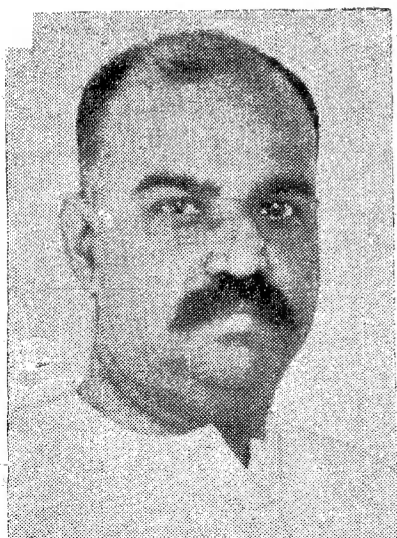
శ్రీమతి రాజకుమారి అమృత్ కౌర్

డా. అంబేద్కరు

ఆర్. కె. పద్మగం శెట్టి

డా. శ్యామ్ ప్రసాద్ ముఖర్జీ

ಯ. ನ. ವಿ. ಗಾಡ್ಕಿಲ್

ಕೆ. ಸಿ. ನಿಯೋಗಿ

ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್

గాంధీ మహాత్మని

ఆత్మకథ

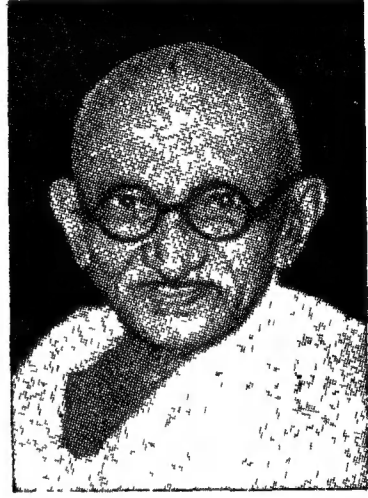
ప్రథమ ద్వితీయ సంపుటములు

[చతుర్థముద్రణము]

శతావధాని వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారి అనువాదము
ద్వితీయ సంపుటము తయారై ఉన్నది త్వరపడుడు
ఖద్దరు బైండు

ప్రతిసంపుటము పోస్టేజితో సహా వెల రూ. 5-9-0

ఒకేసారి 2 సంపుటములు పోస్టేజితో రూ. 10-12-0

శ్రీమద్భగవద్గీత

వ్యాఖ్యాత: శ్రీకాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు

ఐదవ ముద్రణము

సంస్కృతమూలము, తెలుగున టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ

వివరణములు గల 400 పుటల గ్రంథము. గీతాధ్యయన

పరులకు మిక్కిలి ఉపయుక్తమైనది.

ఖద్దరు బైండు

వెల రూ. 4-0-0 లు.

తపాలాఖర్చు రూ. 0-9-0.

పోస్టువాక్కు 212,

ఆంధ్రగ్రంథమాల

మదరాసు 1.

ఆంధ్రవిజ్ఞానసర్వస్వము

ప్రథమ ద్వితీయ సంపుటములు

ప్రథమ సంపుటమునందు డిమియా ర-వ ఆకృతియందు ౬౦౦ పుటలు గలవు. ఇందు 'అ' నుండి 'అధ్వర్య' వరకును గల విషయము గలదు. త్రివర్ణ పటములు ౮, ఇతరపటములు ౧౨౫, వివిధ విషయములు ౮౦౦ కలవు.

రెండవ సంపుటమునందు డిమియా ర-వ ఆకృతియందు ౬౦౦ లకు మించిన పుటలు కలవు. 'అ' మొదలుకొని 'అశ్వినీ' వరకు గల విషయము గలదు. త్రివర్ణపటములు ౧౦. వానిలో, ౨ అమరావతి స్తూపమునకును ౨ అనాహతమునకును చెందినవియు, ౬ దేశచిత్రపటములును గలవు ఇవిగాక మరి ౫ సాదా దేశపటములు కలవు. ప్రాచీనాంధ్రుల కళాసంపదను వ్యక్తముచేయు అమరావతిస్తూపమును గురించిన గొప్ప వ్యాసమునందు అమరావతి శిల్పమునకు సంబంధించిన హాథ్‌టోగ్ బొమ్మలు రమారమి ౧౦౦ ను, వేవఘాషాదుల పెల్లడించు బొమ్మలు ౫౦ వటకును గలవు. మరియు అభినయమును వ్యాసమున భరతశాస్త్రమునందలి వేణువేణుహస్తములను సూచించు బొమ్మలు ౫౭ ను, 'అనాహతము' నందుపట్టుకాదుల చిత్రములును గలవు. ఇట్లు ఆయా వ్యాసములకుచెందిన చిత్రములు మొత్తముమీద ౨౫౦కి పైగా నున్నవి. వివిధ విషయముల సంఖ్య ౮౦౦ వరకు నుండును. సంపుటము చక్కని న్యదేశీచర్యముతోడను బంగారు రేఖలతోడను సంపుటికృతము. ప్రతిసంపుటమున ౬౦౦ పుట లుండును.

ప్రతిసంపుటము వెల రూ. ౧౦.

పోస్టు ఖర్చులు: రూ. ౦-౧౦-౦.

రైలు ద్వారా దగ్గర చోట్ల ఖర్చులు ఆ. ౧౨.

మేనేజరు,

ఆంధ్రవిజ్ఞానసర్వస్వ కార్యాలయము,

నెం. 7, తంబుకెట్టిపేళి, మదరాసు.